Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat — פרייז 30 גראשען — היינט 16 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 78 (1072) | Łódź, Piątek 1 Kwietnia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז פרייטאג כח אדר ב תרפ"ז | Nr. 78 (1072)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

CASINO

היינט און פאלגענדע טעג!!!

דער גרעסטער אריגינעלער פילם אהן פערקירצונגען! דער גרעסטער סוקצעס פון XX יאהרהונדערט!

בן הור (Ben-Hur)

מיט א ספעציעל קאמפאנירטער מוזיקאלישער אילוסטראציע, וואס ווערט אויסגעפיהרט דורך א פערגרעסערטען סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיר. ה' ל. קאנטאר.

דער פילם גצהט מיט זיין טריאומפאלען צוג איבער אלע וועלט-עקראנען, ווי א כשוף-וויזיע פון גטניאלען רעזשיסער פרעד ניבלא. האט ער היפנאטיזירט און באגייסטערט די מיליאנען קינא-צושויער. דער דאזיגער פילם קאסט איבער 4 מיליאן דאלאר ביי דער בעטייליגונג פון 150.000 סטאטיסטען, 3-יעהריגע ארבייט, 100 אנטיק שיפען, טיילוויז פארביגע סצענעס.

די הויפט-ראלע פון "יהודה בן הור" פיהרט אויס דער שענסטער אין דער וועלט RAMON NOVARRO

אנהויב פון די סעאנסען פינקטליך 3.30, 5.40, 7.50 און 10 אוונט.

בעקאנטמאכונג.

איך מאך בעקאנט מיינע געעהרטע קונדשאפט דאס און מיין בעוואוסטע הגיגנישע

מצה-בעקעריי

זלמן האלב לאגעווניצקא 16

ווערט געבאקען פרימא, שיינע, דינע מצות פון ערשטע סארטען מעהל.

מיט אכטונג זלמן האלב. 1906

ארץ-ישראל-מצות

פון די גרויסע מיהלען אין חיפה פון בארון ראטשילד זענען די בעסטע אין דער וועלט.

צוליב דעם קליינעם קוואנטום, וואס איז היי-יאהר אנגעקומען פון ארץ-ישראל דארפען זיך אלע פריהצייטיג בזארגען מיט די מצות.

מיט בעשטעלונגען ויך צו ווענדען צו ה' א. האלפערן, צעגעלניאנא 4 (ציוניסטישע ארגאניזאציע) טעלעפאן 27-28

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט די געעהרטע קונדשאפט, דאס אונזער היגיעניש-מעכאנישע

מצה-בעקעריי

לאדז, פאמארסקא 56 (רוג טארגאווא) טעלעפאן 60 25

אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען פאכמאן ז. לאטאגורא

שטעהט אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרה"ג ש"י האפנער אבד"ק (גייערס מארק). ביי אונז בעקומט מען די שענסטע מצות, געבאקען פון די בעסטע מעהלען צו זעהר מעסיגע פרייזען.

הויפט-פערקויף: אין דער בעקעריי-צוקערניע פון

נח וויינבערג, פעטריקאווער 38

טעלעפאן 82-43.

אונזער רעפוטאציאן איז דער געעהרטע קונדשאפט שוין גוט בעקאנט.

מיט אכטונג נח וויינבערג, זלאטאגורע עט קאמפ.

בעמ.: אונזערע מצות ווערען אויך פערקויפט אויף ריבנא 11, ביי קירשבוים.

היגיעניש געבאקען!

צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

מיר מאכען בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, דאס אין אונזער

היגיעניש-מעכאנישער

מצה-בעקעריי

וועלכע געפינט זיך אויף – פאנסקא 91 – און איז אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרה"ג ש"י האפנער, לאדז, אב"ד גייער'ס ראיאן בעקומט מען די שענסטע דינע אויסגעבאקענע מצות פון דער לאנג-יעהריגער יוד. דאמף-מצה" פון נעבער. האחאלסקי און קאליש תחת השגחת הרב יחזקאל ליפשיץ אבד"ק קאליש

צו זעהר מעסיגע פרייזען.

דער הורט, ווי אויך איי צעל-פערקויף קומט פאר טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אוו. אויף פאנסקא 91 אויך אין דער פיליע בענעדיקטא 46 ביי קיפערמינץ.

בעמערקונג: דאס געעהרטע פובליקום ווערט געבעטען צו בעזוכען אונזער היגיענישע בעקעריי בכדי בייצוּוואוינען ווי ווייט דאס כשרות ווערט אפגעהיטעט.

מיט אכטונג פאר די פעראייניגטע יודישע בעקער-מייסטער אין לאדז

עזרה זעלינגמאן, טעלעפאן 41-08. 1844

שעהן, בילינג און גוט!

ברוך הבא!

די נאך פון פאראיאהרע האלב-בעריהמטע מאשין-מצה

פון דער בעקעריי זאמענהאף 15 איז שוין דא!

אונטער דער שטרענגער השגחה פון בעריהמטען יאנאווער רב, ווערט די בעקעריי געפיהרט פון בעוואוסטע פאכלייט און גיט די מעגליכקייט דער געעהרטער קונדשאפט צו געניסען פון ווירקליך היגיענישע מצה, געבאקען פון בעסטען סארט מעהל און צו בילינע פרייזען.

אום אויסצומיידען דעם פאראיאהריגען געדראנג, בעט מען די ג. קונדען זיך בעצייטענס צו פערזאָרגען מיט מצות.

פערקויפס-פיליע אויף דער אלט-שטאט 3.

די פעראייניגטע יודישע בעקערס

לאדז, זאמענהאף 15. 1902

טעל. 1-49 און 57-34.

Przez angażowanie nowej zdolniejszej siły fachowej, oraz udoskonaleń technicznych, jesteśmy nadal w stanie wykonywać najlepsze, artystyczne zdjęcia ku pełnemu zadowoleniu Sz. Klijenteli

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY „H. PETRI"

46 Piotrkowska 46

Zakład czynny codziennie od 9 rano do 7 wieczór. 1893 Ceny przystępne!

פאבריק פון

גארדינען, קאפעס

טולענע, עטאמינענע, קאלירטע.

IZAK BER, Południowa 6

(w podwórzu.) 978

עס ווערען געזוכט

קוואליפיצירטע

דאמען-שניידער

ארבייטער-בעשעפטיגט ביי גוטע בעדינגונגען.

זיך צו מעלדען אין דער פירמע

ל. בעקער, צעגעלניאנא 4.

מצה-מעהל (ריינבעכץ)

אונטער דער השגחה פון ראבינאט מלענטשיץ און צו בעקומען אויף הורט און ענצעל הסבאדניא 9 פראנט-געוועלב

צו בילינע פרייזען. כשר לחג הפסח!

פון דאנערשטאג, דעם 31. מערץ ביז מאנטאג, ד. 4. אפריל- גרויסער פראכטפולער פראגראם!

„דיינע ליפען ליגענען"

FLORENCE VIDOR i PETER HOUSE

דראמע אין 8 גרויסע אקטען.
:---: אין די הויפט-ראלען:

אנאנס! סירצליד: „די גאסען-פרויי"

קינא ביים קאאפעראטיוו
פון מלוכה-, קאמונאלע און גע-
זעלשאפטליכע בעאמטע
40 שיענקעוויטשא 40.

אנהויב אין געוו. טאג 5 א זייגער נאכמ.
שבת, זונטאג און יום-טוב 3 נאכמיטאג.
לעצטער סעאנס 9.30 אין אווענד.

צו דער האכצייטס-פייערונג
פון פר"ל סאלא ניסענבוים
מיט ה' הערמאן גורא
גראטולירט הערצליך און ווינשט עווזגעס גליק
1881 א. מ.

צו דער פערלאבונג פון אונזער פריינד
מרדכי מאשקאוויטש
מיט פר"ל אנדרושא אייל
ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט
אברהם קליגער, חיים באהם,
1862 מאיר ביטער, משה קאפעלושניק.

צו דער חתונה
פון ה' שמחה קריגער
מיט פרוילין
אסתר פיינע ציטרינאווסקא
גראטולירען הערצליך און ווינשען עוויגעס גליק
קוזינס נטע און ראובן קריגער,
1854 פריינד אליהו און יצחק צעבולא.

ביי דער בעוואוסטער פירמע
פערדער עט ווארצער
איז אויף יום-טוב צוגעגרייט א גרויסער אויסוואהל פון פערשידענע
מענער היטען
פון 8 זל. אן גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צום איבערפאסאני-
רען היטען וועליכע פון ערגסטען היט ווערט איבערגעארבייט אויף
גענצליך ניי און נאר פור 2.50
געדענקט דעם אדרעס; געדענקט דעם אדרעס:
לוטאמירסקע 2 אדער זגערזשער 20 אין הויף

ניי ערעפענטעם שניידער-אטעליער
ערשטקלאסיגער מענער-שניידער
נעמט א פערשידענע בעשטעלונגען נאך נייעסטער מאדע
און צו ביליגע פרייזען.
161 וואלטשאנסקא 161
1859 ביי נאוואק.

Ostatnie 4 dni głodowania

fenomenalnego głodomora „KUROKI"
który wytrwa 25 dni w szklanej klatce zupełnie bez pożywienia. **4 kwietnia** o g. 8 w. nastąpi wypuszczenie p. KUROKI w obecności komisji i publiczności na wolność. Ceny wejścia: od 9 rano do 5 p.p. 30 i 60 gr., od 5 p.p. do 10 w. 50 gr. i 1 zł. 1869

דער פירמע
י. מ. פאסמאניק
(פראנציסקאנער 19) דריק איך אויס אויפ'ן
דאזיגען וועג מיין דאנק פאר דער סאלידער און
פינקטליכער אויספיהרונג פון דער מצבה.
סאבינא זעמעל, ציגעל-גאס 6.

לאקאלען
פערשידענע לאקאלען צו פערמיטען
ווי אויך ענצעלנע וואוינונגען, שטו-
בען מיט קוכען, ווי אויך 2 שטובען
מיט קוכען, אויך פערשידענע רעמיזען.
צו ערפאהרען אין דער אדמינ. פון „נ. פאלקסבל." 1872

קרעמז-פאלמענס
לויט די אמעריקאנער מאדעלן עמפפעהלט דער
פעלץ-ווארען-לאגער
A. FISZELEWICZ,
12 NARUTOWICZA 12
1892 1. שטאק, פראנט, טעל. 34 66.

צוליב'ן פאפאהרען צום מילטער פון אונזער חבר חיים
ארנשטיין ווינשען מיר איהם א הארציגען
פאהר = געזונד.
זעצער-ארבייטער פון „נייעם פאלקסבלאט".

הויפט- סקלאד פון דיוואנעס,
קאנאפעס, פלוש-און טיול-דעקען, פארטיערען, גארדינען
עטאמין, די לעצטע נייהייטען ווי אויך מעבעל-איבערצוג
ליגאלעאום, צעראטען און ראלעטען
מעבעל-פאסמאנטעריע
הורט-און דעטייל-פערקויף הורט-און דעטייל-פערקויף
28 F. FUTERMAN, ŁÓDŹ 28
פיעטריקאווער 28, טעל. 21-29.

פראפ. הויז-פערוואלטער-פעראיין אין לאדז
ארדענט איין מארגען, שבת, דעם 2-טען אפריל, אין לאקאל פון האנדעלס-אנגע-
שטעלטען-פעראיין, אל. קאשציושקי 21 — 8
גראנדיעזן ראוט
מיט א רייכען פראגראם. טאנץ ביז פריה! 1853
אנפאנג 10 א זייגער אווענט. ארייננאנג 2 זל. פאר מיטגלידער 1.50

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi podaje do ogólnej wiadomości, że w dniu 5 kwietnia r. b. o godz. 12 w południe odbędzie się

PRZETARG USTNY

na prowadzenie drobnego handlu słodyczami, wodą sodową w okresie letnim r.b. na terenie lasu Konstantynowskiego.

Przetarg odbędzie się w Wydziale Gospodarczym przy Pl. Wolności 14. II piętro, w pokoju Nr. 35.

Łódź, dnia 31 marca 1927 r.

1861 **MAGISTRAT m. ŁODZI.**

אויפפאדערונג!
פאלגענדע 5 באלעז-פאקער:
הערשקאוויטש פייוועל, האכמאן איציק, רייזמאן זכריה,
מילכמאן שלמה און שמואל מרדכי גרוי
פאדערן מיר אויף צום דריטען מאל, היינט, פרייטאג, דעם 1. אפריל,
12 א זייגער בייטאג זיך צו שטעלען צו דער ארבייט אינ'ם לאגער אויף
וואלטשאנסקא 73. אין געגענטייל טראגען זיי די געהעריגע קאנסעקווענצען.
און מיר נעהמען פון זיך אראפ יעדע פעראנטווארטליכקייט.

Dom Transportowo-Ekspedycyjny
S. Jelin i I. Rudomin
1873 Spółka Akcyjna

קומט און איבערצייגט אייך!
אלער ארט בישעס, פאראניעס, רעקורסען, אפעלאציעס
אין אלע געריכטס- פינאנץ- אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטאנ-
ציעס ווערען אמבעסטען אמביליגסטען און אמשנעלסטען
ערלעדיגט אין ביורא
האכבערג פאנסקא 1, טעל. 36-77
באמ.: טעגליך פון 3—5 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע
שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' האכבערג זעלבסט.
פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאהנען. 1542
זעזאנייטס דאקלאראציעס פאר'ן יאהר 1926 ערלעדיגט דאס ביורא
פאנסקא 1. דער לעצטער טערמין איז ביז 1-טען מאי.

ביליגער עלעקטרישער שטראם מיט 65 פראצ.
קען יעדערער בעקומען, ווען עס ווערט איבערגעארבייט פון
אלימשניס אויף א אנראנישטשניס
ווי אויך נייע אנלאגעס, איבערארבייטען פון אלטע אויף נייע, פראקטאקאלען פון דער
עלעקטראווניע — אלעם אויף ראטעם! אנפראגעס אומזיסט פון 3—5 יעדען טאג.
קומט און איבערצייגט אייך!
קאנצעסיאנירטע פירמע! קאנצעסיאנירטע פירמע!
Ch. SOLNIK i M. TORNER
Cegielniana 63 (sklep frontowy) אין הויז פון פוילישען טעאטער

אכטונג אכטונג
הו"ה פריזערס!
העלניש האסער 4.25 זל. א קילא.
בלומען-האסער 4.25 זל. א קילא.
וועשעמאל 3.50 זל. א קילא.
ראזיר-ווייס Pixin 7.80 זל. א קילא
אלץ בעקומט איהר אמביליגסטען נור אין דער
פערפומעריע פון
י. דרוקער, זאוואדזקא 11

ווייכמיג פאר הערען! הערען-היטע
צום נאהנטען יום-טוב עמפפעהלט
אין גרויסען אויסוואהל צו פאבריקס-פרייזען
B. Leslau, Nowomiejska 3
(WSCHODNIA 3) w podwórzu, sklep 10.
פאר 2.50 זל. פאסאניר איך אום און איבערארבייט
געניצטע היטען אויף גאנצל. ניי. ערשטקלאסיגע ארבייט
פאר פראווינצער און פאוגער רעזענדע ספעצ. הורט-פרייזען. 1300

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 08-31
היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן און מויל-קראנקהייטען. צאהן-
ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציע-
לער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן. נעהמט אן פון 9—12
פארמיטאג און פון 3—7 א זייגער אווענד. ביליגע פרייזען. 1481

ראטשטיס און צאהנטעכניקער
י. ביטענסקי
[illegible]
נעהמט אן אלע טאג פון 9 פריה ביז 8 אווענד.
פרייזען ביליגע! [illegible]

רעפארמאצקע פילען
מיט דער מארקע גייסטליכער בעקאנט פון
יאהר 1602 רעגולירען דעם מאגען, שיצען פון
רעוומאטיזם, לעבער-ליידען, געגען
ריקקייט, אטרעטיזם, דאס קומען בלוט
אין קאפף, שטילען די יסורים פון העמ-
מאראאידען, רייניגען דאס בלוט און ביי-
נייגונגען צו אבסטרוקציע — א גינסטיג
דורכרייניגונגס-מיטעל.
צוגעברויכען 1 אדער 2 פילען א נאכט.
פרייז פון א שאכטעל 1.35. אויסארבייטונג
פון דער אפטייק

Karczewski, Tuszyński, Warszawa, Trębacka 4
צו פערלאנגען אין די אפטייקען און סקלאדען מיט'ן
499 „גייסטליכען" (Zakonnik).

איבעראשענדע נייעס!
פאר די לאדוער בעפעלקערונג צוליב קאנקורענץ-פרייזען
ווערען אנגענומען צו פאסאנירען און איבערארבייטונגען
פון אלע ארט מענער-דאמען און
קינדער - היטען לויט די נייעסטע
מאדעלען. די עלטעסטע היטען ווערען
איבערגעארבייט אויף גאנצליך נייע
1882 געדענקט די אדרעס:
א. וויים, יערוזאלימסקא 4
(ריג וואלבארסקא און פראנציסקאנער).
קומט שנעל פאר דער יום-טוב דוחק צו.
נאר 1.75 צו זל.

כשר לפסח

טרינקט נאר דעם בערידהמטען מיד "IMLAR"

הויפט-פערקויף אין לאדז גדאנסקא (דלוגא) 5

כשר לפסח

868I

בעקאנטמאכונג.

ערמיט מאך איך בעקאנט מיין געעהרטע קונדשאפט, דאס מען בעקומט שוין אין מיינע געשעפטען אלע־ארט

— און —

וואורשט-אויסארבייטונגען געריכערטע פלייש

ווי אויך ספעציעלע עקספארט-וואורשט

כשר לפסח

מיט בעשטעלונגען קען מען זיך ווענדען אין פאלגענדע פיליעס:

צענטראלע: פעטריקאווער 25, טעל. 25-64,

פיליעס: פעטריקאווער 51, „ 19-85,

נאוואמיעסקא 34, „ 58-67,

נאוואמיעסקא 13,

פאבריקס-טעלעפאן 27-68.

מיט אכטונג

ס. רישקין.

1901

א פעהיג יונגער

זוכט א שטעל אין א געשעפט.

צו ערפאהרען

44 קאנסטאנטינער 44

ביי לייבל רייך. 1681

Dr. med.

A. MAZUR

נארוטאוויטש (דזעלנא) 44

טעלעפאן 22-44.

אויערען און האלז קראנקהייטען שטימע און שפראך-פעהלערן (שטאמלען א.אז.וו.) נעמט אן פון 12—2 און פון 6⁰⁰—8 אוו.

Dr. med.

Różaner

צוריקגעקעהרט.

ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע און הויט-קראנקהייטען.

— בעהאנדלונג —

מיט קינסטליכע בערג-זאנגע.

נעמט אן פון 8—10 פריה

און פון 5 — 8 אוועגד

נארוטאוויטש 9 1. שטאק

טעלעפאן 28-98.

כשר לפסח

די בעוואוסטע יודישע שאקאלאדעפאבריק אין לאדז

— פערקויפס-שטעלע נאר —

"ZŁOTY RAJ" וולטשאנסקע 50 און זאוואדזקע 11

מאכט בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז צו דעם בעפארשטעהענדען פסח זענען מיר פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע שאקאלאד און קארמעלען

כשר לחג הפסח למהדרין מן המהדרין.

1910

בעמ.: פון קאנדיטאר ווערט אנגענומען צו מאהלען מאנדלען אויף מאקאראן.

מיר בעווייגען דעם פריהצייטיגען טויט פון

יצחק ב"ר מענדעל לאנדסבערג

וועלכער איז געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 18 יאהר נאכ'ן 7 א זוכער אין אחרונג. ...אל איהם די ערד גרינג זיין.

די לויה קומט פאר היינט, 1 א זייגער בייטאג פון שפיטאל אויף דרעוונאווסקע גאס.

נ. ד. פאפאווסקי און פרוי.

1900

צום פריהצייטיגען טויט פון אונזער קאלעגע און פריינד

יצחק לאנדסבערג,

וועלכער איז געשטארבען נעכטען אין בליהענדען עלטער פון 18 יאהר, דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען צער.

דאס פערזאנאל פון דער פירמע

נ. ד. פאפאווסקי.

בעקאנטמאכונג.

זונטאג, דעם 3/4 1927 7 אין אוונד קומט פאר אין אונזער אייגענעם לאקאל

„בית לחם" וולטשאנסקא 68/70

אן'אויסערגעוועהנליכע ארגאניזאציאנס-

פערזאמלונג

חעגען דעם בלימעל-טאג, וואס דארף פארקומען דאנערשטאג ד. 7 אפריל ד. י.

מיטגלידער און סימפאטיקער פון „בית לחם" ווערען העפליך געבעטען פינקטליך צו ערשיינען. 8061 די פערוואלטונג.

RESTAURACJA

„METROPOL"

Moniuszki 1, Tel. 11-04. עק פיעטריקאווער.

דעם 1. אפריל 1927. אנהויב פון גרויסען אפריל-פראגראם!

גענצליכער אומבייט פון ארטיסטישע קרעפטען!

צום ערשטען מאל אין לאדז!

EMBER i SANTOS

בעוואוסטער אויסלענד. טאנץ-דועט אין א נייעם רעפערטואר

M-elle DĄBROWSKA

בעוואוסטע סובערעטקע אין אריגינעלען אמגענעם רעפערטואר

צום ערשטען מאל אין לאדז!

W. SIROTINA

בעוואוסטע אפערן-זינגערין אין אריגינעלען פראגראם

Miss MIRITH בעוואוסטע קלאסישע טענצערין

M-elle WERDEN בעוו. כאראקטעריסטישע טענצערין

איינגאנג פריי! א נייע אנגאזשירטער דזשאז-באנד אנסאמבל

נעזעלשאפטליכער דאנסינג

FIVE O'CLOCK שבת זונטאג און יום-טוב

מיט'ן אנטייל פון גאנצען ארטיסטישען אנסאמבל.

אנהויב פון פייפיק 10 א זייגער אוועגד.

בעמערקונג: פרייז פון אווענדברויט 1 זל.

אכטונג: פון דעם 1. אפריל ווערט געעפענט אין די אויבערשטע זאלען פון אונזער לאקאל א דאנסינג-באר

מיט'ן אנטייל פון גאנצען מוזיקאלישען אנסאמבל.

מיט אכטונג די דירעקציע.

1909

אויף פסח ווייך און קאניאק

„כרמל"

פיל אדער ווייניג – עפעס „כרמל" וויין מוז זיך געפינען אויף יעדען יודישען טיש.

„כרמל"-וויין איז גוט, נאטירליך און כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין.

די שוץ מארקע פון א"י-ישראל'דיגען אמת'ן „כרמל" וויין איז 2 „מרגלים" טראגען דעם אשכול (אשכול ענבים אחד וישאהו במוט בשנים). (במדבר י"ג כ"ג).

1712

7 דאלאר וועכענטליך

אנ'ערשטקל פירמע זוכט זאפארט אויף ערויסצופאהרען קוואליפיצירטע

שטאפפערינס

פאר קליידער-שטאפע.

:-: וואוינונג, הין- און צוריקרייזע אויף די קאסטען פון דער פירמע. :-:

צו מעלדען זיך צו דער פירמע נ. אייטינגאן, שיענקעוויטש 84, צימער 11

פון 12 ביז 1 מיטאג און פון 6 ביז 8 אוועגד. 1839

אמעריקאנער הלואה פאר פוילען

האלט ביים פערווירקליכט ווערען, פערזיכערט די קאמיסיע.

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דאס פינאנצ־ מיניסטעריום האט היינט פערעפענטליכט אַן אפיציעלען קאמוניקאט וועגען ד... אונטערהאנדלונגען צו בעקומען אַן אמעריקאנער הלואה פאר פוילען.

אין קאמוניקאט ווערט געזאגט: די רעגירונגס-קאמיסיע, וואס איז בעשטא... ...ען פון די ה"ה: מלינארסקי און קזשיושאנאווסקי, איז געווען אין אמעריק... ...האכען, צוריקקומענדיג, האט די קאמיסיע אפגעגעבען דער רעגירונג אָבער־ ...יכט פון איהר ארבייט.

די קאמיסיע שטעלט פעסט, אז עס איז געקומען צו א ווייטגעהענדע... ...סכם מיט די אמעריקאנער פינאנציעלע קרייזען בנוגע די געלד-בעדערפענישע... פון פוילען און עס הערשען דארט זעהר גינסטיגע טענדענצען אין דער ריכ־ ...ונג צו הילף צו קומען פוילען מיט פינאנציעלע מיטלען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די קאמיסיע אין פערשטענדיגונג מיט ...י אמעריקאנער פינאנק-ספערען, אויסגעארבייט א ריכטליניע, וואס זאל מעגליך מאכען דאס עפענען די אויסלענדישע קאפיטאלען פאר פוילען.

אויפ'ן יסוד פון דעם אלעם האט די קאמיסיע אויסגעארבייט א רייה ...ארשלאגען, וועלכע זענען איבערגעגעבען געווארען דער רעגירונג אויף צו ...נטראכטען.

די אלע פארשלאגען האבען דעם ציל צו געבען פוילען די מעגליכקייט צו מאכען פינאנציעלע אפעראציעס אויף די אויסלענדישע בערזעס אהן וועלכע עס איז אינטערנאציאנאלע קאנטראלע.

ווייטערדיגע בעראטונגען וועגען ענדער...

די וואהל-ארדינאציע צום סיים און סענאט.

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונ־ זער סיים-קארעספאנדענט). אין קלוב פון ז. ל. נ. איז אונטער'ן פארזיץ פון דעפ. גלאמבינסקי פארגעקומען א פרי־ וואטע בעראטונג פון די פארשטעהער פון די פוילישע סיים ריכטונגען אין דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע.

דעפ. פאפיעל האט אויף דער בע־ ראטונג פארגעשטעלט שריפטליך זיינע פערשטענדיגונגס-כללים וועגען רעפאר־ מירען די וואהל-ארדינאציע.

לויט די כללים דארף די צאהל סיים־ דעפוטאטען פערקלענערט - ווערען ביז 420. די פערקלענערונג זאל אבער נישט חל זיין אויף די מערב-און צענטער־ טיילען פון דער מלוכה.

כדי צו פערזיכערען די פוילישע מאנדאטען אויף די מזרח-קרעסען זאל געשאפען - ווערען אין יענע מקומות גרויסע וואהל-געביטען, וועלכע זאלען ארומנעהמען גאנצע וואיעוואודזשאפטען.

פערבינדונגס-ליסטע' קאנען דורכגע־ פיהרט-ווערען אין אלע וואהל-קרייזען. אין יעדען קרייז קאנען אבער גענוסען פון דעם רעכט נאר 3 גרופען. פער־ בינדונגס - ליסטען אין מלוכה-פערנצאהם זענען נישט דערלאזבאר. די צאהל מאנדאטען פון דער מלוכה-ליסטע זאל פערגרעסערט-ווערען ביז 80 (איצט נאר 72).

נאכ'ן פונאנדערטיילען די דאזיגע געשריבענע כללים צווישען די אנווע־ זענדע, איז די קאנפערענץ געווארען אפגעלעגט אויף נאך יום-טוב.

גראנדיעזע לויה פון דער־ הרג'עטע פוטערמא אין ווארשא.

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונ־ זער קארעספאנדענט). היינט איז פאר־ געקומען די לויה פון דער'הרג'עטען פו־ טערמאן. עס האבען זיך בעטייליגט אין דער לויה הערכר 20,000 מענשען מיט'ן ארקעסטער פון פ. פ. ס. בראש.

ווען די לויה איז אריבער די דריטע בריק אויף פראגע האט שוין דארט גע־ ווארט אן אונגעהייערער גרויסער עולם.

דעם הרוג האט מען אבגעגעבען אנ־ געהרען-קבר אויפ'ן פראגער בית-עולם.

ביים אפענעם קבר האבען גערעדט פערטרעטער פון יודישע און קריסטליכע פראפ. פעראיינען.

דער'הרג'עט אידישען סוחר אין וואלד

ווילנא, 31 מערץ (טעלעפאניש) מיט עטליכע טאג צוריק זענען באנ־ דיטען, אין א וואלד ביי מינסק, בעפא־ לען דעם יודישען סוחר בארענשטיין, איהם דער'הרג'עט, צוגענומען 35 גאלד רובל. די מערדער, זענען ארעסטירט.

מודעה מהראבינאט.

1) מצה-בעקערס דארפען וויסען או אויף פסח'דיג-מעהל איז נישט גענוג דער הכשר פון פרעמדע רבנים, נאר עס ברויך אויך צו זיין די אויפזיכט פון היגען ראבינאט, או דאס מעהל איז אנגעקומען בהכשר, דעריבער איז נאר כשר-לפסח דער זאק מעהל מיט א הכשר פון היגען ראבינאט מיט זייער סטעמפעל.

2) יעדער מצה-בעקער ברויך א בעשייניגונג פון חברה שומרי שבת זיין ראיאן איז פאמארסקע-קאנס-אנטיגער פון אלעקסאנדרזסקא 19, וויטער ביז צו גייערס־ ראיאן פון פיעטריקאווער 88, גייערס-ראיאן פון נייע זארזשעווסקא, קאן זיך ווענדען צום ראבינאט ביים הרב סגאל פאלודניאווא 25, מ'זאל כשר'ן די בעקריי און שיקען משגיחים.

3) מאשין מצות בכלל זענען מיר נישט מתיר, און די מאשין-מצות וואס ווערען געבאקען אין לאדז איז חמץ גמור און ווער עס איז כנגד איז א חוטא ומחטיא את הרבים, יעדער יוד ברויך נזהר זיין פון איסור בל יראה ואיסור כרת ר"ל.

4) רייבעכץ אהן הכשר איז חמץ גמור, פארלייפיג איז גע'כשר'ט פון ראבינאט א מיהל פון רייבעכץ יאקובא 2 און קאמיענא 7, מיט אונזערע משגיחים, וועלכע געבען אכטונג עס זאל נישט זיין מאשין-מצות און נישט גע'פסלט'ע מצות נאר כשר'ע מצות.

5) זאלץ אהן הכשר איז בחשש תערובות חמץ, ברויך מען קויפען נאר זאלץ וואס אויף דעם זאק איז א הכשר פון ראבינאט מיט זייער סטעמפעל, ביי ר' פייבל ראטענבערג יאקובא 5, איז כשר טעק-זאלץ מיט אונזער משגח ביי די מאהלען, און יעדער זאק מיט א הכשר און סטעמפעל פון ראבינאט.

6) אויף קיין שום צוקער-ווארג אדער צוקער-געבעקס געבען מיר נישט קיין הכשר, ווייל מיר קאנען נישט דערויף געבען די געהעריגע השגחה.

7) א הכשר מוז זיין פון גאנצען ראבינאט, אנ'איינצעלנער קען נאר געבען א הכשר אויף זיין אייגענע פערענטווארטליכקייט און נישט פון ראבינאט

8) דער הורטאווע קצב לייזער נעלקאפ אלעקסאנדרזסקא (מרדכי גבעיס) 17 איז מכשיל הרבים מיט קעלבער פון נעשמוגעלטע שחיטה וואס איז נבלה וטרפה זאל קיין שום קצב ביי איהם נישט קויפען אויף כשר, פאר עובר זיין וועט דער קצב אויך ווערען גע'אסרט צו פערקויפען אויף כשר. 8061 לאדזער ראבינאט.

ווילהעלם קומט נישט קיין דייטשלאַנד.

ער האַלט נידריגער פאַר זיין כבוד צו בעטען אַנ'ערלויבניש.

בערלין, 31 (ספּ. טעל.) קייזער ווילהעלם האָט בעפולמעכטיגט צו פערעפענטליכען אין זיין נאָמען, אַז ער האָט נישט בדעה צוריקצוקומען קיין דייטשלאַנד. קייזער ווילהעלם האַלט, אַז ס'וואָלט געווען נידריגער פאַר זיין כבוד צו בעטען ביי דער רעגירונג אַנ'ערלויבניש אַריינצופאָהרען קיין דייטשלאַנד.

רעכט פון פעלדשערס זאָלען בעגרענעצט ווערען.

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאָניש) דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט אויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט פון אַ פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען בעגרענעצען די פּראַקטיק פון די פעלדשערס.

אַלס פעלדשערס וועלען פּראַקטיצירען נאָר די, וואָס האָבען געענדיגט אַ פעלדשער-שולע פאַר דעם יאָהר 1917. די פעלדשערס האָבען דאָס רעכט צו פּראַקטיצירען נאָר אויפ'ן געביט פון געוועזענעם קאָנגרעס-פּוילען און די מזרח-קרעסען. זיי וועלען נישט האָבען דאָס רעכט אויסצושרייבען קיין רעצעפּטען, צו מאַכען כירורגישע אָפּעראַציעס און בענוצען גינעקאָלאָגיק-מיטלען.

גרויסע קאַטאַסטראָפע אין קוילען-גרובע.

ניו-יאָרק, 31 (ספּ. טעל.) צוליב אַנ'אויפרייס אין אַ קוילען-גרובען אין האַריסבורגער פענסילוואַניען זענען פערשיט געוואָרען 600 אַרבייטער.

אויס'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע קומען אָן פון אַלע זייטען רעטונגס-צוגען. ס'איז נישטאָ קיין האָפנונג צו ראַטעווען די פערשיטע אַרבייטער. ביז איצט האָט מען פון אונטער די חורבות אַרויסגעצויגען 10 טויטע.

די נייע מטבעות אין א"י.

ירושלים. 31 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) ס'איז אָפיציעל בעקאַנטגעמאַכט געוואָרען, אַז די נייע א"י-מטבעות און באַנקנאָטען וועלען ערשיינען אין דער צווייטער העלפט פון 1927 י. די מטבעות וועלען זיין בראָנזענע, ניקעלנע און זילבערנע. קיין גאָלדענע מטבעות וועלען נישט זיין. די אויפשריפטען וועלען זיין אין 3 שפּראַכען: ענגליש, העברעאיש און אַראַביש, אַ געוויסע צייט נאָכ'ן ערשיינען פון די נייע מטבעות, וועלען נאָך גילטיג זיין די עגיפּטישע, שפּעטער וועט ערשיינען אַ פעראָרדנונג, וואָס פיהרט איין נאָר די א"י מטבעות.

נייער פּוילישער קאָנסול פאָהרט אָב קיין א"י.

וואַרשאַ, 31. (יט"א טעלעפאָניש). ווי מיר דערוויסען זיך, ווייט איצט אין וואַרשאַ דער ניי בעשטימטער גענעראַל-קאָנסול פאַר א"י ד"ר זבישעווסקי, געוועזענער פּוילישער קאָנסול אין דרעזדען. אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין נייער אויפגאַבע וועט דער נייער קאָנסול אָבהאַלטען הי א רייה קאָנפערענצען מיט די פעראינטערעסירטע קרייזען. נאָכדעם וועט דער קאָנסול ד"ר זבישעווסקי אָבפאָהרען קיין א"י, ווייל דעם 1-טען מאַי נעהמט ער שוין איבער זיין נייעם אַמט.

וואַהלען צום וואַרשאַווער שטאָט-ראַט.

וואַרשאַ. 31. (טעלעפאָניש) פון גוט אינפאָרמירטע קרייזען דערוויסען מיר זיך, אַז דעם 22. מאַי וועלען פּ. רעפּובליקס ווערען די נייע וואַהלען צום וואַרשאַווער שטאָט ראַט.

אויפרייס ביי מיליטער-איבונגען.

וולאַדימיר-וואָלינסק. 31. (סם. טעל.) בעת די איבונגען אין דער אינטעראַפּי-צירען שולע האָט אַ אויפגעריסען אַ האַרמאַט. 2 אונטעראָפיצירען זענען דער-הרגעט געוואָרען.

אַרויספיהר-צאָל פון תבואה פערלענגערט.

וואַרשאַ. 31. (טעלעפאָניש) ווי בעוואוסט, האָט זיך דעם 1 אַפּריל געדאַרפט ענדיגען דעם טערמין פון צאָהלען אַרויספיהר-צאָל פון תבואה און מעהל. דער דאָזיגער טערמין איז יעצט פערלענגערט געוואָרען ביז'ן 31. מאַי

שניי-שטורם איבער ווילנאַ.

ווילנאַ. 31. (טעלעפאָניש) איבער ווילנאַ און דער אומגעגענד האָט זיך איבערגעטראָגען אַ געוואַלדיגער שניי-שטורם.

קינדער ▼▼▼▼
לאַקערקעס
פון 7.50 זל.
שטובעו-פאַנטאָפעל
פון 3 זל.
עמפפעהלט די פאַבריק פון
שיך און סאַנדאַלען
אַנראַדאָווע 2 (רוג נאָוואַם.)

נישטאָ קיין פּאַסיגע קאַנדידאַטען

אויף אַ יודישען ריכטער אין חיפה.

חיפה. (יט"אַ). יאָהרען לאַנג פאָדערען די יודען אין חיפה צו בעשטימען אַ יודישען פרידענס ריכטער, אָבער די פאָדערונג ווערט נישט בעריקזיכטיגט. מעהר ווי אַ העלפט פון אַלע געריכטס-פּראָצעסען זענען נוגע יודען, און דאָך בעגניגענט זיך די רעגירונג מיט דעם איינציגען ריכטער, אַנ'אַראַבער, וועלכער איז פערוואָרפען מיט אַרבייט. די יודען מוזען רעדען אין געריכט נאָר אַראַביש, אַלע דאָקומענטען מוזען איבערזעצט ווערען אין אַראַביש, די פּראָטאָקאָלען ווערען געפיהרט אין אַראַביש. דאָס ברענגט, פערשטעהט זיך, צו אַ פערשווענדונג פון געלד, צייט און מיה.

ענדליך האָט די רעגירונג אָנערקענט, אַז עס איז נויטיג צו בעשטימען אַ צווייטען ריכטער אין חיפה, אַ יודישען. זי ערקלערט אָבער, אַז עס זענען נישטאָ קיין פּאַסיגע קאַנדידאַטען. הערכער הונדערט יודישע אַדוואָקאַטען זענען פערהאַן אין ארץ-ישראל, און די רעגירונג קאָן צווישען זיי קיין רעכטען קאַנדידאַט נישט געפינען. די יודישע אַדוואָקאַטען האָבען אַפילו בעפרובט איהר העלפען און צוגעשטעלט אַ צעטעל קאַנדידאַטען, נאָר די רעגירונג איילט זיך טאָרע נישט.

דר. עהרמאַן וועגען די מעגליכקייטען פון א פערשטענדיגונג צווישען „מזרחי“ און „אגודת-ישראל“.

פראַנקפורט. (יט"אַ) ווי מיר האָבען מיטגעטיילט האָט דער פּרעזידענט פון דער ארץ ישראל צענטראַלע פון „אַגודת-ישראל“ דר. עהרמאַן אין אַ רעדע, וואָס ער האָט געהאַלטען אין ברעסלוי בעריהרט די פראַגע פון אַ פערשטענדיגונג צווישען „מזרחי“ און „אַגודת ישראל“.

אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער י.ט.אַ. אין בערלין האָט דר. עהרמאַן ערקלערט, אַז דער הויפּט-יסוד פון פּראָגראַם פון „אַגודת ישראל“ איז די שטרעבונג אָבצוהיטען די סוּבערעניטעט פון די רעליגיעזע פּרינציפּען אין יודישען לעבען. אין איצטיגען מאָמענט טראַגען די שולען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ רעליגיעזע כאַראַקטער. דאָס שול-וועזען פון „מזרחי“ אין ארץ-ישראל אונטערליגט פינאַנציעל דער קולטור-אַבטיילונג ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. „מזרחי“ וואָלט זיכער געוואָלט זיין אומאָבהענגיג אין דער קולטור-אַרבייט. צוליב דעם דאַרפען ביידע צדדים, סיי „מזרחי“ און סיי „אגודת ישראל“ שאַפען אַ רעליגיעזע שול אָרגאַניזאַציע אין ארץ-ישראל. געוועהלטע פאָרשטעהער פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע מיט'ן אַנטייל פון עלטערען פון די קינדער וואָלטען בעשלאָסען וועגען אונטעריכטס - שפּראַך, וועגען פערשידענע איינצעלהייטען פון שול פּראָגראַם א.אַ.וו.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע דאַרף אָנערקענען די מיינונגס-פערשידענהייטען צווישען פערשידענע טיילען פון יודענטום און די ערציהונגס-פראַגען און דאַרף זיך בעגרענצען מיט אַ ריין ווירטשאַפטליכער טעטיגקייט.

נייע עקססעסן-כוואַליע אין רומעניען

פערוואונדעט צוויי פּאָליציי-בעאַמטע. - 26 סטודענטען אַרעסטירט. - פאָדערונג פון פּראָפ. קוזא אין פּאַרלאַמענט און ענטפער פון בילדונגס-מיניסטער. - גרויסע פּראָטעסט-אַקציע אין ווין.

בוקאַרעשט, 31. (י.ט.א. טעלעגראַפיש) „אַדוועראול“ מעלדעט. דעם 28. מערץ האָבען די קוזיסטישע סטודענטען פערשפּרייט אויפרופען, אין וועלכע זיי פאָדערען אין אַ שאַרפען פאָרם איינצופיהרען דעם „נומערוס קלויזוס“. פאָרמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ מיטינג אויף וועלכען ס'איז אַרויסגעטראָטען פּראָפעסאָר קוזא. נאָכ'ן מיטינג האָבען די סטודענטען געוואָלט איינאָרדנען אַ דעמאָנסטראַציע, די פּאָליציי האָט אָבער דערצו נישט דערלאָזט.

ס'איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס, בעת וועלכער ס'זענען פערוואונדעט געוואָרען אַ פּאָליציי-אינספּעקטאָר און אַ קאָמיסאַר. ס'זענען אַרעסטירט געוואָרען 26 סטודענטען, פּראָפ. קוזא האָט אינטערווענירט מ'זאָל זיי בעפרייען אָבער אָהן רעזולטאַט. דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר און דער מיליטערישער פּראָקוראָר האָבען אָפּגעגעבען אַ בעריכט דעם אינערן-מיניסטער, וועלכער האָט פעראָרדענט אויסצופאָרשען אַלע אַרעסטירטע און זיי בעפרייען.

בוקאַרעשט, 31 (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער לעקציע פון רוימישען רעכט האָבען די סטודענטען אויפגעפאָדערט זייערע יודישע קאָלעגען, זיי זאָלען פערלאָזען די לעקציע. די יודישע סטודענטען האָבען פערלאָזען די לעקציע אָהן אַ ווידערשטאַנד. קיין עקסצעסען זענען נישט פאָרגעקומען.

בוקאַרעשט, 31 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אויף דער זיצונג פון פּאַרלאַמענט האָט פּראָפ. קוזא אינטערפּעלירט וועגען דעם אַרעסט פון די 26 סטודענטען. ער האָט שאַרף געפאָדערט איינצופיהרען „נומערוס קלאַוזוס“.

מיניסטער פעטראַוויצקי האָט געענטפערט, אַז די פאָדערונג וועגען איינפיהרען „נומערוס קלאַוזוס“ איז נישט דורכפירבאַר. די סטודענטען זענען אַרעסטירט געוואָרען, ווייל זיי האָבען פערשפּרייט העצערישע אויפרופען, געדראָהט מיט אַ רעוואָלוציע און מיט ערמאָרדען דעם בילדונגס-מיניסטער, אויב ער וועט נישט אויספיהרען זייערע פאָדערונגען.

ווין, 31 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נייער כוואַליע פון אַנטי-יודישע עקסצעסען זענען לעצטענס די היגע יודען שטאַרק בעאונרוהיגט. ס'איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ בעראַטונג פון אַלע יודישע פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס, כדי אָנצוהייבען אַ פּראָטעסט-אַקציע געגען די יודען-פערפאָלגונגען אין רומעניען.

ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַנ'עקזעקוטיוו-קאָמיטעט, וועלכער זאָל אָנפיהרען מיט דער פּראָטעסט-אַקציע.

די בעשלוסען פון רעליגיעזען צוזאַמענפאָהר אין ארץ-ישראל.

ירושלים. (י.ט.א.) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין ירושלים פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון רבנים און אַנדערע כלי-קודש, אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט ביז 200 פּערזאָן פון פערשידענע געגענדען אין ארץ ישראל. די קאָנפערענץ האָט בעהאַנדעלט פערשידענע פראַגען וועגען פערשטאַרקען דאָס יודישע רעליגיעזע לעבען אין ארץ ישראל, אָפּהיטען קדושת שבת, דיני כשרות א. א. וו.

די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען פאָלגענדע בעשלוסע: 1) גרינדען חברת-„שומרי שבת“ אין אַלע שטעדט און קאָלאָניעס, 2) פּראָקלאַמירען אַ פערבאָט פון פוס באַל-שפּיל און אַנדערע ספּאָרט איבונגען אום שבת. 3) אָננעמען מיטלען בעגען נישט אָפּהיטען שבת אין די פאַבריק „נשר“ אין חיפה, 4) אינטערווענירען ביי דער רעגירונג, אַז יודישע בעאַמטע זאָלען בעפרייט ווערען פון דינסט אום שבת. 5) אינטערווענירען ביים ציוניסטישען עקזעקוטיוו, ביים קרן היסוד, קרן-קימת און דעם אַמעריקאַנער יודענטום זיי זאָלען אָננעמען שטרענגע מיטלען געגען חלול-שבת.

ענדליך האָט די קאָנפערענץ פּראָקלאַמירט אַלס פליכט פון אַלע יודען צו בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער און געבען פאָרצוג ארץ-ישראל-פּראָדוקטען.

מזרח-יודען בעקומען בלויז אַקטיווע וואַהל-רעכט צו די יודישע קהלות, נאָך 2 יאָהר וואוינען אין דייטשלאַנד.

דריטער צוזאַמענפאָהר פון פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין פּרייסען

(קאָרעספּאָנדענץ פון בערלין צום „נייעם פאָלקסבלאַט“).

דעם 27 טען מערץ האָט זיך געעפענט דער דריטער צוזאַמענפאָהר פון פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין פּרייסען. די הויפּט-אויפגאַבע פון צוזאַמענפאָהר איז געווען צו בעשליסען וועגען דעם געזעץ-פּראָיעקט פון סטאַטוט פון די דייטשע יודען, וואָס דאַרף פאָרגעלעגט ווערען דער רעגירונג.

אַלס פאָרזיצער פון צוזאַמענפאָהר איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער פיהרער פון די ליבעראַלען, אַדוואָקאַט היינריך שטערן. ד"ר פרענד האָט אין זיין בעריכט פעסטגעשטעלט, אַז הגם די לאַגע אין דייטשלאַנד האָט זיך ווירטשאַפטליך סטאַביליזירט. געפינען זיך די יודישע קהלות אָבער אין אַ שווערער לאַגע, ווייל זיי זענען שטאַרק בעלאַסטעט מיט חובות.

אַלפרעד בערגער (רעכטע פועלי ציון) האָט אָנגעוויזען אויף דער שטייגערונג פון דער בויקאָט-בעוועגונג אין דייטשלאַנד. עס קומט פאָר אַ פּראָצעס פון פּראָלעטאַריזירונג פון די יודישע מאַסען. דער צוטריט פאַר די יודען אין גרויסע בענק איז געשלאָסען, אויך אין דער אינדוסטריע געפינען נישט יודישע אינזשינערען קיין בעשעפטיגונג, הגם אין די אויפזיכטס - ראַטען זיצען יודישע פינאַנץ-לייט. נאָך דער דיסקוסיע אַרום בעריכט איז מען צוגעטרעטען צו בעהאַנדלען דעם „יודען-געזעץ“.

ס'איז געקומען צו שאַרפע אינצידענטען צווישען די ליבעראַלען (אַסימילאַטאָרען) אין די פאָרשטעהער פון דער פאָלקס-פּאַרטיי. פריהער זענען בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגען וועגען צוגאַנגס - אַנגעהעריגקייט צו די יודישע קהלות און וואַהל-רעכט פאַר פרויען.

עס איז אָנגענומען געוואָרען די פאָרמולירונג, אַז אַרויסטרעטען פון דער קהלה קען מען נאָר צוליב רעליגיעזע מאָטיוען. ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די מיטגלידער פון דער קהלה, וואָס טרעטען אַרויס, דאַרפען נאָך אַ געוויסער צייט. צאָהלען די שטייערן. וואָס שייך פרויען-וואַהל-רעכט איז מיט אַ מעהרהייט פון 60 שטימען געגען 32 בעשלאָסען געוואָרען איבערצולאָזען די פראַגע דער ענטשיידונג פון די בעזונדערע קהלות.

אַ ליידענשאַפטליכע דיסקוסיע האָט זיך אַנטוויקעלט וועגען דער גלייכבערעכטיגונג פון די אויסלענדישע יודען, וואָס וואוינען אין דייטשלאַנד. דער בעקאַנטער סאָציאַליסטישער טוער ד"ר אָסקאַר קאָהן (פועלי-ציון), האָט הייס פערטיידיגט דעם פּרינציפּ פון גלייכבערעכטיגונג פון די אָנגעקומענע יודען. ענדליך איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די אויסלענדישע יודען בעקומען וואַהל-רעכט ערשט נאָך 2 יאָהר וואוינען אין דער קהלה, קענען נישט אויסגעוועהלט ווערען אין דער פערוואַלטונג. די דאָזיגע פּונקטען זענען אָנגענומען געוואָרען געגען די שטימען פון דער פאָלקס-פּאַרטיי און „פועלי ציון“.

(יט"אַ).

רייד פון שלום

און מעשים פון קריג.

אין שטילען, רוהיגען גענף זענען זיך צונויפגעקומען די 21 „בעלנים", וועלכע האָבען אָנגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ וועגען מאַכען שלום אויף דער וועלט, וועגען פאַרגרעסערן די ענטוואָפנונג אין אַלע לענדער פון אַלע וועלט-טיילען. פערטרעטער זענען געווען דאָרט פון אַלע מלוכות. און יעדער פערטרעטער האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט מיט די ריהרענדסטע ווערטער בעשילדערט די גרויזאַמקייט פון די מלחמות און פייערליך ערקלערט, אַז זיין מלוכה איז אָנגעזאָפט מיט שלום-אידעען און עקעלט זיך פאַר „בלוט-פערגיסונג".

און בעת דער ליטווישער דעלעגאַט — שוין אַהן אַ צאָפ — האָט מיט די זיסע לידעל-טענער גערעדט וועגען דער נויטיגקייט פון שלום — האָט אויפ'ן ווייטען מזרח געטרומייטערט דער קריגס רוף און טויזענדער טויטע קערפערס זענען געלעגען אויף די פעלדער און אפילו אויף די גאַסען פון די שטעט.

בעת דער אין „שוואַרצען העמדעל" האָט אַקאָמפּאַנירט מיט אַ צאַרט שטימעלע די שלום סימפאָניע, האָט אין רוים מוסאָליני בעפרעדיגט וועגען דער גרויס מאַכט פון איטאַליען און וועגען „אינטערוועגץ" אין אַלבאַניען.

און בעת ענגלאַנד האָט גערעדט וועגען ענטוואָפנונג האָט זי דאָס נישט געמיינט אויפ'ן ים, נאָר אויף דער יבשה. דער פראַנצויזישער דעלעגאַט ווידער האָט געהאַלטען, אַז קודם כל דאַרף מען זיך ענטוואָפנען אויפ'ן ים און נישט אויף דער יבשה.

די דעלעגאַטען פון די ניי-אויפגעשטאַנענע מלוכה'לעך האָבען געקוקט אויף דער קאָמעדיע אין גענף און איבערגעגעבען זייערע מלוכות אין די ביודזשעטען אויפ'ן נייעם יאָהר אַריינצושטעלען גרויסע סומען אויף מיליטער, ווייל עפּיס צו פיל רעדט מען אין גענף וועגען שלום.

נאָר אין דייטשלאַנד האַלט באמת און אויפריכטיג אין איצטיגען מאָמענט פון ענטוואָפנונג. זי שרייט, דורכ'ן מויל פון איהר דעלעגאַט, גראַף בערנסדאָרף, אַז אַלע מלוכות מוזען נאָכטון דעם ביישפּיל פון דייטשלאַנד און זייער בעוואָפנונג ברענגען צו דער איצטיגער מדרגה פון דייטשלאַנד. ער רעדט וועגען דעם זעהר ערנסט, בעת אַלע איבעריגע דעלעגאַטען האָבען געשמייכעלט אונטער די וואָנסעס. רוסלאַנד ווידער האָט אַ זעהר פיינעם אויסרייד, זי נעהמט נישט אַנטייל אין דער קאָנפערענץ מכלומרשט דערפאַר, ווייל די קאָנפערענץ קומט פאָר אויף דער שווייצאַרישער טעריטאָריע. און איבער אַלע שטעהט אַמעריקאַ און קוקט פון אויבען אַראָפּ אויף דעם איראָפּעאישען שלום-אָרקעסטער, וועלכער האָט זיך פערוואַנדעלט אין איין גרויסען קאַצען-יאָמער.

דער רעזולטאַט: די קאָנפערענץ וועגען דער ענטוואָפנונג איז געקומען נישט אין דער ריכטיגער צייט.

דער שטריך-אָרקעסטער אין גענף איז פערמוטבט געוואָרען פון דעם בלאָז-אָרקעסטער פון מלחמה-שפאַנונג און הוק-טרייבעריי.

יער.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
מינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פון 3–4.

DR PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
העמעראָיִדען און האָר- הויט- קראַנקהייטען,
מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט
(האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט,
דאַמען: פון 4—5 נאָכם.

די גרויסע פיקציע / צום מצב פון פאַרלאַמענט אין פוילען.

פון רעפ. ד"ר י. ראָזענבלאַט.

זעהר שנעל האָט מען זיך ביי אונז צוגעוואוינט צו דער נייגעשאַפענער פאָליטישער לאַגע. די עפענטליכע מיינונג שווייגט, הגם זי זעהט, אַז די מאַכט-פאַקטאָרען, וועלכע רעגירען מיט'ן לאַנד רעכענען זיך מיט איהר גאָרנישט און ווייזען נישט אַרויס קיין שום בעזונדערע אויפרעגונג, אַזוי ווי דאָס וואָלט געווען אַ פאָלשטענדיג נאָרמאַלע זאַך.

דאָס כאַראַקטעריסטישסטע פאַר די היינטיגע צייטען איז דווקא דאָס, אַז די אַנאָמאַליעס ווערען געהאַלטען פאַר נאָרמאַלע צושטאַנדען. וואָס אַנדערש שטעלט דען אייגענטליך מיט זיך פאַר דער סיים אויב נישט קיין נויטיגע דעקאָראַציע? ס'איז אומבעקוועם, ס'וועט אויסלאַנד, ווען מ'בעזייטיגט דעם פאַרלאַמענטאַרישען סיסטעם. מ'מוז זיך רעכענען מיט דער וועלט, ווען מ'איז נאָך דערצו בעפריינט מיט דעמאָקראַטישע פעלקער און מ'טאָר נישט ווייזען די ווירקליכקייט אין איהר פולער נאַקעטקייט.

דער סיים שטערט נישט דער היינטיגער רעגירונג אין איהרע שריט, ער איז אַ גאַנץ בעקוועמע איינריכטונג, בעקוועם שוין דערפאַר, וואָס מ'קען פאַרוועבדען די פעראַנטוואָרטליכקייט פון זיך, ווען דאָס איז גראָד נויטיג. דער סיים איז אויך אַ זעהר נויטווענדיגער אינסטרומענט אין דער אויסלענדישער פאָליטיק. מ'בענוצט זיך מיט איהם, כדי עפּיס דורכצופיהרען אָדער, ווען מ'דאַרף עפּיס נישט נאָכצוגעבען. דער פוילישער פאַרלאַמענט האָט נישט קיין רעכט זיך צו בעקלאָגען אויף זיין לאַגע, ווייל ער האָט אַליין מסכים געווען צו ערפילען די אויפגאַבען, פאַר וועלכע ער דינט היינט.

דאָס פאָלק האָט נישט קיין רעכט פאַרצוּוואַרפען זיינע געוועהלטע פערטרעטער, אַז דער פאַרלאַמענט האָט פערלוירען זיין בעדייטונג. אין קיין שום לאַנד פון דער וועלט איז נישט געשעהן געהאָרען קיין ערנליכער ביישפּיל, אַז דאָס גאַנצע לאַנד זאָל יאָהרען-לאַנג מיט האַרטנעקיגקייט זיך בעמיהען אונטערצוגראָבען און צו פערניכטען דעם אויטאָריטעט פון זיין העכסטער אינסטאַנץ; ס'איז אַ זעלטענער ביישפּיל, אַז אַ פאָלק גופא זאָל מיט אַזאַ צופרידענהייט פערניכטען אויף די רעכט פון זיין פאָלקס-פערטרעטונג, ווי דאָס איז געשעהן אין פוילען.

און ווען נאָך היינט קומט צו קליינע קאָנפליקטען צווישען דער רעגירונג און דער „נעווענענבערישער" מאַכט, כדי מען ערשטוינטערהייט צוזעהן, אַז די סימפּאַטיע פון לאַנד איז אויף דער זייט פון דער רעגירונג, מ'מאַך זיך אַלזאָ נישט וואונדערען, ווען מ'זעהט, אַז מען האָט פולשטענדיג אויפגעהערט זיך צו רעכענען מיט די פאַרלאַמענטאַרישע מנהגים.

אַ שעה פאַר'ן דורכלייגען דעם דעקרעט וועגען שליסען די לעצטע סיים-סעסיע האָט דער סיים גופא נישט געוואוסט, אַז מ'האַלט שוין ביי נעילה, די קאָמיסיעס זענען געווען טעטיג און מ'האָט זיך גאַנץ ערנסט געאַמפּערט וועגען איינציגע געזעץ-פּראָיעקטען, און פלוצלינג קומט די רעגירונג און מאַכט אַ סוף צו אַלעס. אפילו דאָס פּרימיטיווסטע רעכט פון פאַרלאַמענט, דאָס אינטערפּעלאַציאָנס-רעכט איז איינס כמעט ווי אַנולירט: די רעגירונג שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די קראַפט פון די אינטערפּעלאַציעס גילטען נאָר אין דער צייט פון דער זעלבער סעסיע, ווען זיי ווערען אַריינגעטראָגען, אויף אַזאַ אויפ'ן קומט היינט קיינמאָל נישט דערצו, אַז אויף אַנ'אינטערפּעלאַציע זאָל מען ברויכען צו ענטפערען.

מיר לעבען אין אַ צייט, ווען פּרינציפּען ווערען נישט געשעצט. די אידעע האָט פערלוירען איהר אויטאָריטעט, מ'לעבט פון טאָג אויף טאָג און מ'לאָזט אַראָפּ דעם פאַרהאַנג, כדי צו פערשטעלען דעם ווייטערדיגען האָריזאָנט, מ'וויל איהם פשוט נישט זעהן. ביי אַזאַ פּסיכאָלאָגישען צושטאַנד איז ווירקליך דאָס היינטיגע סיסטעם אפשר בעסער. דער מענשליכער ושעני בעווייזט זיך אויך דורכדעם, וואָס ער פערשטעהט די צייט. מ'מוז מודה זיין, אַז פּילסודסקי איז אַ גוטער פּסיכאָלאָג: ער איז גוט בעקאַנט מיט דער פּסיכאָלאָגיע פון'ם פּוילישען פאָלק, אַזוי ווי ער פערשטעהט די היינטיגע צייט.

ביי אַזאַ לאַגע פערלירט דאָס פּראָבלעם פון די וואַהלען זיין גאַנצע בעדייטונג. צו וואָס האָט נויטיג די רעגירונג נייע וואַהלען, ווען זי איז צופרידען מיט'ן היינטיגען פאַרלאַמענט? ס'וואָלט געווען אַ פעהלער צו גלויבען, אַז דער נייער סיים וועט האָבען אַנ'אַנדער בעציהונג צו דער היינטיגער מאַכט. ס'איז דערפאַר מאַסגעבענדער זעהר מעגליך און וואַרשיינליך, אַז די רעגירונג גופא וועט זיך בעמיהען צו שאַפען אַזאַ צושטאַנד, אַז דער היינטיגער סיים זאָל קענען פערלענגערן זיין עקסיסטענץ, אַזעלכע קאָרדינאַלע ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע ווערען היינט געמאַכט אויף אַ פשוט'ן אופן — כמעט אויף דער קני: מ'פיהרט אַדורך אַ געזעץ, אַז דער סיים אָדער דער מלוכה פּרעזידענט האָט דאָס רעכט צו פערלענגערן די קאַדענץ פון'ם פאַרלאַמענט און דער ענין איז ערלעדיגט.

אַ מאָל האָבען די געזעצען עקסיסטירט, כדי זיי זאָלען זיין פערפּליכטענד פאַר אַלע, היינט זענען זיי דאָ דערצו, אַז מ'זאָל זיי קענען ענדערען יעדען מאָמענט. דער היינטיגער פּאָליטישער צושטאַנד אין לאַנד איז נישט קיין ספּעציפיש פּוילישער, ענליכע טענדענצען הערשען אין פיל לענדער, די ערקלערונג דערצו מוז מען זוכען אין דער אַלגעמיינער אונצופרידענהייט מיט די עקזיסטירענדע צושטאַנדען. די אַלטע נאָרמען זענען בעזייטיגט געוואָרען, נייע האָט מען נאָך נישט געשאַפען — מ'זוכט זיי אויף רעכטס און אויף לינקס און עד היום האָט מען זיי נאָך נישט געפונען.

דער פּעריאָד, וועלכען מיר לעבען אַדורך, טראָגט אין זיך אַלע אייגענס פון אַנ'איבערגאַנגס צייט און אין אַנ'איבערגאַנגס-צייט וויל קיינער נישט שטעלען, דאָס פּינטעלע אויפ'ן יוד, ווייל זי אייגענט זיך צו ראַדיקאַלע ענדערונגען. און דערפאַר מוז מען זיין פאַרגעבערייט, אַז די סיטואַציע, אין וועלכער מיר געפינען זיך וועט וואַהרשיינליך אָנהאַלטען אַ לענגערע צייט, וואָס מעהר מ'וועט זיך צו איהר צוגעוואוינען, אַלץ מעהר וועט זי שיינען אַלס נאָרמאַל, און דער היינטיגער דור איז פערמשפּט צו לעבען אין אַ גרויסער און לאַנג-דויערנדער פיקציע.

אויף פסח הבע"ל

טהוען מיר אייך אָנצומפעהלען דעם פון לאַנגע יאָהרען בעקאַנטען און זעהר פיינען שמעק'ן פסח'דיגען

פראַנק קאַפע-צוזאַטץ

אין קיסטען און רונדע פּאַקונג.

ער איז ערצייגט בהכשר גמור אונטער דער אויפזיכט פון הה"ג הג' מ' יעקב פרענקעל תאומים שליט"א אבד"ק פּאָדגורזשע והגליל, וחותנו הרהמאה"ג וכו' מ' חיים קאַנער שליט"א. 1456

Henryka Franka Synowie

Fabryka Środków Kawowych S. A.

SKAWINA—KRAKÓW.

ווי אזוי מ'שאצט יודישע סוחרים.

אין לעמבערגער „מאָרגען" דערצעהלט דעפ. איינזלער פאָלגענדע ממש אונגלויבליכע געשיכטע: דעפ. איינזלער שרייבט:

אַ מעשה פאַר יודישע סוחרים וויל איך דאָ דערצעהלען. קלינגען קלינגט זי ווי אַ וויץ אָדער אַ ראָמאַן. נאָר באַלד וועלען זיך איבערצייגען לעזער פון סוחרים-קרייזען איבערצייגען ווי שרעקליך דער ראָמאַן איז פאַר — יודישע סוחרים. און די מעשה איז אין יעדען וואָרט אמת.

אין די אַקטען פון דער לעמבערגער שאַצונגס-קאָמיסיע פאַר אַבראָמאָוויטשער, וועלכע איך האָב ביי אַ פּראָצעס פאַר'ן אַדמיניסטראַציע-טריבונאַל געלייענט, געפינט זיך אַנ'אויפשטעלונג פון אַ שטייער-אינספּעקטאָר מיט אַ שאַצונג פון אַברוט און אַ פאַרשלאַג וועגען שטייער. דער דאָזיגער ה' אינספּעקטאָר מאַכט קורץ אַזאַ חשבון:

ה' איקס פערקויפט טעגליך 400 שטיק שטאָף פון איין גאַטונג און 250 שטיק פון דער צווייטער גאַטונג (דאָס ווייסט ער אַזוי גענוי פון דער העלער הויט...) אַ שטיק שטאָף האָט אַזויפיל מעטער און קאָסט פער מעטער כך וכך (איין פּרייז און אַלץ דער זעלבער!) לויט ער אויף דעם אופן טעגליך אַ בעשטימטען סכום. (דער סכום איז גענוי אויסגערעכענט, נאָר צי שטימען די איינצעלנע פּאָזיציעס?) און אַזוי ווי אַ האַלב יאָהר איז 180 טעג וועכענטליכער זונטאָג'ן, ווען דאָס געשעפט איז געשלאָסען (ימים טובים רעכענט ער נישט) האָט ער געהאַט אַזאַ ברוטו כך וכך. און דערפון זאָל ער צאָהלען שטייער? ניין. נאָך דעם גאַנצען חשבון הייסט איהם דער ה' אינספּעקטאָר צאָהלען שטייער פון דעם דאָפּעלטען בעטראַג, פדי די קאָמיס'ע זאָל האָבען פון וואָס אָפּצורייסען!... ווערטליך שטעהט אַזוי אין אַ אַמטליכען דאָקומענט.

היינט ווייסט איהר — סוחרים — ווי אַזוי מען מעסט אייך שטייערן? ניין! ביי מיר וועלען זיי פרעגען. זיי קלאָגען און וויינען און מען גלויבט זיי ערשט נישט. ווער עס גלויבט נישט זאָל לעזען דעם דאָקומענט. דער ערשטער מוז איהם לעזען דער ה' פינאַנץ-מיניסטער. מיט אַזעלכע מעטאָדען קען מען נישט לאַנג באַלעבאָטעווען...

אַ מענשליכער קאָפּ און מענשליכע ביינער אין אַ מיסטקאַסטען.

דאָס געהיימניש פון הויז 21 אויף רודניצקער גאַס אין ווילנאָ.

דינסטאָג איז גאַנץ רודניצקער גאַס אין ווילנא אויפגערודערט געוואָרען פון אַ אומגלויבליכען קלאַנג, אַז אין אַ מיסט-קאַסטען פון איינעם פון די הויפען אויף דער דערמאָנטער גאַס האָט מען געפונען אַ מענשליכע קאָפּ, ווי אויך בעזונדערע ביינער פון אַ הרוג.

דער קלאַנג האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר ריכטיג

דאָס איז דער הויף נומ' 21, וואו ס'געפינט זיך אַ מצה-פּאַדראַד. צווישען פינסטערען המון האָט מען זיך דערווייל איבערגעגעבען, אַז ה'ות דאָ געפינט זיך אַ יודישער מצה פּאַדראַד איז דאָס מכתמא אַ יודיש שטיקעל אַרבייט און, אַז מן הסתם האָבען דאָס די יודען דערמאָרדעט אַ קריסטליך יונגעל, כדי צו נעמען זיין בלוט אויף מצה. זעלבסטפערשטענדליך, אַז די פּאָליציי האָט אויף די דאָזיגע אַלטע נאַרישקייטען קיין אַכט נישט געלייגט.

די ענטפלעקונג פון דער „מציאה" איז פאָרגעקומען אויף פאָלגענדען אופן:

שוין פון אַ לענגערער צייט, ווי דאָס מיסט פון אויבענדערמאָנטען הויף, נעמט אָפּ אַ רודאָמינער פויער איינער גרינעוויטש.

דינסטאָג פריה איז גריגעוויטש אויך געקומען צופאָהרען מיט זיין פוהר נאָך מיסט.

אין אַ קורצער ווייל אַרום האָט זיך די טיר פון דעם ספּרוזש פון הויף אויפגעריסען און ס'איז אַריינגעפאַלען גרינעוויטש אַ דערשראָקענער מיט אַ געשריי, אַז אויפ'ן מיסט האָט ער זיך אַנגעשטויסען אויף אַ מענשליכע קאָפּ, דערביי האָט ער נאָך אויך צוגעגעבען, אַז מיט אַ וואָך צוריק, ווען ער האָט אַרויסגעוואָרפען אויף זיין פעלד דעם מיסט, וואָס ער האָט גענומען פון זעלבען מיסט קאַסטען, האָט ער זיך אויך אָנגעשטויסען אויף מענשליכע ביינער.

פון דעם וואָס דער מיסטקאַסטען ווערט אָפּט גערייניגט, איז אויך צו זעהן, אַז די קאָפּ און די איבעריגע ביינער זענען אַריינגעוואָרפען געוואָרען אָהן נישט לאַנג.

מען איז אויף חושד גריגעוויטש'ן, אַז ער זאָל האָבען מיט זיך מיטגעבראַכט די „מציאה".

אַלענפאַלס איז די געשיכטע עפּעס אַ געהיימניספולע.

עסטרייכישע וואַהל-שטימונגען

דער קאַמף אַרום וואַהל-טערמין.—די צוויי גרונד-פּאַרטייען און זייערע לאָזונגען.—די דראָהונג מיט'ן רויטען געשפּענסט.

קאָרעספּאָנדענץ פון וויען.

דעם פּורים-קאַרנאַוואַל, האָט פאַרבי-טען דער פּאָליטישער קאַרנאַוואַל: ס'האָט זיך אָנגעהויבען די וואַהל קאַמפּאַניע. פערשידענע פּאָגראַמטשיקעס און האַ-קען-קרייצלער האָבען זיך פערשטעלט פאַר „נאַציאָנאַלע סאָציאַליסטען", די געכטיגע זובערס, וועלכע האָבען זיך זייער נאָנץ לעבען די צייהן געשאַרפט אויף דער דעמאָקראַטיע, זענען פּלוצ-לונג געוואָרען הייסע דעמאָקראַטען, וועלכע טראַכטען גאָר וועגען דער טובה פון זייערע ברידער.

די פּולמאַכטען פון איצטיגען פּאַרלאַ-מענט זענען ערקלערט געוואָרען פאַר געענדיגט, און די וואַהלען צום נייעם פּאַרלאַמענט זענען בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 24. אַפּריל. עס שטעהען פאַר שטורמישע טעג. דער קאַמף וועט זיין אַ הייסער.

דער רעגירונג איז געווען בעקווע-מער אָפּצולעגען די וואַהלען ביז הערבסט און זי האָט טאַקע שטאַרק געשטרעבט דערצו, הגם זי האָט געהאַט גישט ווע-ניג צרות פון היינטיגען פּאַרלאַמענט, אַ דאַנק דער „מוזיקאַלישער" אָפּאָזיציע פון די סאָציאַל-דעמאָקראַטען. דאָך האָ-בען די רעכטע געהאַט אין פּאַרלאַמענט אַ מעהרהייט: 86 רעכטע געגען 68 לינקע. נו וועגען דעם נייעם פּאַרלאַ-מענט קען מען דאָך נאָרנישט וויסען, גאָר, זיי אַ חכם און ווייס, ווער ס'וועט דאָרט האָבען די מעהרהייט!

לאַנג האָט געדויערט דאָס האַנדלען און דאָס דינגען זיך. די סאָציאַל-דעמאָ-קראַטען האָבען געפיהרט אַ קאַמפּאַניע פאַר בעשטימען די וואַהלען אויף פריה-לינג און האָבען פאָרגעלעגט דעם טאָג פון די וואַהלען אויף דעם 15. מאַי. דעמאָלט ערשט האָט די פּאַרלאַמענט-מעהרהייט זעהענדיג, אַז עס וועט זיך זיי נישט איינגעבען אָפּצוציהען די וואַהלען ביז הערבסט, פאָרגעלעגט דעם 24. אַפּריל, אַזוי אַרום האָבען זיי גע-וואָלט אָוועקנעהמען ביי די סאָציאַל-דעמאָקראַטען די מעגליכקייט צו פיהרען אַ ברייטע וואַהל-קאַמפּאַניע, בעת די הונדערטער מיטינגען און די גראַנדיעזע מאַניפעסטאַציעס פון מאַי.

די לינקע האָבען מסכים געווען און אַזוי אַרום וועלען די וואַהלען פאָרקו-מען דעם ערשטען טאָג פּאַסכאַ. ס'קען געשעהן, אַז דאָס לאַנד וועט צוטראָגען דער רעגירונג אויף פּסח אַ רויט איי.

דער פּאָליטישער פּראָגנאָז — איז זעהר אַ שווערער און ריזיקאַלישער ענין, אויפ'ן אויסגאַנג פון די וואַהלען האָ-בען שטענדיג אַ ווירקונג פאַקטאָרען און שטימונגען, וועלכע זענען פערהוילען פאַר די געניטסטע פּאָליטיקער. בעזונ-דערס רעטזעלהאַפט זענען די שטימונ-גען אין דאָרף. די שטאָט קאָכט, דע-גערווירט זיך, לעבט מיט אַן'אינטענסיוו פּאָליטיש לעבען, רעדט הויך אין דער פּרעסע און אויף פערזאַמלונגען וועגען דעם, וואָס זי וויל און צו וואָס זי שטרעבט. דאָ איז אַלץ קלאָהר. אַנדערש איז אין דאָרף. דאָס דאָרף שווייגט און בעהאַלט אין זיך אַלע דאגות. די גע-זעלשאַפטליכע מיינונג אין דאָרף האָט נישט קיין פאָרם, איז נישט קריסטאַלי-זירט. אין דעם לעצטען סך-הכול דע-צידירט אָבער דאָס דאָרף, וועלכעס צעהלט אין עסטרייך 55 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג, קיינער ווייסט נישט גענוי מיט וועמען דאָס דאָרף וועט זיין. דאָס איז אַ גרויסער פראַגע-צייכען.

איינס קען מען אָבער זאָגען גענוי, דאָס דאָרף איז קאָנסערוואַטיוו געשטימט, איבערגעשראָקען מיט'ן רויטען גע-שפּענסט, און גלויבען גאַנץ אָפט וועגען דער יודישער איבערמאַכט, וועגען דעם, אַז די רויטע ווילען אַ טייל אויצרישע ערד צוטיילען צווישען די שטאָדט-ביר-גער, אָפּשאַפען די רעליגיע, די קירכען א. א. וו.

* * *

אויף וויפיל דאָס דאָרף איז נישט קלאָהר, איז די שטאָדט אין עסטרייך אַ בעשטימטע איינהייט. פון די אונצעה-ליגע פּאַרטייען זענען איצט אין דער ווירקליכקייט געבליבען נאָר 2: אַ לינ-קע און אַ רעכטע. די ערשטע האָט צו-נויפגעזאַמעלט אונטער איהר פאָהן אוי-סער 90 פּראָצענט פון פּראָלעטאַריאַט, אויך אַן'אָנגעזעהענע צאָהל בירגער פון דער קלייגער און מיטעלער בורזשואַזיע און אויך פון דער אינטעליגענץ. זי דיטפּאָנירט מיט אַ דיסציפּלינירטע, פּראַכטפול אָרגאַניזירטע אַרמעע פון אי-בער 600 טויזענד מיטגלידער, האָט אַ שטאַרקע שטיצע אין די פּראָפעסיאָנעלע פערייגען, קאָנסום- און פּראָדוציר-קאָ-אָפּעראַטיווען און די ספּאָרט- און גימ-נאַסטישע פערייגען.

די רעכטע שטיצען זיך אויף דער גרויסער און אויף אַ טייל פון דער קליינער בורזשואַזיע, אויף די רייכע גוטסבעזיצער, גייסטליכקייט און אויף דער ביוראָקראַטיע. אָבער זיי זענען זעהר שלעכט אָרגאַניזירט. די קריסטליך סאָציאַלע פּאַרטיי שטעלט מיט זיך פאַר אַ צושיטע מאַסע פון סאָציאַלע גרופּען, וועמענס אינטערעסען עס זעהען זיך אָפט פונאַנדער, אַזוי זענען די הויז-בעזיצער ביז איצט געגאַנגען מיט דער רעגירונג, צוליב דעם אָבער וואָס די רעגירונג האָט נישט צוריקגע-שטעלט דאָס פאַר-מלחמה'דיגע דירה-געלד, האָבען זיי ערקלעהרט אַ מלחמה די איצטיגע מושלים. די אַגראַריער בונטעווען זיך אויך. יעדע גרופּע האָט אין זיך די שמאָל-פערזענליכע אינטערע-סען און וויל אַפילו שטייען אויפ'ן פּאַר-טייאישען פּראָגראַם, אויף דער פּאַרטיי-אישער פאָהן. מיט אַזאַ אַרמעע קען מען ווייט נישט דערגעהען.

* * *

די וואַהל-קאַמפּאַניע האָט זיך שוין אָנגעהויבען. ביידע פיינדליכע לאַגערן האָבען שוין געפּעגט אַ פייער, אַפילו נישט וואַרטענדיג אויף קיין קאַמפּס-סיגנאַל.

די פּאָזיציע פון דער סאָציאַל-דעמאָ-קראַטיע איז זעהר אַ בעקוועמע: די פּלאַטפאָרם, אויף וועלכער זיי שטעהען, איז זעהר אַ סאָלידע און אַ פּערמאַנענ-טע, בעת די פּלאַטפאָרם פון דער רעכ-טער פּאַרטיי דערמאָהנט אַ שיף בעת אַ שטורם.

אַן'ענטשידענע ראָל אין דער וואַהל-קאַמפּאַניע וועלען שפּילען 2 פראַגען: די וואוינונגס-פראַגע און די פראַגע וועגען פערזיכערען די אַרבייטער און אָנגעשטעלטע אויף דער עלטער. אין ערשטען און אין צווייטען זענען פאַר-אינטערעסירט פיר פינפטעל פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג.

די לאָקאַטאָרען צאָהלען איצט פאַר וואוינונגען מיט גראָשענס, עסטרייך איז דאָס איינציגע לאַנד, אין וועלכען עס האַלט זיך דאָס וואוינונגס-מאָראַטאָריום. דעם דאָזיגען מאָראַטאָריום האַלטען מיט אַלע צוואַנגען די סאָציאַל-דעמאָקראַטען, דאַגעגען ווערט דער מאָראַטאָריום בע-קעמפּט דורך די רעכטע.

די לינקע געהען מיט געזונדע לאָ-זונגען, רעאַלע הנחות פאַר די בירגער, בעת די רעכטע קומען שרעקען מיט דער רויטער געפאַהר. זיי האָבען שוין אַזויפיל געשראָקען, אַז מ'האָט אויפגע-הערט מורא צו האָבען. ברוים-לאָזונגען ווירקען מעהר.

מ. ט-ן.

טעאַטער „סקאַלאַ", צעגעלניאַנאַ 18.

גאַסטשפּילען פון וואַרש. יוד. קונסט-טעאַטער „וו.י.ק.ט."
אונטער דער לייטונג פון
אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו

שבת, ד. 2 אַפּריל, 3.30 נאָכמיטאָג
דער גורל
דראַמע אין 4 אַקטען פון קאַרל מעריו.

שבת, ד. 2 אַפּריל, 8.30 אָוונד
דער אוצר
קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון דוד פּינסקי

זונטאָג, דעם 3. אַפּריל ד. י. 8.30
אַ זייגער אין אָוונד
מאָרפיום
דראַמע-נאָקטורן אין 4 אַקטען פון ד"ר ל. הערצער, יודיש: יצחק טורקאָוו.

מאָנטאָג, דעם 4. אַפּריל ד. י. 8.30 אָוונד
ברידער קאַראַמאַזאָוו
דראַמע אין 3 אַקטען (10 בילדער) פון פ. דאָסטאָ-יעווסקי, אינסצענירט פון אידאַ קאַמינסקאַ.
אַנסאַמבל פון „וויקט" לויט'ן א.ב.: פּרויען: אַלטבוים סאָניע, קאַמינסקאַ אידאַ, ראַפּפּעל מרים. הערען: גרודבערג יצחק, דאַמב אדם, הירשפעלד זלמן, טורקאָוו זיגמונד, מעלמאַן מאיר, מאַנדעלבליט יעקב, מאַקסימאָוו מ. עפּשטיין בנימין. אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: פּינקטליך האַלב 9 אָוונד.
די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען—אין קאַסע. אדמיניסטר.: מ. מאַקסימאָוו.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעצ. פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, מיגערישע און מיי-נער-שלעכטע קראַנקהייטען. באַ-הַאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-ק אַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 27-81
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

די, וועלכע אזעוו האָט פעראַטען.

בעאַרבייט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט.

46)

צו יענער צייט, ווען דער צענטראַל-קאָמיטעט האָט זיך אויפגעהאַלטען אין פּעטערבורג, האָט פּאַסירט נאָך איין זעהר כאַראַקטעריסטישער פאַל. אין פּעטערבורג איז אַרעסטירט געוואָרען דער מיטגליד פון דער קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע קאַרפּאָוויטש, וועלכער האָט בשעתו אויסגעפיהרט דעם אַטענטאַט אויפ'ן מי-ניסטער באָגאָליעפּאָוו. דער דאָזיגער אַרעסט האָט געמאַכט אין דער פּאַרטיי אַ גרויסען רושם, אַזוי איז אַרומגעגאַנגען שטאַרק צערודערט. ס'זענען אָבער אַוועק עטליכע טעג, און מ'איז גע-וואויר געוואָרען, אַז קאַרפּאָוויטש'ן איז געלונגען צו אַנטלויפען און אַז ער איז מיט דער הילף פון אַזעוו'ן אַריבער די גרענעץ.

די זאַך איז פאָרגעקומען אַזוי: מען האָט איינמאָל קאַר-פּאָוויטש'ן אין דער בעגלייטונג פון אַן'אַקאָלאָטאָטשני איבערגע-שיקט אין אַ דראָשקע פון אוטשאַסטאָק אין אַרעסט אַריין.

אויפ'ן וועג האָבען זיי זיך אָפּגעשטעלט פאַר'ן האָטעל, וואו קאַרפּאָוויטש האָט געוואוינט, כדי דאָרט אָפּצונעהמען זיינע זאַכען. קאַרפּאָוויטש איז געבליבען זיצען אין דער דראָשקע און דער אַקאָלאָטאָטשני איז אַריין אין האָטעל נאָך די זאַכען. ווען דער אַקאָלאָטאָטשני איז צוריק אַרויס פון האָטעל, האָט ער נאַ-טירליך קאַרפּאָוויטש'ן שוין מעהר נישט געטראָפען: יענער איז נעלם געוואָרען.

די דאָזיגע רעטזעלהאַפטע געשיכטע האָט מען ערשט שפּע-טער געקאָנט ערקלערען דערמיט, וואָס אַזעוו איז געווען פער-אינטערעסירט, אַז קאַרפּאָוויטש זאָל נישט פערהאַלטען ווערען. קאַרפּאָוויטש איז געשטאַנען זעהר נאָהענט צום צענטראַל-קאָמי-טעט. די קלאַנגען, אַז אַזעוו איז אַ פּראָוואָקאַטאָר, זענען געווען אין פולען גאַנג, און דער אַרעסט פון ק.'ן וואָלט בעקאָנט אויס-געטייטשט ווערען נישט גינסטיג פאַר אַזעוו'ן.

(קאַרפּאָוויטש איז אומגעקומען אויפ'ן ים אין יאָהר 1917. דאָס איז געווען נאָכ'ן אויסברוך פון דער רעוואָלוציע אין רוס-לאַנד און ק. איז געפאָהרען פון ענגלאַנד קיין רוסלאַנד. די שיף, אין וועלכער ער איז געפאָהרען, איז אויפגעריסען געוואָרען דורך אַ דייטשען אונטערוואַסער-שיפעל).

אין מאַי 1908 האָט דער צענטראַל-קאָמיטעט אין פּעטער-בורג בעקומען אַ ידיעה פון טורקעסטאַן, אַז מען דער גרויסער געלד-סומע, וואָס איז עקספּראָפּריאירט געוואָרען אין טשאַרדזשוי, איז נישט אַלץ אין אָרדנונג, אַז דער בעפאָלמעכטיגטער פון צ.ק. האָט זיך אָפּגעזאָגט דאָס געלד אַרויסצוגעבען. דער צענטראַל קאָ-מיטעט האָט געמוזט שיקען אַ ספּעציעלען פערטרויאונגס-מאַן קיין טאַשקענט אויסצופאָרשען, וואָס דאָ קומט פאָר, און דער פערטרויאונגס-מאַן איז געווען בעצוואונגען אָנצונעהמען זעהר שטרענגע מיטלען: צונעהמען ביים בעפאָלמעכטיגטען זיינע פאָל-מאַכטען און אַרויפלעגען אַ וועטאָ אויף דער גאַנצער סומע. דער בעפאָלמעכטיגטער האָט געטענה'ט, אַז ער האָט געדאַרפט גענוי לויט די אינסטרוקציעס, וועלכע ער האָט בעקומען פון אַזעוו'ן, דהיינו, אַזעוו האָט איהם נאָך אין פּעטערבורג געזאָגט, אַז מיט די געל-דער, וואָס וועלען זיין פון דער עקספּראָפּריאַציע, זאָל ער טון, וואָס ער וועט געפינען פאַר נויטיג און דעם צענטראַל-קאָמיטעט אָפּטיילען אַזוי פיל, וויפיל ער, דער בעפאָלמעכטיגטער, וועט ווילען.

ווען דער פערטרויאונגס-מאַן פון צ. ק. איז צוריקגעקומען פון טאַשקענט און געפרעגט אַזעוו'ן, וואָס זאָל דאָס בעדייטען, האָט אַזעוו קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט די גאַנצע מעשה. מ'דאַרף אָננעהמען, אַז אַזעוו האָט אין דעם פאַל נישט געזאָגט קיין ליי-גען. ער האָט נישט געקאָנט דעמאָלט זיין פעראינטערעסירט אין אַראָפּרייסען די פינאַנצען פון דער פּאַרטיי, ווייל פאַר איהם אַליין איז דאָך בעשטימט געוואָרען אַ פאָנד פון 100 טויזענד רובעל אויף די צוועקען פון דער קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע.

אויף איינער פון די צ.ק.-זיצונגען, וועלכע זענען צו יע-נער צייט פאָרגעקומען אין פּעטערבורג, איז אָנגעקומען אַ ידיעה פון אויסלאַנד, אַז ס'איז דאָ אַ מעגליכקייט אויסצופיהרען אַ זעהר וויכטיגען טעראָריסטישען אַקט און אַז ס'איז נויטווענדיג דערביי די אָנוועזענהייט פון אַ צ.ק.-מיטגליד. די זאַך איז בעשטאַנען אין פאָלגענדען. באָריס סאַווינקאָוו'ן איז געלונגען אין גלאַזגאָ (ענגלאַנד) אָנצוקניפּען בעציהונגען מיט די מאַטראָסען פון דער רוסישער שיף „ריוריק", וועלכע איז אַרומגעפאָהרען איבער די אויסלענדישע וואַסערען. די שיף האָט זיך געזאָלט אומקעהרען צוריק קיין רוסלאַנד און ביים אָנקומען אין רוסישען פּאָרט האָט די שיף געזאָלט בעזוכען ניקאָלאַי II און מאַכען אַ „סמאָטר" פון די מאַטראָסען און פון דער שיף. דער פּלאַן איז אַלזאָ בע-שטאַנען אין דעם, מ'זאָל מאַכען אַן'אויפריים אויף דער שיף, בעת ניקאָלאַי וועט זיך אויף איהר געפינען. אָבער קודם כל האָט מען בעדאַרפט האָבען דעם מאַטראָס, וועלכער זאָל זיך אונטערנעהמען צו מאַכען דעם אויפריים, אָדער דער'הרג'ענען ניקאָלאַי'ען אויף דער שיף ביי אַן'אַנדער געלעגענהייט.

ווען ס'איז אָנגעקומען די דאָזיגע ידיעה, האָט אַזעוו ער-קלערט, אַז ער פאָהרט פערזענליך קיין אויסלאַנד, כדי אַליין אָנ-צופיהרען מיט דעם אַטענטאַט. ער איז טאַקע אַוועקגעפאָהרען און אין אַ פּאָר טאָג אַרום האָט ער אַרויסגעפאָדערט נאָך עטלי-כע מיטגלידער פון דער קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע צו הילף.

נאָך אַ לאַנגער רייה אונטערהאַנדלונגען און געשפּרעכען און אַפילו בעזוכען אויף דער שיף, וואָס זענען געפיהרט געוואָ-רען נאַטירליך מיט דער גרעסטער קאָנספּיראַציע, פאָרזיכטיגקייט און געפאַהר, איז געלונגען צו געפינען אַ מאַטראָס, וועלכער האָט געדאַרפט אויספיהרען דעם אַטענטאַט. דער מאַטראָס האָט געהייסען אַוודיעיעוו. באָריס סאַווינקאָוו האָט זיך געהאַט אָפּגערעדט מיט אַוודיעיעוו'ן, ער זאָל איהם בעהאַלטען אויף דער שיף: סאַווינקאָוו האָט געוואָלט אַליין זיין אויפ'ן אָרט פון דער געפעהרליכער אונטערנעהמונג.

דער בעשלוס פון'ם מאַטראָס איז ווייסט אויס. געווען אַ קאַטעגאָרישע. ער האָט איבערגעלאָזט ביי אַזעוו'ן אַ געזעגענונגס-בריף און אַ פאָטאָגראַפיע, זייענדיג זיכער, אַז דאָס איז זיין לעצטער טאָג אין לעבען.

קיין אַטענטאַט איז אָבער נישט פאָרגעקומען, כאָטש דער מאַטראָס האָט געהאַט אויסערסט גינסטיגע בעדינגונגען: ער האָט זיך געפונען אין איינעם מיט ניקאָלאַי'ען אין משך פון 15 מינוט אין דער מאַשין-אָפּטיילונג פון דער שיף.

(פאָרטזעצונג קומט).

לאדז, 1-טען אפריל 1927

נייער פאלקסבלאט

לאדז, 1-טען אפריל 1927

די רעהאביליטאציע פון אלטען אל נקמות.

(שטריכען און בעמערקונגען) פון ש. י. סטופניצקי

אין רוים, אין דער שטאט, וואס שטעהט אויף זיבען בערג, זיצען די בעלעהרטע, פארשטעהער פון דער קירך, און פיהרען א וכוח מיט אנ'אלטען יודען. עס איז אבער גישט פון יענע אלטע וכוחים, פון וועלכע היינטיגע יונגע און לאכט אין זיין בעקאנטען ליד. עס האנדעלט זיך נישט וועגען זיין אדער נישט זיין פון איינעם פון די ביידע צדדים. עס גילט נישט צו איבערצייגען און בעווייזען, מיט ארגומענטען גענומען פון מיטעלאלטערליכען ארסענאל, די ריכטיגקייט אדער נישט ריכטיגקייט פון דעם אדער אנדערן גלויבען; עס שטעהען אויך נישט דערביי קיין שארף-ריכטער, קיין תלינים, וואס זאלען מיט דעם געפאלענעם זיין רעכט און איהם מזכה זיין מיט עולם הבא. עס איז א מאדערנער דיספוט איבער אנ'אלטער טעמע, עס האנדעלט זיך וועגען רעהאביליטאציע פון אלטען אל נקמות.

אנ'אלטער יוד פון אונגארן, פון לאנד, פון וועלכער מיר זענען געוואוינט צו בעקומען פערשידענע גרוסען, אפט פרעהליכע, און דער לעצטער צייט זעהר טרויעריגע, פון לאנד, וואו עס וואקסט דער פאפריקא און די רשעות-בלוט, אין לאנד, וואו עס געפינען זיך די פערשידענסטע מינים יודען, אנהויבענדיג פון דער שטרענגסטער אלט-פרענקישער ארטאדאקסיע ביז צום בעלאנגען און משומד להכעיס, אין דעם לאנד האט א יוד אפגעגעבען זיין גאנצען לעבען, האט שטודירט די אלטע און די עלטעסטע ליטעראטור, כדי צו פערשטעהן דעם טייטש פון א פסוק.

„פוקד עון אבות על בנים“, ער געדענקט די זינד פון די עלטערן די קינדער. אט דער פסוק לאזט נעגען דעם אלטען נישט קיין רוה און ער וויל דוקא בעווייזען, אז דער אמת'ער טייטש פון פוקד איז נישט ווי די וועלט האט אנגענומען, געדענקען און פערעכענען, אין דעם זין, דאס די קינדער קומען אפ פאר די זינד פון די טאטעס און צווייטע זין אין דריטען דור, נאר אז דער טייטש איז אומגעקעהרט, אז ביים בעטראכטען די זינד פון די קינדער, ווערט אריינגעשטעלט אין חשבון, אלס מילדערונג, דער פאקט, דאס שוין די עלטערן זענען געווען זינדיג און דערמיט איז די שולד פון די קינדער שוין נישט אזוי הארב. און אט מיט דער ווילכטיגער ענטדעקונג איז דער אלטער אונגארישער יוד געקומען קיין רוים, וואו ער פיהרט וכוחים מיט די פארשטעהער פון דער רוימישער קירך און עס האלט דערביי, ווי די בלעטער דערצעהלען, ער זאל זיי איבערצייגען.

וואס אנ'אלטער יוד אלץ קען!

עס איז אנ'אלטע מחלוקת אין דער טעאלאגיע, וואס פאר א רעליגיעזע אויפפאסונג עס שטעהט העכער: צי די אויפפאסונג וואס זאגט, אז דער בורא כביכול איז דער מלך הצדק, דער גאט פון גערעכטיגקייט, אדער, ווי די אנדערע זאגען, אז ער איז דער גאט פון ליבע, צדק און אהבה — וואס שטעהט העכער? און מיט דעם פונקט שיידען זיך די וועגען, דא הויבען זיך אן די חלוקי דעות צווישען אונז און דער וועלט. עס איז א פערוויקעלטער פלאנטער, פון וועלכען עס איז שווער זיך ארויסצוקריגען, ווייל טעארעטיש, לאזט זיך, ווי מען וויל, אלץ בעווייזען. אבער דא האנדעלט זיך נישט וועגען טעאריעס, נאר וועגען פראקטיק, עס האנדעלט זיך וועגען א ריכטליניע אין לעבען, וועגען ענינים, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

ליבע! דאס איז אהן שום ספק א זעהר איידעלער ענין פאטטען בעזונ[ד]ער גען איהם, מענשען חלום'ען פון איהם. עס איז אפשר די שענסטע מתנה, וואס דער בורא האט געשענקט זיינע קינדער. די ליבע האט אבער אין זיך די מיאוסע אייגענשאפט, וואס מיט געוואלט קען מען איהר נישט נעמען און נישט געבען. ליבע מוז קומען פון זיך אליין, פון אינערן פערלאנג, זי איז דער דורשט פון דער נשמה, די בענקשאפט פון הארץ, דאס לעבען פון געמיט. זי האט אבער אין זיך נאך א מיאוסע טבע, וואס זי איז בלינד. זי זעהט נישט דעם צווייטענס פעהלערן און פערזעהט אפט אויך זיינע מעלות. דעם מענשען, דעם קרוץ מחומר, מוזען מיר עס מוחל זיין, אבער דעם בורא?!..

און דערפאר האב[ען] מיר געזעהען

Dr. med. M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6

טעלעפאן 45-49

הויט-און ווענערישע קראנקהייטען.

נעמט אן פון 8—9³⁰, 12—2 און 7—8 אוו.

ווי אזוי מען האט אין נאמען פון דער ליבע מענשען געפייניגט, געמאטערט און גע'ממית'ט, די קרבנות פון דער ליבע זענען אין דער געשיכטע פיל מעהר און גרעסער ווי די קרבנות פון האס, פון שנאה.

אנדערש איז דאס מיט'ן צדק, מיט דער גערעכטיגקייט. דא שפילען אונזערע ליידענשאפטען, ליבע און שנאה, קיין ראלע נישט. אפילו דאס רחמנות געפיהל מוז זיך פערשטעקען, בעהאלטען אין די טיפסטע טיפענישען פון הארצען, ווען עס גילט צו מאכען א וועג פאר דער גערעכטיגקייט ודל לא תהדר בריבו — אויף דעם ארימאן זאלסטו קיין ריקזיכט נישט נעמען, ווען עס האנדעלט זיך וועגען רעכט. פאר'ן שטוהל פון דער גערעכטיגקייט איז רחמנות א שוואכקייט — זאגט שפינאזא.

און ווען די וועלט וואלט געגאנגען אויף דער ליניע פון רעכט, ווען זי לאזט זיך נים פאנגען אין נעץ פון ליבע, וואלט א סך צער און צארן געווארען פערשפארט, א סך טרעהרען פערמידען, א סך קרבנות נישט געבראכט. יא, אפילו די ליבע גופא וואלט ביי אונז געהאט א גאנץ אנדער פנים, ווען מען פער[ט]וויקעלט איהר נישט אין מיסטישען שלייער און מען לאזט וו[א]קסען איהר נאטירליכען כח אויף דעם מענשען.

די מגנה פון דעם אלטען יודען פון אונגארן צו רעאבילעטירען דעם „פוקד עון אבות“ איז דערום אנ'אומזיסטע, אנ'איבערפליסיגע. דער סבא קדישא נויטיגט זיך נישט אין אזא רעאבילי[ט]אציע. זיין היסטארישער פראצעס איז נאך לאנג נישט פערענדיגט, די אקטען זענען נישט אפגעשלאסען, ווייל דער פראזעטערעסירטער צד האט ליידער נאך אלץ נישט די מעגליכקייט פאנאנ[ד]ערצופלייגען זיינע טענות און זיך אפען דורכצושמועסען. יעדענפאלס איז נישט רוים דער ארט, וואו דער פראצעס פון דער וועלט געשיכטע זאל געלעזט ווערען. אויף דעם וועלען זיך געוויס נאך געפינען אנדערע אינסטאנצע', וואס וועלען זיך מיט דעם ענין פערנעמען. אנשטאט צו זוכען נייע פירושים צום אלטען פסוק, וואלט איך בעסער צוגערופען צו די פערזאמעלטע פרומע פא[ס]טערס, וואס פיהרען דארט דעם וכוח מיט ישראל סבא, טאקע דעם פסוק:

— פוקד עון אבות!...

דריי מעשה'לער וועגען פרויען / פון פראנץ מאלנאר.

.1

פענסטער.

א זומער טאג. א קיראָרט אין דער שווייץ. א רייכער האטעל. איינער פון די טייערסטע און אט דעם רייכע קוראָרט. נאר גאר פערמעגליכע ערלויבען זיך דינגען א צימער און אט דעם רייכען האטעל. דריי א זייגער מיטאגצייט די ווערענדע איז איבערפילט מיט געסט. די פענסטער פון דעם ערשטען שטאק קוקען ארויס אויף דער ווערענדע. די צימערען פון דעם ערשטען שטאק זענען די טייערסטע און אט פון א זייטיגען פענסטער שטעקט א פרוי ארויס איהר קאפ און ווענדעט זיך צו איהר מאן, וועלכער זיצט אויף דער ווערענדע ביי א טישעל און טרינקט קאפע.

— לעאָ, איך וויל לעזען דאס בלאט, וואו איז ער?

אלע געסט נעמען בעטראכטען די שיינע פרוי, וועלכע קוקט ארויס פון פענסטער. דער מאן לעאָ, א בעקאנטער בודאפעסטער באנקיר, ענטפערט איהר:

— דאכט זיך, אז די צייטונג ליגט אויפ'ן נאכט-טישעל.

די דאמע געהט אוועק פון פענסטער. אין א מינוט ארום שטעקט זי ווידער ארויס איהר קאפ צו דעם צווייטען פענסטער און ווענדט זיך ווידער צום מאן:

— ס'איז נישטא אויפ'ן טישעל.

און לעאָ ענטפערט איהר:

— אויב אזוי, ווייס איך נישט וואו איך האב עס געלייגט.

די דאמע גייט אוועק פון פענסטער, נאר באלד דערשיינט זי ביים דריטען פענסטער.

— האסטו עס אפשר בענומען מיט זיך?

זי גייט אוועק פון דעם דריטען פענסטער און באלד ווייזט זי זיך ביים פערטען:

— גיב נאר א קוק, האסט אפשר די צייטונג ביי זיך אין טאש?

— ניין.

און פון פינפטען פענסטער:

— איך קען בשום אופן נישט געפינען.

אלע געסט קוקען אויף זיין פרוי און ער ענטפערט שוין בייזליך:

— זוך, ווערסטו געפינען.

די דאמע פערשווינדט און בעווייזט זיך באלד ווידער ביי דעם זעקסטען, ביי דעם זיבעטען און ביי דעם אכטען פענסטער און יעדעס מאל זאגט זי צו איהר מאן, אז קען בשום אופן נישט געפינען די צייטונג.

דאן שטייט לעאָ אויף גייט צו צו דעם קיאסק, קויפט א צייטונג און ברענגט איהר ארויף דער פרוי. ער גייט אריין אין צימער און זעהט, ווי זיין פרוי זיצט אין פאטעל און לייענט זיך די צייטונג.

— נו געפינען די צייטונג? — פרעגט ער איהר.

— זי איז גארנישט פערפאלען געוואָרען — ענטפערט זי איהם.

לעאָ קוקט איהר אן א פערוואונדערטער.

— וואס קוקסטו מיך אזוי אן, זאגט איהם די פרוי, — ערשט היינט זענען מיר דאך אריינגעפאהרען אין האטעל, דארף מען דאך אלעמען לאזען וויסען, אז מיר פערנעמען אין דעם ערשטען שטאק פון האטעל פיר צימערן צו צוויי פענסטער יעדען צימער!..

.2

די וועלט-געשיכטע.

א רייכע ביכער זאמלונג, איך בעקוק די ביכער און זוך עפעס וואס אינטערעסאנטעס. די אינהאבערין פון דער ביכער זאמלונג איז אנ'עלטערע פרוי, זי ווייזט מיר אן אויף א רייהע פראכט פול איינגעבונדענע ביכער און זאגט:

— אט בעטראכט די ביכער. א צופעליגע זייער געלונגענע קניה.

איך בעטראכט די ביכער. דאס איז די וועלט-געשיכטע אויף דייטש אין פערציג בענדער, פראכטפול איינגעבונדען.

אט די עלטערע פרוי זאגט צו מיר:

— אט די מציאה וויל איך פערקויפען זעהער[ב]יליג.

— א דאנק מאדאם, ענטפער איך איהר, אבער איך נויטיג זיך נישט אין די ביכער.

— א זעלטענער עקזעמפליאר, פראכטפול איינגעבונדען און אלע ביכער ריין און גאנץ נייע.

— א דאנק, מאדאם, די ביכער זענען מיר אבער נישט נויטיג.

די פרוי שטייט צו מיר צו. די ביכער האבען געהערט דער שיינער גרעפין ב. דער פרוי פון א בעקאנטען באנקיר.

— מיינט איהר דען, אז איך וועל קויפען די ביכער נאר דערפאר, וואס זיי האבען געהערט דער שיינער גרעפין ב. דער פרוי פון א בעקאנטען באנקיר?

— ניין, ענטפערט זי מיר מיט א גוט מוטיגען שמייכעל, — דערמיט וויל איך נאר בעווייזען, אז די ביכער זענען טאקע אמת נייע, און קיין מענש האט זיך נאך צו זיי נישט צוגעריהרט...

.3

דער פערליבטער פייערלעשער.

דאס הויז פון נאציאנאלען טעאטער. צו דער קליינער גרופע פייערלעשער, וועלכע בעוואכען שוין פון איינציגע יאהר דעם בנין פון טעאטער און וועלכע זענען שוין גוט בעקאנט יעדען איינעם פון די ארטיסטען, — איז צוגעקומען א נייער פייערלעשער. אט דער פייערלעשער האלט זיין וואך לעבען דער ביהנע און אויף דעם דריטען טאג פון זיין אנקומען, האט ער זיך שטארק פערליבט אין דער ארטיסטין ס., וועלכע איז נישט נאר די פעהיגסטע אויף דער ביהנע, נאר אויך די שענסטע פון אלע איבעריגע ארטיסטינס, יעדעס מאל ווען די ארטיסטין מ. פלעגט שטיין הינטער די קוליסען וואר[טענ]דיג אויף איהר ארויסטריט האט דער פייערלעשער איהר שטענדיג בעקוקט מיט זיינע ברייט פונאנדערגעעפענטע אויגען און געדוכט האט זיך, אז ער וויל איהר איננאנצען איינשלינגען.

באלד האבען דאס דערשפירט אלע ארטיסטען. די צייט גייט זיך און די ליבע פון דעם פייערלעשער ווערט אלץ שטארקער און שטארקער. איין מאל האט ער בעוויזען אנ'ארטיסטס איינגעניג שיר[ע]ם, וועלכע ער האט פערפאסט לכבוד דע[ר] ארטיסטין מ. דער א-פיסט האט ווידען דעם דערציילט די ארטיסטין און דערביי צוגעגעבען:

— דער אומגליקליכער יונג איז אין אייך שטערבליך פערליבט. האט זשע אויף איהם רחמנות און רעדט מיט איהם אויס לכל הפחות א פאר ווערטער, ווען איהר ווערט זיך געפינען לעבען איהם, נאר א פאר פריינדליכע ווערטער — און דער ארעמער פייערלעשער וועט זיין איבערגליקליך!

און אין איינעם אנ'אוונט, ווען די ארטיסטין מ. איז ארויס פון דער גארדעראבע, האט זי בעגעגענט דעם פייערלעשער. זי איז צוגעגאנגען צו איהם און געפרעגט:

— איהר זייט דא נישט לאנג?

דער יונגערמאן איז רויט געווארען און איז איבער די אויערן און ארויסגעשטאמעלט:

— יא.

די ארטיסטין האט שמייכלענדיג א קוק געטון אויף איהם און פריינדליך געזאגט:

— איהר זייט אנ'אמת שיינער יונגערמאן.

דעם יונגענמאנס געזיכט איז נאך מעהר רויט געווארען, זיך א גנאנצען פערגעצוגען און ער האט קיין איין ווארט נישט געקענט אויסריידען. פון זיין אויסזעהן, פון זיין שווייגען, פון זיין גאנצען וועזען האט מען געקענט זעהן אז פון דער מינוט אן איז ער פאר דער שיינער פרוי גרייט צו גיין אין פייער און אין וואסער.

די ארטיסטין האט איהם נאך אלץ אריינגעקוקט אין די אויגען. די ארטיסטין ב. איז די קלוגסטע פון דער גאנצער טרופע. איין מינוט, נאר איין מינוט האט זי געטראכט, צו וואס קען זי אייגענטליך אויסנוצען די גרויסע ליבע פון דעם אומגליקליכען פייער-לעשער. און דאן האט זי צו איהם ווידער א שמייכעל געטון, פון וואס דער פייערלעשער האט זיך כמעט פון זינען נישט געריהרט, און זי האט געזאגט:

— איך האב צו אייך זייער א גרויסע בקשה: אויב ס'וועט פאסירען חס ושלום אין טעאטער א שרפה דאן שטעלט אן דעם וואסער-שלויך נאר אויף מיר, נאר אויף מיר אליין און נישט אויף קיין אנדערען..

און זאגענדיג דאס, האט זי דעם פייערלעשער דערלאנגט איהר האנד ער זאל איהר א קוש טון.

און דערציילענדיג דאס איהרע חברים, האט זי צוגעגעבען:

— איך האב דאך געמוזט עפעס ווי[ל] נישט איז בעפרידיגען די גרויסע און טיפע ליבע!..

Dr. H. RAKOWSKI

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעציגען פון זאוואדזקא 25

אויף זאוואדזקא 8,

פראנט, 1. שטאק, טעל. 37-34. 107

מאָסקווע. / איינדרוקען פון אַ רייזע איבער רוסלאַנד.

פון י. י. זינגער.

איבערגעדרוקט פון „פאָרווערטס" מיט דער ערלויבניש פון מחבר.

אין האָטעל, וואו איך בין פערפאָהרען איז נישט אַזוי פּראָלעטאַריש, ווי אין מינסק, ביי די ברייטע טירען שטעהט אַן'אַלטער, „מכבוד'דיגער דינער מיט אַזאַ פרעכטיג זילבערנער באָרד און מיט אַזאַ הדרת-פנים, כאָטש נעהם און מאַך איהם פאַר אַ קייזער. ער עפענט די ברייטע האָטעל-טירען מיט גרויס פאַראַד.

אין גרויסאַרטיגען האָטעל רעסטאָראַן געהט אַרום אַ פּאַרשוין אין אַ פראַק מיט שטייפע וועש און ניגט זיך פאַר יעדען גאַסט.

די קעלנער נעמען טרינק-געלד, אָבער נאָר מען גיט זיי און בוקען זיך גאָר ווי אַמאָל.

— בלאַגאָדאַריוס! — מאָיאָ פּאָטשטעניע!

און דער רעסטאָראַן איז נישט קיין פּריוואַטער. דער האָטעל מיט'ן רעסטאָראַן געהערען צום מאָסקווער „סאָוויעט".

וועגען די פּרייזען איז גלייכער נישט צו ריידען. אז מען קומט פון פּוילען דערשרעקט מען זיך, דערהערענדיג די פּרייזען.

אויך אין אינטערנאַציאָנאַלען צוג, וואָס פיהרט פון מינסק קיין מאָסקווע איז דאָס זעלבע.

אויף די טעלערס פון גלענצענדען וואַגאָן-רעסטאָראַן איז אָפּגעדרוקט מיט רויטע בוכשטאַבען: „פּראָלעטאַריער פון אַלע לענדער פערזאַמלט אייך" — און עסען, עסען אין זיי שוין גאַרנישט קיין פּראָלעטאַריער. — וואָרום די פּרייזען זענען נישט קיין פּראָלעטאַרישע. מיט מיר צוזאַמען פאָהרט אַ לאָדזער יודישער פאַבריקאַנט, אַ מיליאָנער מאַכען געשעפטען אין מאָסקווע. ער האָלט אין איין קלינגען צום דינער פון וואַגאָן, אַ יודישער בחור, און האָלט זיך אין איין שאַפען — דאָ ברענגען איהם ציימונגען, דאָ צוזאָרגען דעפּעשען, דאָ קויפען איהם פּאַפּיראָסען.

און אַפילו טאַנצען, אויף וואָס מען קוקט אין מינסק מיט אַזעלכע שרעקליכע אויגען, איז אין מאָסקווע קיין עבירה נישט — אין די בעליעבטע רעסטאָראַנען און קאַפעען טאַנצט מען „פאָקס-טראָט", מוזיק שפּילט און עס איז גאַר לעבעדיג.

אַפילו „קאַסינאָס", „רולעטקעס" אָדער שפּיל הייזער פעהלען נישט. איך בעמערק אַ ליכט-שילד „קאַסינאָ", „לאָטאָ". אין 18-טען יאָהר בעת סקאָראָפּאַדסקי האָט געהערשט אין אוקראַינע, פלעגען אַזעלכע פּלעצער זיין אין יעדער שטאָט און שטעטל. ווען די באָלשעוויקעס האָבען גענומען אוקראַינאַ, האָבען זיי די אַלע שפּיל-פּלעצער געשלאָסען. איצט זענען זיי ווידער, זעהט אויס, דאָ. איך גלויב נאָך נישט מיינע אויגען. אפשר פערבליבען אַן'אַלטע שילד. איך עפען אויף די טיר און איידער איך בעוויז זיך נאָך אומצוקוקען, כאַפּט שוין דער דינער אַראָפּ מיין מאַנטעל —

— פּאָזשאַלויסטאַ! פּראָסים!

ביי טישען מיט געלד, שטעהען הונדערטער מענשען מיט פלאַמענדיגע אויגען, מיט צוהיצטע געזיכטער און מען וואַרפט געלד. עפּעס איינער אַ פאַרשוין, אַ בעקאַנטער פון „קאַסינאָ" שרייט, רופט. —

און ווייסט איהר, צו וועמען דאָס שפּיל-הויז געהערט? נישט פּריוואַט, — צו אַ שטאָטישער געזעלשאַפט, וואָס שטיצט די היימלאָזע קינדער.

אויף די עק-גאַסען ציהען זיך גרויסע „רייהען", ווי אין די גוטע אַלטע צייטען. הונדערטער ווייבער שטעהען און וואַרטען, דאָס שטעהט מען ביי די קאָאָפּעראַטיוון פון מאַנופאַקטור, כדי צו בעקומען אויף אַ מלבוש פאַר זיך, פאַר אַ קינד. די רייהען ציהען זיך לאַנגע, רויטע — און אַ מיליציאָנער מיט אַ שוואַרצען לאַנגען מונדיר און מיט אַ רויט היטעלע האַלט אָרדנונג.

דאָס דערמאָנט אָן די אַלטע צייטען, אָן די צייטען פון קריג און בירגער-קריג. און — מאָדנע, אַז דער זעלבער צייט בויט זיך מאָסקווע גאַנץ היבש. אָט מויערט מען אַ טעלעגראַפען-סטאַנציע, אַ געביידע, וואָס נעהמט אַרום דריי גאַסען, אַ וואָלקען-קראַצער, מיט וועלכען ניו-יאָרק וואָלט זיך נישט געדאַרפט שעהמען.

אויך אַ סך אַנדערע פּלעצער. וואָס איך האָב ביי מיין אַוועקפאָהרען איבערגעלאָזען חרוב, פּוסט, זענען פערמויערט, מיט נייע שעהנע הייזער פערנומען. נייע דענקמעלער זענען צוגעקומען.

ווידער אַמאָל אַלטעס מיט נייעס צוזאַמען.

אין די קראָמען און אין די אוניווערזאַל-מאַגאַזינען, די קאָאָפּעראַטיוון, וואָס פערנעהמען גאַנצע הייזער און אין וועלכע מען קאָן פערבלאָנדזשעט ווערען, איז ליכטיג רעהרעוודיג, מאַסקיגע האַנדעל.

אַלץ איז אויסגעשטעלט אין די קאָאָפּעראַטיוון, מייערע פוטערס און שעהנע וועש, לאַק שיך און פּערפומען; זיידענע שאַלען און בריליאַנטען. אָבער נאָר געלד קאָן מען אַלץ בעקומען, און פּרייזען זענען אויף אַלץ שטאַרקע, געפעפערטע. פערהאַנגען אוניווערזאַל קאָאָפּעראַטיוון, וואָס זענען אַזוי גרויס ווי די בערימטע בערלינער ווערטהייזער פון ווערטהיימען. אומעטום איז פול. ווער עס קויפט און ווער עס שטעהט מיט אַ פּאָר ברענענדיגע גיריגע אויגען און מיט ליידיגע טאַשען. צווישען די הונדערטער קאָאָפּעראַטיוון, זעהען זיך אַ סך פּריוואַטע מאַגאַזינען געשעפטען.

דאָ, אין מאָסקווע אַליין, זעהט אויס, האָט נאָך די קאָאָפּעראַציע נישט אַרויסגעשטויסען אַזוי שטאַרק דעם פּריוואַטען האַנדעל, ווי אויף דער פּראָווינץ.

און נאָך מעהר פון האַנדעל אין די מאַגאַזינען, געהט דער האַנדעל אויף די גאַסען, אויף די פּלעצער, אויף די טראָטואַרען.

מאַסען הענדלער, ווי אָהן אַ ציל און אָהן אַ צוועק, פערהיילען מיט זייערע געשרעהען, מיט אויסרופען די סחורות. מענער און ווייבער, יונגע קינ-ער, יונגלעך, מיידלעך, רוסען, יודען, כינעזער, קאַווקאַזער, יעדער רופט, רעדט צו שרייט. וואָס פערקויפט מען דאָ נישט! אַלץ! — פרישע פּיראָגען (געבעק) און לערמאָנטאָוו'ס ווערק, שניירלעך צו די שיך, ווייבערשע וועש, בילינגע פּערפומען, לענינ'ס פּאָרטרעטען, מעשענע צלמ'לעך, דעמיאַן ביעדני'ס רעוואָלוציאָנערע לידלעך, נאָדלען, געבראָטענע קאָטלעטען, געשאָכטענע הינער, ראַקעס, לעבעדיגע פיש, ווייגטרויבען, קליינע שפּיל-הינטלעך, וואַקסענע ליכט.. —

זינט איך לעב האָב איך אַזאַ האַנדעל אויף די גאַסען נישט געזעהן. אַלץ איז אויף דער גאַס. דער גאַנצער שטח אַרום מיין האָטעל, פון רעוואָלוציע-פּלאַץ ביז אַרום דעם פרעכטיגען קיטאַיגאָראָד, איז איין גרויסער, טומעלדיגער שרייענדיגער און פאַרבינער יאַריד.

בעטלער, הינקענדיגע, בלינדע, היימלאָזע קינדער, ווייבער מיט קינדער אויף די הענד בעטלען, שרייען, יאָגען זיך:

— קאָפּיעטשקו, גראַזשדאַנין!

עפּעס אַ כינעזער מיט אַ הינקענדיגען פערקריפּעלטען פוס, און דוקא מיט'ן רויה-פלייש פאַר דער וועלט, בעוויזט יעדען זיין פערמעגען און זינגט מיט אַ טרויעריגען ניגון, וואָס דערמאָנט אין יודישע קינות, מען זאָל איהם געבען אַ נדבה אַ שוואַרץ-געקרייזעלטער יוד מיט גלאַנציגע אויגען, וואָס פערקויפט פּאַסטע צו שיך, מאַכט קולות, רופט אויס זיין סחורה מיט אַזאַ צוצויגענעם ניגון, ווי ער וואָלט זאָגען נאָך אַ טוימען „מעבר-יבוק" אָדער ער וואָלט זיין אַ מגיד צווישען מוסר'ניקעס.

שפּיעל-פוצער, אַרמענער, טאַטאַרען, סיריער מיט אויגען שוואַרצע, גלאַנציגע, פונקט ווי די שיך, וואָס זיי פוצען, רופען צו זיך מיט זייער ספּעציפישער רוסישער שפּראַך. כינעזערקעס מיט קורצע פיסלעך טאַנצען אַרום פון אָרט צו אָרט און פערקויפען פּאַפּירענע שלאַנגען און פייגעלעך — און בעלי-עגלות, עכט-מאָסקווער איזוואָשטשיקעס מיט רויטע גאַרטלען, גרינע געפאַלדעוועטע קאַפּאָטעס און פּערקאַנטיגע שטריימלעך אויף די קעפּ, לאָזען נישט דורכגעהן:

— פּאָיעדיעם, גראַזשדאַנין? אַ, פּאָיעדיעם?

דאָ איז נישטאָ קיין טאַקסעס פאַר בעלי-עגלות. מען דאַרף זיך דינגען. קענען פאָדערן דריי רובל און פאָהרען דערנאָך פאַר אַ רובל אָדער פאַר אַ האַלבען.

אין דער שטאָט, וואָס בעקעמפט דעם פּריוואַטען האַנדעל: איז ווי אויף צו להכעיס דער גאַנצער האַנדעל, מיט'ן גאַנצען דינגעניש, איינרעדעניש, שרייעניש און קוויטשעניש, אַרויס אויף דער גאַס, אָפען, פריי.

די קינאָ'ס זענען שרייענדיג בעלויכטען, דופען מיט ליכט בוכשטאַבען, מיט פאַרביגע פּלאַקאַטען. די וויין-הענדלער, און בראָנפען-געשעפטען זענען העל בעלויכטען. אומעטום, אין אַלע קאָאָפּעראַטיוון אַפילו, שטעהען זיי, די פאַרביגע פלעשער ווין און בראָנפען און רופען.

ס'איז שבת ביינאַכט. די אַרבייטער האָבען אָפּגענומען דעם לוין, און פון אַלע גאַסען און געסלעך שלעפּען זיך שיכורים, וואַקלען זיך אויף די פיס, זידלען, זינגען און פאַלען.

ווען איך האָב פערלאָזען מאָסקווע, פאַר זעקס יאָהרען, איז פון בראָנפען דערמאָלט קיין זכר נישט געווען. געטרונקען האָט מען אייגענטליך דערמאָלט אויך, נאָר בסוד, אייגענע אויסאַרבייטונג „סאַמאָגאָן", וואָס די פויערים פלעגען מאַכען פון ברויט. איצט פערקויפט זיך אומעטום בראָנפען. מען האָט געזעהן, אַז אַז דער עולם טרינקט, אַז די פויערים מאַכען אַ תל פון דער תבואה, אַז די רעגירונג האָט גאָרנישט דערפון, און דער בראָנפען פערקויף איז צוריק פריי.

מען שיכור'ט איצט פריי, אָפען.

— פוסטי, דוראַ! — שרייט איינער אַ שיכור צו זיין ווייב, וואָס וויל איהם אַהיים שלעפּען, לאָז אָפּ! וואָרום איך גיב דיר אין די צייהן!

צוזאַמען מיט די רעוואָלוציאָנערע לידער פון דער מאַרשירענדער יוגענד-דרוזשינעס, מאַכט עס אַ מאָדנעם איינדרוק.

אין טעאַטער כאַפּט איהר אַפילו אַ פאָנישע ברכה „אין דער מאַמען אַריין", אַ „מי שברך" אין מיט אַ צוגאָב, דאַרפט איהר אויך נישט נתפעל ווערען.

וואָרום אַ גאַנצע וואָך הונגערט זיך געבען דער עכט-רוסישער מענש אויס נאָך אַ „זשידאָווסקאַיאַ מאָרדאַ", גאָר זאָגען אַזאַ וואָרט טאָ מען נישט. דערפאַר קאָן מען געהן אין „נ.פ.או.", און פאַר „נ.פ.או." האָט מען מורא, אָבער אַז מען נעהמט אַ כוסה, פערגעסט מען אין די געזעצען, און „נ.פ.או." און מען לאָזט זיך וואוילגעהן.

און אַפילו קאָמבאַרעטען, קאַפעשאַנטאַנען און נאַכט-לאָקאַלען פעהלען נישט אין שטאָט.

זיי געהערען כמעט אַלע צו דער שטאָט, צו שטיצען היימלאָזע קינדער. נאָר אויסזעהען זעהען זיי אויס פונקט ווי אין אויסלאַנד, נאָר מיט דעם אונטערשיד, וואָס דאָ זענען זיי אַביסעל אומעטיגער. (נאָך וועט קומען.)

דעם דראַנג צו פּראָדוקטיווער אַרבייט מוז די קהלה קומען צו הילף.

אַפּעל פון „אָרט" צו דער לאָדזער קהלה-פערוואַלטונג.

די לאָדזער אָפּטיילונג פון דער געזעלשאַפט „אָרט" האָט זיך געווענדעט צו דער קהלה-פערוואַלטונג מיט פאָלגענדען מעמאָריאַל:

שוין צום צווייטען מאָל ווענדען מיר זיך צו אייך וועגען מאַטעריעלער הילף פאַר אַזאַ וויכטיגען צוועק, ווי דאָס איז די פּראָפעסיאָנעלע בילדונג פאַר יוגענד.

צום ערשטען מאָל האָבען מיר זיך צו אייך געווענדעט אין יולי 1925, אין דעם קריטישסטען מאָמענט, וועלכען ס'האָט איבערגעלעבט די יודישע בעפעלקערונג אין לאָדז.

ליידער האָט אונזער ווענדונג צו דער גמינע-פערוואַלטונג נישט געפינען דעם געהעריגען אָפּקלאַנג און מיר האָבען קיין שום מאַטעריעלע הילף ביז איצט נישט בעקומען.

זייט דאַן האָט זיך אָבער אונזער געזעלשאַפט בעדייטענד פונאַנדערגעוואַקסען. ס'זענען געגרינדעט געוואָרען נייע לערן-וואַרשטאַטען, דער דראַנג איבערצוגיין צו פּראָדוקטיווער אַרבייט האָט זיך נאָך מעהר פערשטאַרקט און איצט שטעהען מיר פאַר דער אומבעדינגטער נויטווענדיגקייט צו גרינדען נייע וויכטיגע לערן-וואַרשטאַטען, צו וועלכע ס'זענען נויטיג צענדליגער טויזענדער זלאָטיס, ווי למשל, די אָפּטיילונג פאַר זאָקען-שטריקעריי מיט מאָדערנע מעשינען א. ד. ג. מיר זענען אויך געצוואונגען איבערצוגיין אין פערגרעסערטען לאָקאַל, וואָס מוז זיין צוגעפּאַסט צו די מאָדערנע פאָדערונגען פון אַ פאַך-שולע.

צוזאַמען מיט'ן וואוקס און פערברייטערונג פון אונזער טעטיגקייט איז אויך געוואַקסען אונזער דעפיציט, וועלכען מיר זענען ליידער, ביים בעסטען ווילען, נישט אימשטאַנד צו דעקען, נישט אָנקומענדיג צו דער הילף פון די קאָמונאַלע איינריכטונגען.

דערביי מאַכען מיר אויפמערקזאַם די גמינע-פערוואַלטונג, אַז יתומים פון יתומים-הייזער, וואָס לערנען זיך ביי אונז אין אַ גאַנץ בעדייטענדער צאָל, זענען לחלוטין בעפרייט פון יעדען שכר לימוד.

בכלל גענומען זענען 30% פון אַלע לערנענדע שילער און שילערינס איניגאַנצען בעפרייט פון שכר-לימוד. 25% צאָהלט אַ פערקלענערטען שכר-לימוד.

די פּראַקטיק בעוויזט אָבער, אַז אַפילו די 45%, וואָס דאַרפען צאָהלען דעם גאַנצען שכר-לימוד, הערען אויף צו צאָהלען נאָך מיט איניגע מאָנאַטען פריהער, איידער זיי ענדיגען דעם קורס און קיין שום מיטעל דערצו, אַז זיי זאָלען מוזען צאָהלען, קען געגען זיי נישט אָנגעווענדט ווערען, ווייל דאָס זענען פאַקטיש נישט בעמיטעלטע מענשען.

די צאָל פערזאָנען, וואָס ווענדען זיך איצט צו אונז מען זאָל זיי לערנען אָן יעדען שכר-לימוד, וואַקסט בסדר און די קאָנטראָלעס, וואָס ווערט דורכגעפיהרט בעוויזען, אַז די דאָזיגע פערזאָנען זענען בשום אופן נישט בכח צו צאָהלען דעם קליינעם מינימום, וועלכער איז ביי אונז בעשטימט.

ס'וואָלט אָבער געווען אַ גרויסע עולה לגבי די דערמאָנטע פערזאָנען, אַז מ'זאָל זיי נישט ענטגעגענקומען און דערמיט זיכערען, לויט מעגליכקייט, זייער עקזיסטענץ. עס ליגט אויף אונז אַלעמען דער מאָראַלישער חוב אַרויסצוהעלפען גראָד דעם מאַטעריעל-שוואַכסטען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין זיין שטרעבען איבערצוגיין צו פּראָדוקטיווער אַרבייט

די שטאָטישע קאָמונאַלע איינריכטונגען, סיי אין וואַרשאַ, סיי אין לאָדז האָבען איינגעזעהען די וויכטיגע אַרבייט, וואָס „אָרט" טוט און בעשטימט סובסידיעס פאַר די לערן-אַנשטאַלטען פון „אָרט", אַזוי האָט דער וואַרשאַווער שטאָט-ראַט בעשטימט פאַר דעם צוועק 30,000 זלאָטעס אויפ'ן לויפענדען יאָהר און דער לאָדזער שטאָט-ראַט האָט, אַלס התחלה, בעשטימט די בעשיידענע סומע 2 000 זלאָטעס פאַר אונזערע לערן-וואַרשטאַטען.

דאַגעגען שטעלען מיר מיט בעדויערען פעסט, אַז פון דער יודישער גמינע-פערוואַלטונג אין לאָדז האָבען מיר נאָך ביז'ן היינטיגען טאָג נישט בעקומען קיין איין-און-איינציגען גראָשען סובסידיע. אַפילו די גאַנץ-אומבעדייטענדע סומע פון 1000 זלאָטעס, וועלכע די לאָדזער גמינע-פערוואַלטונג האָט אַריינגעשטעלט אין איהר בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1926 האָבען מיר נאָך ביז'ן היינטיגען טאָג נישט בעקומען, אונזערע שריפטליכע און מינדליכע ווענדונגען וועגען די דערמאָנטע 1,000 זלאָטעס האָבען קיין פעולה נישט געהאַט.

איצט ווענדען מיר זיך צו דער גמינע-פערוואַלטונג וועגען פאָלגענדען ענין:

אין איהר לויפענדען בודזשעט האָט די גמינע-פערוואַלטונג אַריינגעשטעלט אַ פּאָזיציע פון 15,000 זל. אונטער דער רובריק „הילף פאַר אָרימע שילער". מיר בעטען זעהר, אַז פון די דאָזיגע 15,000 זל. זאָל די גמינע-פערוואַלטונג לכל הפחות 5.000 זל. בעשטימען ספּעציעל אויף שכר-למוד פאַר די נישט-בעמיטעלטע שילער, וואָס ווילען אָנקומען אין אונזערע לערן-וואַרשטאַטען.

מיר האַלטען פאַר אונזער חוב אויפמערקזאַם צו מאַכען, אַז אין הסכם מיט דער לאַנג-יעהריגער פּראַקטיק, וועלכע מיר האָבען, אָרדנען מיר איין ספּעציעלע קורץ-טערמיניגע פאַך-קורסען, וואָס פערלייכטערען פילפאַך די מעגליכקייט פון יעדען איינעם זיך אויסצולערנען אַ פאַך אין דעם מעגליכסט-קורצסטען טערמין, ביי אַ מינימום פון מאַטעריעלע קאָסטען און אויף אַזאַ אופן זענען די דאָזיגע קורסען צום בעסטען צוגעפּאַסט פאַר די, וואָס האָבען נישט די מעגליכקייט אָפּצוגעבען אַ לענגערע צייט זיך צו לערנען אַ פאַך. די דאָזיגע קורסען האָבען בעקומען די פולסטע אָנערקענונג, סיי פון פאַכמענישען, סיי פון געזעלשאַפטליכען שטאַנדפּונקט.

מיר זענען זיכער, אַז די גמינע-פערוואַלטונג וועט נעמען אין אַכט די אויבענגעבראַכטע מאָטיוון און וועט אָנערקענען אונזער ווענדונג.

מיט דרך ארץ

פּרעזידענט (—) ד"ר ש. ווישעוויאַנסקי
וויצע-פּרעזידענט (—) א. לעקיך
סעקרעטאַר (—) ד"ר ע. לעווין

לודוויג וואן בעטהאווען

צום הונדערטסטען יאהר-צייט פון געניאלען קאמפאזיטאר.

די מוזיק מוז ביי מענשען ארויסשלאגען פייער פון דער נשמה. מוזיק איז א העכערע אפענבארונג ווי אלע וויזענשאפטען און פילאזאפיע... דער, פאר וועלכען מיין מוזיק וועט פערשטענדליך, דער מוז פריי ווערען פון דעם גאנצען עלענד, מיט וועלכען אלע איבריגע שלעפען זיך ארום.

בעטהאווען.

דעם 26-טען מערץ איז געווארען 100 יאהר זינט ס'איז געשטארבען לודוויג וואן בעטהאווען. דער טאג איז געפייערט געווארען אין אלע לענדער, דורך דער גאנצער קולטורעלער וועלט, וועלכע האט אזוי ארום אפגעגעבען כבוד דעם גרעסטען מוזיקאלישען געניוס פון אלע צייטען, דעם „שעקספיר אויפ'ן פעלד פון מוזיק".

די רעוואלוציע אויפ'ן מוזיקאלישען געביט, וועלכע דאטירט זיך פון מיט'ן 18-טען יאהרהונדערט, האט בעטהאווען דערפיהרט צום קולמינאציאנס-פונקט. ביז צום 18-טען יאהרהונדערט האט אומבעטיילט געהערשט די קירכליכע מוזיק. די הויפט-קאמפאזיטארישע פארמען זיינען געווען: די פייערליכע אראטאריע, דער גאטעס-דינסט, וועלכע האבען געהאט אזעלכע מעכטיגע אויסדריקער, ווי פאלעסטרינא, באך, הענדעל. דאס 18-טע יאהרהונדערט איז געווען דורכאויס וועלטליך געשטימט, און די דאזיגע וועלטליכקייט האט אויך אין דער מוזיק זיך דורכגעבראכען נייע וועגען. בעזונדערס בולט איז עס געקומען צום אויסדרוק אין דייטשלאנד, וועלכע האט ארויסגעגעבען אזעלכע טיטאנען, ווי מאצארט און היידען, די שעפער פון דער גלענצענדער קלאסישער ערע אין דער מוזיק. בעטהאווען האט אויפגענומען די נייע שטרעמונגען און האט זיי ארויפגעפיהרט אויף די העכסטע, נישט-דערגרייכבארע שפיצען.

בעטהאווען האט געבראכט צו דער העכסטער פאלקאמענהייט די קלאסישע מוזיק. ער האט אריינגעזאפט אין זיך אלע דערגרייכונגען, דעם גייסט און די מייסטערשאפט פון די פריהערדיגע עפאכעס: די הומאניסטישע איטאליענישע אפערע, די אומנאכמאכבארקייט פון ליד, דער טאנץ, סאנאטע און דעם הויכען גייסט פון דער רעליגיעזער מוזיק, און אין אלע פארמען האט ער בעוויזען אריינצוגיסען א נייעם אינהאלט; ער האט קיין זאך נישט צושטערט, נאר פערברייטערט, ענטוויקעלט און בעזעעלט מיט דער מאכט פון זיין געניוס.

ער האט געמאכט א רעוואלוציע אויף אלע געביטען פון מוזיקאלישען שאפען: אויפ'ן געביט פון דער סימפאניע, פון קלאוויר-קאנצערט, סטרייך-קווארטעט, אין דער אפערע, אוּבערטורע...

בעטהאווען איז געבוירען געווארען דעם 16-טען דעצעמבער 1770 אין דער דייטשער אוניווערזיטעטס-שטאט באן. זיין פאטער איז געווען א זינגער, זיין מוטער א דינסט. אומעטיג און טרויעריג איז פערלאפען זיין יוגענד. פון די פריהסטע קינדער-יאהרען האט ער זיך דערוואוסט, וואס עס הייסט ארימקייט, דחקות און נויט. דערצו איז איהם אויסגעקומען פיל צו ליידען פון זיין אונאינטעליגענטען, ברוטאלען פאטער, וועלכער האט באלד דערקענט די אונגעווערנליכע מוזיקאלישע פעהיגקייטען פון זיין זוהן און זיי אנגעהויבען צו עקספלואטירען.

צו 17 יאהר איז בעטהאווען, נאכ'ן טויט פון זיין מוטער, וועלכע ער האט היים געליבט, געווארען דער איינציגער שפייזער פון דער פאמיליע. ער ארבייט זעהר פיל: שרייבט זיינע ערשטע ווערק, טרעט ארויס אלס ווירטואז, גיט לעקציעס פון קלאוויר שפילען.

א דאנק דער פראטעקציע פון גראף וואלדשטיין איז בעטהאווען אין יאהר 1892 געפאהרען קיין ווין, כדי זיך צו פערפולקומען. צווישען זיינע ווינער לעהרער האט זיך געפונען אויך דער בעריהמטער קאמפאזיטאר היידען. די יוגענד יאהרען אין ווין זיינען געווען פאר בעטהאווענ'ען די גליקליכסטע. ער האט בעקומען פיל פריינד און פערעהרער, וועלכע האבען זיך מיט איהם פערנומען און איהם געהאלפען זיך ענטוויקלען. צו יענער צייט האבען זיך אין בעטהאווענ'ען, אונטער'ן איינפלוס פון דער פראנצויזישער רעוואלוציע, ענטוויקעלט זיינע רעפובליקאנישע שטימונגען און שטרעמונגען.

אין יאהר 1798 הויבען זיך אן ביי בעטהאווענ'ען די ערשטע סמנים פון דער טויבקייט, פון דעם אומגעהויערען אומגליק, וואס האט ארויפגעלעגט זיין טראגישען שטעמפעל אויפ'ן גאנצען לעבען פון דעם געניאלען קאמפאזיטאר. בעטהאווען הויבט אן אויסצומיידען די וועלט, ער בעהאלט זיך פאר זיינע פריינד און בעקאנטע, ער לעבט אין איינזאמקייט און איז נאהענט צו זעלבסטמארד, און נאר די קאלאסאלע מאראלישע קראפט, וועלכע איז געווען אין איהם פערבארגען, האלט איהם אפ פון דעם שריט פון פערצווייפלונג.

צו די ליידען קומען צו נאך אנדערע: די פרוי, וועלכע ער האט פערגעטערט, די, וועלכער ער האט געהיילינט זיין וואונדערבארע „לבנה-סאנאטע" האט חתונה מיט אן אנדערען.

בעטהאווענ'ס אינערליכער כח איז אבער אזוי גרויס, אז ער בעזיגט די פיזישע און מאראלישע יסורים, און גראד אין דער צייט, ווען עס פראגרעסירט אהן אויפהער זיין טויבקייט, שרייבט ער זיינע גרעסטע און שענסטע ווערק. עס ענטשטעהט זיין „הערויקא", „אפאסיאנאטא", „עגמאנט", „קאריאלאן", די בעריהמטע „מיסא סאלעמניס" א. א.

אין יאהר 1806 בעקענט זיך בעטהאווען מיט דער שוועסטער פון גראף פראנץ ברונסוויק טערעזע, מיט דער אונשטערבליכער געליבטער, ווי ער האט איהר אנגערופען. דאס איז געווען די שטארקסטע ליבע פון דעם קאמפאזיטאר, און ווען אויך די ליבע האט זיך פאר איהם געענדיגט מיט ענטוישונג — טערעזע איז פערלאבט געווארען מיט אן אנדערען — האט זיך זיין הארץ אויף אייביג פערשלאסען פאר פרויען-ליבע.

די מאטעריעלע פערהעלטנישען, אין וועלכע בעטהאווען האט געלעבט, זיינען געווען זעהר שווערע. לייכטער איז געווארען די לאגע, ווען דריי ווינער מאגנאטען האבען בעשטימט פאר איהם א פענסיע פון 4000 פלארין א יאהר. אבער די פראטעקטארען זיינען געשטארבען, און זיין קראנקהייט האט זיך אלץ מעהר און מעהר ענטוויקעלט, ביז זי האט זיך געענדיגט מיט א פולשטענדיגער קאטאסטראפע: בעטהאווען, דער געניוס פון טענער איז אינגאנצען טויב געווארען.

און עס איז געשעהן דאס גרעסטע וואונדער: דער פראונגליקטער, האלב-וואהנזיניגער בעטהאווען זינגט ארויס פון זיין אנגעווייטאגטער נשמה דאס מעכטיגסטע ליד פון פרייד, זין און ליבע צו אלעמען און צו אלצדינג; דער געדאנק וועגען שאפען א סימפאניע, וואס זאל זיך ענדיגען מיט דעם „ליד צו דער פרייד", אט דער געדאנק, מיט וועלכען ער האט זיך ארומגעטראגען פון די ערשטע שאפונגס-יאהרען, ווערט פערווירקליכט. בעטהאווען קאמפאנירט זיין בעריהמטע „ניינטע סימפאניע".

דריי מאל האט מען געפרובט אויף אן'אפעראציאנען אופן ראטעווען דעם געניוס. נאך דער דריטער אפעראציע, ד. 26-טען מערץ 1827 אין ווין איז בעטהאווען געשטארבען. א מוראדיגער שטורם האט געהערשט אין די שעה'ען, ווען בעטהאווען האט זיך געזעגענט מיט'ן טויט, דער גוסס'דיגער האט זיך עטליכע מאל אויפגעהויבען פון בעט, געבאלט די פויסטען, גלייך ווי ער וואלט וועלען צום לעצטען מאל ארויסרופען אויף א קאמף דעם שיקזאל. און ווען דער שטורם איז שטיל געווארען, איז שטיל און רוהיג געווען אויך דער מעכטיגסטער מוזיקאלישער פענאמען, אבער דאס איז געווען די שרעקליכע שטילקייט פון טויט.

בעטהאווענ'ס שאפונג איז אונזיוער סאך. נישטא אזא מוזיקאליש געביט, אין וועלכען בעטהאווען זאל נישט האבען אריינגעטראגען די אוצרות פון זיין געניוס. זיין שאפען נעהמט ארום וועלטליכע און רעליגיעזע מוזיק, אינסטרומענטאלע און וואקאלע, לידער, כאר, אפערע, אראטאריע, סאנאטע, טריא, קווארטעט, סימפאניע א. אז. וו. א. אז. וו. בעזונדערס די סימפאניע האט בעטהאווען ארויפגעבראכט אויף אזעלכע הויכקייטען, וואס זיינען נישט דערגרייכט געווארען נישט פאר איהם און נישט נאך איהם. די מוזיק פון בעטהאווענ'ען איז דער העכסטער אויסדרוק פון מע'ארישקייט, איידעלקייט, פאעטישען לירזים און צוגלייך מענשליכער ענערגיע.

נישט קוקענדיג אויף די טראגישע איבערלעבונגען, וועלכע האבען בעטהאווענ'ען פערפאלגט פון די ערשטע יוגענד-יאהרען און נישט קוקענדיג אויף דער שרעקליכער טראגעדיע פון טויבקייט, וואס האט איהם געקאנט אינגאנצען צוברעכען, נישט קוקענדיג אויף די אונגליקליכע ליבעס-ענטוישונגען, האט בעטהאווען געשאפען א רייהע ווערק, וואס יעדעס פון זיי איז א שעדעוור, א פולקאמענהייט פון הארמאניע. די ליידען, וועלכע דער קאמפאזיטאר האט דורכגעמאכט אין לעבען, האבען זיך ווי דורכגעפילטערט אין זיינע מוזיקאלישע שאפונגען און זענען ארויס אין דער פארם פון פולענדעטע פאעטישע ווערק, וואו דאס סוביעקטיווע ליידען דערהויבט זיך צו דער דערהאבענער מדרגה פון דעם אלגעמיין-מענשליכען און ווירקט דערויבער בערוהיגענד און בעגייסטערנד אויף דער מענשליכער נשמה. דער מענש, וועלכער האט אזא שווער געליטען ביים לעבען, האט די גאנצע קראפט פון זיינע ליידען אריינגעגאסען אין זיינע ווערק, וועלכע זענען אזוי, ווי זיי וואלטען געזאגט: קומט צו מיר אלע ליידענדע, און איך וועל אייך געבען א תרופה.

בעטהאווען האט געווארפען די הענטשקע דעם שיקזאל, ער האט איהם ארויסגעפאדערט צום קאמף, צום טיטאנישען קאמף, און ער, דער מענש, איז געבליבען זיגער. און הערענדיג די וואונדער-שעהנע בעטהאווענ'שע מוזיק, פיהלט יעדער, ווי ער וואלט בעקומען פליגלען, ווי ער וואלט בעזעעלט געווארען פון דער בעטהאווענישער קראפט, ווי א טייל פון איהר וואלט זיך איהם אויך איבערגעגעבען, און ער ווערט אויסגעלייטערט און גייסטיג אויפגעפרישט.

דערין ליגט דער גרויסער צויבער פון בעטהאווענ'ען, דער סוד פון זיין אונשטערבליכקייט. עס זענען אוועק הונדערט יאהר, זינט בעטהאווען איז געשטארבען און קיין איין בלאט איז נישט פערוועלקט געווארען אין די לארבער-קראנץ, וואס זענען געלעגט געווארען אויף זיין קבר. ווייל אין בעטהאווענ'ס מוזיק געפינט דער צוהערער די בעפרייאונג „פון דעם גרויסען עלענד, וואס שלעפט זיך ארום נאכ'ן מענשען".

ע. נארדמאן.

א שטאדט פון סטודענטען

(קארעספאנדענץ פון פאריז).

אין דער פארשטאט פון פאריז, לעבען דעם פראכטפאלען פארק מאנסורי, דארט וואו עס זענען פריהער געווען פעסטונגען, פון וועלכע איצט זענען נאר געבליבען שפורען, וואקסט אויף א נייע שטאט, אן אוניווערזיטעטען-שטאט.

אנגעהויבען צו בויען האט זיך די שטאט מיט צוויי יאהר צוריק, עס האבען זיך ד'עמאלט געעפענט 7 פאווילאנען פאר די פראנצויזישע סטודענטען, די פאווילאנען זענען אויסגעבויט געווארען אויפ'ן חשבון פון דעם עלזאסער פילאנטראפ דעטש-דע-לא מערט. די צעהן מיליאן, וועלכע ער האט מנדר געווען, האבען באלד געגעבען די מעגליכקייט צו לייגען דעם פונדאמענט פון דער שטאט, צו געבען איהר די ערשטע 350 איינוואוינער.

און עס האט זיך זעהר גיך אנגעהויבען ארויסצוווייזען דער קינפטיגער כאראקטער פון דער שטאט אלס אינטערנאציאנאלער צענטער פאר דער שטודירענדע יוגענד. גרויס איז די צוציהונגס-קראפט פון פאריז פאר דער יוגענד פון אלע לענדער, און אינגיכען וועט זיך צו דעם פרעכטיגען פארק מאנסורי איבערציהען דער סטודענטישער ראיאן, וועלכער האט זיך הונדערטער יאהרען געפונען אין לאטיינישען קווארטאל.

באלד נאך די פראנצויזישע פאווילאנען האבען זיך געעפענט, אויך אויף פריוואטע מיטלען, דער קאנאדישער פאווילאן, דאס הויז פון די בעלגישע סטודענטען, 250 צימער בויט זיך שוין און 9 מיליאן אויף צו בויען דאס הויז האבען געגעבען דאס פאר-פאלק בירמאן, אין שכנות מיט די בעלגער סטודענטען בויען זיך א הויז די ארגענטינער. אין דער נאהענטסטער צייט פראיעקטירט זיך א היספאניש הויז.

דער אוניווערזיטעטען-פערבאנד פון די אמעריקאנער אין איראפא האט שוין אנגעהויבען זאמלען געלד אויף צו בויען א אייגענער היים. אין שוועדען האט זיך שוין געבילדעט א קאמיטעט צו דעם צוועק, אין בראזיליען האט מען אין פארלאמענט אריינגעטראגען א פראיעקט צו אסיגנירען מיטלען אויף צו בויען א סטודענטען-היים. די יאפאנער האבען אויך בעשלאסען אנצוהויבען בויען, און אין א צעהנדליג יאהר ארום וועט די סטודענטישע שטאט מיט זיך פארשטעלען אן'אמת'ע פעלקער-ליגע פון דער יוגענד. שוין אין צוויי יאהר ארום וועט דאס שטעטעל האבען א בעפעלקערונג פון 4000 איינוואוינער.

אין פאריז לערנען זיך איצט אין די הויך-שולען אנ'ערך 20.000 סטודענטען און די צאהל פרעמדע וואקסט אלץ, מיטעל-איראפא און דער נאהענטער מזרח שיקט בעזונדערס פיל יוגענד. נאר רומענער זענען אין דעם פאריזער אוניווערזיטעט אויף אלע פאקולטעטען מעהר 826 סטודענטען; פון פוילען 728; רוסען 650; גריכען 254; דרום-סלאווען 284; (אין די צאהלען זענען פאראן פיל יודען).

פון די 7 פראנצויזישע פאווילאנען זענען 6 בעוואוינט און דער 7-טער איז דאס אזוי גערופענער ראט-הויז, דא געפינט זיך דער קלוב, די ביבליאטעק, גימנאסטישע זאלער, ביליארד, זעקס פיאנינאס א. אז. וו. אין דער אוניווערזיטעטס-שטאט וואוינען סטודענטען פון אלע מינים, עס געפינען זיך אויך שילער פון דעם קאנסערוואטאריום און די פיאנינא איז ביי זיי אנ'ארבייטס-אינסטרומענט. דער צענטראל-פאווילאן איז פערשטעהט זיך בעזונדערס בעלעבט אויפדערנאכט ווען די פיאנינא'ס זענען בעשעפטיגט נישט נאר מיט א קאמפאזיציע א פידעל אדער א זינגערין, נאר מען שפילט אויך א טשארלסטאן אין א פאקסטראט.

ווי נישט עהנליך די נייצנטע, רייניגע הייזלעך זענען צו די סטודענטישע האטעלען אין דעם לאטיינישען קווארטאל. דארט זענען לעכער אהן ליכט, אהן לופט, און די אלטע הייזער זענען נישט רעמאנטירט צעהנדליגער יאהרען. אין די נייע הייזער געפינען זיך אין ביידע זייטען פון די ברייטע ליכטיגע קארידארען קליינע צימערלעך. אין די צימערלעך געפינט זיך קיין איבריגע זאך נישט, נאר עס איז דארט פעראן אלץ, וואס עס איז נויטיג: א בעט, וועלכער ווערט אויף אויף צייטאג פערוואנדעלט אין א קושעטקע, א טיש, צוויי בענקלעך, א שאפע, א וואש-בענקעל מיט קאלט און מיט הייס וואסער און א בעזונדערן קאבינעטעל, צענטראלע בעהייצונג, דריי עלעקטרישע לעמפלעך. דאס צימערל איז אביסעל עהנליך צו א שיפס קאיוטע אדער צו א בעשיידענעם נומער אין א גוטען האטעל, מיט אלע בעקוועמליכקייטען. די פענסטער פון ערשטען שטאק געהען ארויס אויף א גרינער לאנקע. אין די פענסטער פון צווייטען שטאק קוקען אריין די שפיצען פון די פארק בוימער און פון די פענסטער פון 3-טען שטאק זעהט מען פון דערווייטענס פאריז.

א צימער קאסט 150 פראנק א חודש מיט בעהייצונג, בעלייכטונג, וועש, מיט דעם רעכט צו בענוצען זיך מיט א וואנע. דאס איז א פרייז וועגען וועלכען עס חלומט אפילו נישט א סטודענט, וואס פערנעהמט א ווינקעל אין דעם לאטיינישען קווארטאל.

א פריהשטיק און מיטאג קאסט 4–5 פראנק, צוויי שפייזען מיט א דעסערט. דער חודש ביודזשעט פון א סטודענט קען אויסמאכען א 600 פראנק.

א בעזונדערער פאווילאן איז אפגעגעבען פאר די סטודענטינס. איצט וואוינען דארט 42 מיידלעך, זיי טראגען אריין אין דעם סטודענטיש-שטעטעל דאס צארטע-ווייבליכע אהן וועלכען א פ'אנצויז שטעלט זיך גאר נישט פאר דאס לעבען. אבער קיינער פון דער אדמיניסטראציע בעקלאגט זיך נישט, אז די יוגענד זאל האבען ווען עס איז נישט אריבער די גרעניצען פון דעם דערלויבטען. די זיטען פון דעם לאטיינישען קווארטאל, די ראמאנען פון דער באהעמע זענען נישט איבערגעטראגען געווארען אין פארק מאנסורי.

אבער די פאריזער סטודענטען-שטאט איז אויך אינגאנצען נישט עהנליך צו די ענגלישע אוניווערסיטעט געמיינדעס אין קאמברידזש אדער אקספארד מיט זייער שטרענגער דיסציפלין מיט די טריבונאלען און אויפזעהער. דא פיהלט זיך דער סטודענט אינגאנצען פריי און דער איינציגער רעגולאמין פון דעם סטודענטען-הויז פערמאגט נאר אזעלכע תקנות, וועלכע זענען נויטיג פאר'ן צוזאמענלעבען פון א גרופע מענשען.

ר. ס.

ANGIELSKA HERBATA SIBUNION

הומאר — סאטירע

נבראת כאלי.

גראמען פון דער וואך.

1.

באלוט האט דערלעבט א נחת
באלוט איז בעזוכט געווארען
פון דעם וויצע-פרעמיער בארטעל
און זיין סוויטע מיניסטארען...
פרעה זיך, באלוט! ביזט געהאלפען,
ענדליך וועלען זיי דארט וויסען,
ווי דער הונגער-פראלעטאריער
ווערט פערשווארצט און אויסגעריסען.
און דער ארביטראזש, נישקשה
ווען די זאך געווים פערגלעטעט
האט געגיבען די פראצענטען
מעהר נאך, ווי דו האסט געבעטען...
וועסט זיך מעהר נישט דארפען דינגען,
וועסט זיך מעהר נישט דארפען
האנדלען.
קענסט שוין אנגרייטען אויף יום-טוב
נים און ראזשינקעס מיט מאנדלען...

2.

אין דעם לאנד פון די טשין-טשוי-יען
אויפגעוואכט האט דער כינעזער
און מען קעמפט מיט די בורזשויען
און מען רייסט זיך ביי די נעזער...
מילא, זאלען זיי זיך קוילען
אין דעם מזרח, אין דעם ווייטען,
גאט זיי דאנק, ביי אונז אין פוילען,
שלום הערשט אויף אלע זייטען...
אויך דער-שלום ביי פארטייען
ווערט פון טאג צו טאג אלץ העלער
נאוואטשינסקי, ושאבאטינסקי
עסען ביידע פון איין טעלער...
ביידע זענען העכסט צופרידען
ווייסען גארנישט פון קיין שנאה,
ביידע וואלטען זיי די יודען
וועלען זעהען אין פאלעסטינע...

„רעוויזיאציע"

(געווידמעט זשאבאטינסקי׳ן).

„רעוויזירען, רעוויזירען",
ס׳איז א לאזונג גאר א גוטער.
חוץ פראגראמען קען נישט שאדען,
אויך די סאשען פון דעם פוטער.

„רעוויזירען, רעוויזירען",
טוט מען איצטער אויך אין פוילען,
אט די מאנאפאל-בעאמטע
פון פראווינץ און פון קוילען.

און מיין ווייב זי איז אויך מספים,
אז מען מוז אלץ רעוויזירען,
און זי קוקט צו מיינע הויזען
ווען איך שלאף און טו נישט שנאריען.

ביים דענטיסט.

דענטיסט (בעמערקענדיג, אז דער פאציענט נעהמט ארויס געלד): איהר דארפט מיר נים צאהלען פאראויס, איידער איך רייס אייך ארויס דעם צאהן.

פאציענט: ניין! דאס צייל איך נאר איבער דאס געלד, איידער איהר שלעפערט מיך איין.

זיין הילף איז נישט נייטיג.

ריכטער: און איהר זייט געשטאנען און צוגעקוקט, ווי דער בעשולדיגטער שלאגט אייער פרוי און איהר זייט נישט געקומען צו הילף?

מאן: איך האב פון אנהויב אן גע-זעהן, אז ער קען אליין זיין שטארקער בעשטיין אהן מיין הילף.

ראטעס.

אויף א היגען מאסקען-באל פרעגט א דאמע איהר קאוואליער, ווי געפעלט איהם דאס נייע קלייד, וואס זי האט געקויפט אויף ראטעס?

— א גאנץ שיין קלייד — ענטפערט דער טענצער — נאר עס דוכט זיך מיר, אז זי האבען היינט אנגעטון בלויז די ערשטע ראטע...

מבּוּות איית א חי.

(אונטערגעהערט אין פילהארמאניע)

א חסיד: דער חזן איז א גרויסער עם-הארץ, דעם „אב הרחמים" האט ער אפגעשאכטען, דעם „אל מלא רחמים" האט ער פארקנע׳הרג׳עט... א חוץ דעם קהל׳שט ער נישט ביי די „הויכע" און פון זיינע קאמפאזיציעס בלייבט נישט קיין שיריים.

א קוב: אך... ס׳איז קאפיטאל... האט א פעטע ברוסט... די קדושה האט ער אוועקגעלייגט פיין. היינט עבּרי האקט ער אזוי דייטליך, אז דו דערזעהסט יעדעס ביינדעלע.

אנ׳איינבינדער: דער פאלצעט ציהט זיך ביי איהם ווי א קלייסטער, עברי בינדט ער ווי א פושער און בכל ל האט ער אנ׳איינגעבויגענעם רוקען.

בעל-עגלה: ביי „ויהי בנסוע הארון" האט ער זיך זאווארזשעט, היינט סתם הירזשעט ער ווי א לאשאק.

כלל-טוער: פיין געזוממען דעם חיים של פרנסה, דעם וכל מי שעוסקים בצרכי צבור.

צו טיף פערקראכען.

קויפער: (אין א קליידער-געשעפט) רעכענט איהר נישט, אז די הויזען זע-נען צו קורץ אויף מיר?

בעל-הבית: וואס קורץ? איהר זייט בלויז א ביסעל צו טיף פערקראכען אין זיי...

די פארזיכטיגע.

מאן: קום, מיין טייערע עהרליכע ווייבעלע, אין פילהארמאניע דארטען טרעט ארויס בן-עלי.

זי: ניין, כ׳וויל נישט, מען זאגט, אז ער טרעפט די געדאנקען פון מענשען...

די צ׳ות וענען שולדיג.

שווינער: (באפעגנדיג דעם איידען) קושען די דינסט), פע ווי קענסטו עס אזוינס טון, ווען דיין׳ווייב ליגט קראנק אין שפיטאל?

איידען: אוי שווגער! איך ווייס רען, וואס איך טו פאר צרות?

גלייכער דאס אידער יענק.

איינער בעט ביים אנדערען ער זאל איהם אנטלייען הונדערט זלאטעס און יענער שוויינט.

— וואס ענטפער איהר נישט, יא צי ניין? פרעגט ער מיט א ברוגזדיגען קול.

— וואס האב איך צו ענטפערען — זאגט יענער גאנץ קאלט — גלויבט מיר, ס׳איז פיל גלייכער, אז איך זאל אייך בלייבען שולדיג אנ׳ענטפער איידער איהר מיר א חוב.

זיך נישט צונויפגערעדט.

1-טער יונגעלע: פארוואס וויינסטו?
2 טער: מען האט מיר געשלאגען.
1 טער: אבער וואס האט מען דיר געשלאגען?
2-טער: אבער די הענד, אבער די פיס, אבער׳ן קאפ.
1-טער: דו פערשטייסט מיר נישט, איך מיין, וואס האסטו געטון?
2-טער: וואס זאל איך טון, איך האב געשריען.

אייער מיט נאך עפעס...

גאסט: (צום קעלנער) איז די לאקס שען ביי אייך פון אייער?
קעלנער: די לאקסען ביי אונז איז פון אייער מיט נאך עפעס.
גאסט: פון וואס?
קעלנער: פון אייער-נעכטען.

בריף-קאסטען.

(אלא „פאלקס-געזונד").

יאמקע-לעזוערין: איהר שרייבט, אז אייער קינד האט א סבע אלץ ארעפצו שלינגען, שרעקט זיך נישט דאס איז א סימן, אז ער וועט זיין א גוטער מאן.

אינגרעק: איה״ פרעגט אונז צו איהר זייט פעהיג תהונה צו האבען? לויט אייער פראגע, ווייזט אויס, אז איהר זייט פעהיג אויף א גארישקייט.

מ. ווילנע: איהר פרעגט צו בעצי-הונגען זענען שעדליך. ס׳וועגד הך מיט ווען, מיט א רייכען פעטער אין אמעריקע שאדט נישט.

מלמדישע איבערגע-קלעהרטקייט.

(א פאלקס-מעשה׳לע).

מיט א מלמד, וועלכער האט געקנעלט אין א צווייטען שטעטעל האט געטראפען א סיבה: ס׳זענען ביי איהם צוריסען געווארען זיינע הויזען. אין דער היים ביי זיך האט דער מלמד פערמאגט א צווייטע פאר הויזען יום-טוב׳-דיגע. דארף מען שרייבען דעם ווייב א בריוועלע, אז זי זאל גלייך ארויסשי-קען די יום-טוב׳דיגע הויזען. שרייבט דער מלמד צו זיין ווייב אזה הלשון:

„צו מיין טייער ווייב חנה שרה! זיי אזוי גוט, מאך א פעקעלע און שיק מיר ארויס מיט דער פאסט דיינע יום-טוב׳דיגע הויזען. דאס הייסט מיינען, מיין איך. אז דו זאלסט מיר ארויסשי-קען מיינע יום-טוב׳דיגע הויזען, נאר ווען דו וועסט לייענען אין מיין בריוו דאס ווארט, מיינע, וועסטו דאך לייי-גען „מיינע" וועסטו דאך רעכענען, אז איך מיין, אז דו זאלסט מיר ארויסשי-קען סאקע דיינע הויזען, און אזוי ווי דו מיי, ווייב, צווישען אונז זאל דאס בלייבען, בנוט דאך א בהמה קענסטו אפטון א מעשה און מיר ארויסשיקען סאקע דיינע הויזען, דערפאר שרייב איך דיר, אז דו זאלסט מיר שיקען „דיינע" הויזען, כדי ווען דו וועסט לייענען דאס ווארט „דיינע" וועסטו דאך וויסען, אז דאס זענען מיינע הויזען, וועסטו מיר סאקע שיקען מיינע הויזען.

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאטישער ראמאן.

(55

כריזאנטעמא האט געשוויגען.

— גוט, כדי דו זאלסט האבען מוט מיר צו עפענען דיין הארץ וועל איך דיר די ערשטע דערצעהלען וועגען מיין לעבען —

די פרינצעסין מאראו האט מיט טרעהרען און קול אנגע-הויבען.

— כ׳האב נישט ליב געהאט דעם פרינץ קאמאטסו און האב מיט איהם חתונה געהאט, ווייל מיין פאטער האט עס מיר בעפוילען. אבער עס איז מיר בעשערט געווען צו ליבען. כ׳האב זיך בעגעגענט מיט דעם מאהאראדזשא און בין פערלוירען גע-ווארען, איך בין געווארען א שפילכעל אין זיינע הענד. איך בין געווען יונג און שעהן. א, איך האב נישט קיין חרטה. די מינוטען גליק, וועלכע ער האט מיר געשענקט, האבען אלץ אויס-בעקויפט, און איך האב פאר די מינוטען גוט בעצאהלט, איך האב בעצאהלט מיט לאנגע לאנגע יאהרען ליידען און מיט פיל, פיל טרעהרען... איך האב געברענט פון ליבע און ליידענשאפט צום מאהאראדזשא. און נאך קורצע, אפנצריסענע ווילען פון די זעהונגען מיט מיין געליבטען האב איך בעדארפט פערברענגען לאנגע טעג מיט דעם נישט ליבען מאן, מיט מיין הער...

— אין א יאהר נאך אונזער ערשטען „ראנדעוואו" מיט׳ן מאהאראדזשא בינסטו געבוירען געווארען... דו ביזט אינגאנצען עהנליך צו דעם מאהאראדזשא.

— מאמא, ווי צופרידען איך בין, ווי גליקליך איך בין, וואס דו פערשכעהסט מיך, וואס אויך דו ביסט דורכגעגאנגען דאס פייער פון ליבע און ליידענשאפט, איך האב אבער געפיהלט, אז דער מאהאראדזשא איז מיר נעהענטער ווי אנ׳איינפאכער גוטער פריינד, איך האב געפיהלט, אז ער בעציהט זיך צו מיר ווי א טאטע, ביז לעצטענס, אבער...

— ענדיג דיין געדאנק — האט געזאגט די פרינצעסין מא ראו — איך בין צוליב דעם געקומען, איך וויל דו זאלסט זיך ארויסרעדען פונ׳ם הארץ, מיט וואס איך וועל קענען, וועל איך דיר ארויסהעלפען —

— מאמע, נו און דער מאהאראדזשא האט דיך ליב געהאט, שטארק ליב געהאט!

— יא, אבער א מאנספערשוין וועט קיינמאל נישט קענען פערשטעהען א פרויען-הארץ. אויפ׳ן ערשטען פלאן ביי א מאנ-סביל איז עהרגייציגקייט, די לאגע אין דער געזעלשאפט, דער אויסערליכער גלאנץ. ער טראגט זיך איצט ארום מיט׳ן געדאנק דיך חתונה צו מאכען.

כריזאנטעמא האט מיט שרעק א קוק געגעבען אויף דער מוטער.

— שרעק זיך נישט, מיין קינד, כ׳האב דאך דיר געזאגט, אז איך וויל דיר ארויסהעלפען.

כריזאנטעמא האט ארומגענומען די מוטער.

— מאמע, מאמע, ווי אומגליקליך איך בין, מיין פאטער, מיין אייגענער פאטער, דער מאהאראדזשא וויל אומברענגען מיין גליק, וויל דער׳הרג׳ענען דעם מעגש, וועלכען איך ליב. העלף מיר ראטעווען מיין איינציגען!

די פרינצעסין מאראו איז אויפגעשטאנען א פערציטערטע.

— וואס? זיי ווילען דער׳הרג׳ענען דיין געליבטען? איך וועל עס נישט דערלאזען, איך וועל אויף די קני בעטען דעם מאהאראדזשא...

— וואס רעדסטו, מאמעניו, אזוי טאר מען נישט. דו קענסט איהם נאך אזוי ארום אומברענגען דו ווייסט דאך, אז מיט׳ן מאהאראדזשא טאר מען אזוי נישט האנדלען, אז ער איז איינ-געשפארט, מען מוז אויסקלויבען אנ׳אנדערען וועג צו ראטעווען מיין געליבטען. ווילסט מיר העלפען? — האט מיט געבעט אויפ-געהויבען כריזאנטעמע איהרע וואונדערשעהנע אויגען צו דער מוטער.

— קינד מיינס, דיין גליק איז מיין לעבען...

— הער-זשע, מאמעניו, אונטען איז דא דזשוק-טשעי, דאס איז מיינער א פריינד, בעמיה זיך איהם צו פערהאלטען, פיהר איהם ארויס אין פארק און געב אונז די מעגליכקייט זיך אדורכצורעדען, אבער גיך באלד, ער זאל דערווייל נישט אוועקפאהרען.

די פרינצעסין מאראו איז ארויסגעגאנגען, ערפילען דער טאכטערס בקשה

48.

אין דעם טיי-הייזעל.

דער דאקטאר איז נאך נישט געשלאפען, ווען דער קאנסול מיט די צוויי נייע פריינד האבען העפטיג אנגעקלאפט אין דער טיר.

— שטעה אויף, ס׳איז שוין 8 א זייגער און מיר דארפען אין דער היינטיגער נאכט אויסצוגעהען די גאנצע שטאט און אויסגעפינען אלע פערעל... האט אריינגעשריגען דער קאנסול.

דער דאקטאר האט נישט באלד פערשטאנען וואו ער איז און וואס מען וויל פון איהם.

ער האט זיך ארומגעקוקט און אריענטירט ווי ער איז, ווען ער האט דערהערט און דערקענט דעם קול.

— עדמונד, דו וועסט אונז אריינלאזען? האט געפרעגט פריילין דער קאנסול.

— באלד, — האט אויסגעשריגן דער דאקטאר און האט ארייי געלאזט די דריי יונגעלייט.

— אהא, ער האט דא א גאנצען ארסענאל — האבען אויס-געשריגען דער ווזקאנט דאריאר און קאפיטאן דיושאר, און זיי האבען זיך גענומען אדורכקוקען די קאלעקציע מיט אינדישע קינזשאלען, און ברוינינגס.

אין א 10 מינוט ארום זענען שוין אלע פיר יונגעלייט געזעסען אין א טעקסי, וועלכע האט זיי געפיהרט צום אסובי-פארק, וואו עס געפינען זיך די פרעהליכע טיי-הייזלעך, וועלכע ציהען שטענדיג צו די אויפמערקזאמקייט פון די אנגעקומענע פרעמדע.

— איך וועל אייך היינט ווייזען א זעלטען שענע ביישע — האט געזאגט דיושאר.

— וואו.

זיי זענען אדורך צווישען די סאסנעס פון דעם אסובער קלויסטער.

— מיר זענען אויפ׳ן ריכטיגען ארט, — האט געמאלדען דער קאפיטאן.

— זיי זענען אלע ארויסגעשפרונגען פונ׳ם אויטא, געלאזט זיך געהען צו דעם קליינעם איינשטאקיגען שטיבעל.

דריי אלטע יאפאנערינס אין וואונדערליכע גאלדענע קי-מאנאס האבען בעגעגענט די געסט און זיך טיף פאר זיי פערנייגט.

דער קאנסול האט זיי געזאגט אויף יאפאניש א פאר ווערטער.

די פרויען האבען אויפגעפענט א טיר און זיי אדורכ-געלאזט.

עס זענען צו די געסט באלד צוגעלאפען א פאר קליינע דינערנס און צוגענומען ביי זיי די היטען מיט די שטעקענס.

די אלטע יאפאנערינס האבען צוגעפיהרט די געסט צו א קליינער עסטראדע, וואו עס זענען געזעסען א טוץ אויסגעפוצטע יאפאנערינס מיט פערשידענארט בע מארנע פריזור.

דער דאקטאר האט זיך פערוואונדערט אומגעקוקט.

וואס טוט זיך עפעס דא?

(פארטזעצונג קומט)

זלאטים

600000
400000
200000
100000
100000
2 צו 60000
5 " 50000
7 " 25000
10 צו 15000
29 " 10000
44 " 5000

אסך

צו 3000
צו 2000
צו 1000
א.ז.וו.
א.ז.
וו.

די אויבענדערמאָנטע סומעס קאָן יעדער געווינען קויפענדיג אַ לאָס פאַר
$^1/_1$ – 40 זל., $^1/_2$ – 20 זל., $^1/_4$ – 10 זל.

אין דער איינציגער,
עלטעסטער און גליקלעכסטע קאָלעקטור

E. Lichtenstein i S-ka

צענטראַלע:
Warszawa, Marszałkowska 146
אָפטיילונגען:
I. Bielańska 3, II. Krak. Przedm. 37,
III. Królewska 43, IV. Nalewki 42,
V. w ŁODZI, PIOTRKOWSKA 72
gmach Grand Hotelu.

די פירמע עקזיסטירט פון יאָהר 1835.
קאָנטאָ פ.ק.א. פאַר וואַרשאַ 93-74
" " " לאָדז 642-09
דאָס גליק שטייענדיג צו די בעזיצער פון אונזערע לאָסען.
אונזער קאָלעקטור האָט שוין אויסגעצאָהלט א סך מיליאָנען זלאָטעס, בעגליקענדיג טויזענדער מענשען.
געעהרטע בעשטעלונגען פון דער פראָווינץ ערלעדיגען מיר לויט אונזער טראַדיציאָנעל און פינקטליך, ארויסשיקענדיג אָריגינעלע לאָסען מיט גלייכער פאָסט.

אויף דעם פלאַץ אויסשנײדען און אונז געפל. צושיקען.

בעשטעלונג ל. ט.
צו דער לאָדזער אָפטיילונג פון דער בעריהמטעסטער, גליקליכסטער קאָלעקטור אין פוילען

E. Lichtenstein i S-ka Łódź, Piotrkowska 72

דערמיט בעשטעל איך צו דער 1-טע קלאַס 15-טער מלוכה-לאָטעריע
גאַנצע צו 40 זל. ______
האַלבע צו 20 זל. ______
פערטעל צו 10 זל. ______
דעם בעטראַג פאַר די לאָסען וועל איך בעצאָהלען, אין פ. ק. אָ. אויף נומער 642-09 דורכ'ן טשעק, וועלכען איך וועל בעקומען פון דער קאָלעקטור.
נאָמען און פאַמיליען-נאָמען ______
גענויער אַדרעס ______

אטוואצק

פענסיאָנאַט „זאַלבערג"

7 גלינעצקאַ-גאַס 7
זוניגע צימערן. — וואַסער-לייטונג.
באָדע-צימער. — צענטראַל-בעהייצונג.
טעלעפאָן אין וואַרשאַ: 83-66
בעמערקונג: די געעהרטע געסט, וועלכע ווילען קומען אויף פסח, ווערען געבעטען שוין צו בעשטעלען צימערן.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און מענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-היייל אונטערזוכן נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med.

Braun

פּאָלודניאָװאַ 28
טעלעפאָן 40-26
ספעציאַל-ארצט פאַר הויט און העמעריישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.
עקהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונט

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2
מיטאָג און דער היים פון 6-8 אָוונט

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאַל-ארצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפפאַנגט פון 4—7 אָוו.

Dr. med. Ludwik

Rapeport

Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונט.

— ד"ר —

י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָסטעק".

מענער-היטען

אין גרויסען מאָדערנעם אויסוואהל
צו קאָנקורענץ-פרייזען
בעקומט איהר נאָר ביי

מ. קאַפּעלושניק

8 קאָנסטאַנטינער 8.
איך נעהם אויך אַ היטען צו פאַסאָנירען.
1788

זייט נישט קיין עגאָאיסטען!

אַפט בעגעגענט מען מענשען מיט אַ וואונדערבאַר ווייסען, פרישען געזיכט און שיינע הענד. ווען מ'פרעגט זיי אַ דאַנק וואָס פערמאָגען זיי אַזעלכע אייגענשאַפטען, בייטען זיי באַלד מיט אַ גלייכגילטיגער טעמע פון געשפרעך.
די דאָזיגע עגאָאיסטען ווילען נישט מודה זיין, אַז די פרישקייט פון זייער געזיכט, הענד און קערפער האָבען זיי צו פערדאַנקען

COSMOPOLIS

דעם אונפערגלייכליכען מיטעל, וועלכער מאַכט די הויט סאַמעט-גלאַט עלאַסטיש און פערניכטעט די קניימשען.
הויפט-סקלאַד אין פוילען: ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5
צו בעקומען אין אַלע אַפטייקען, אַפטייק-סקלאַדען און פּאַרפומעריע-געשעפטען. פרייז 2.50 זל. פאַר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דאַרף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאַד אויף פוילען. פאַר קונים פון דער פראָווינץ ווערט אַרויסגעשיקט נאָכ'ן בעקומען פאָראויס 2.75 אָדער 25 3 אויף אַ נאָכנאָהמע.
1842
היט זיך פאַר פעלשונגען!

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַרשאַווער פירמע א. ב. **J. KRZYPOW** האָט ערעפענט אין לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

א מעבעל-לאַגער

קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנען, ניי-מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען, אַנטיקען און פּעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך
687

לעטשניצע

פעטריקאָווער 62, טעל. 31-53.

ד"ר ס. גוטענטאָג
" ל. פאַמיליער
ד"ר ב. ראַבינאָהן
" מ. וואָלפסאָן
" א. טענענבוים
ד"ר י. שרייבער
" פּאַכשאַנסקי
ד"ר ד. אלטערמאַן
" מ. פעלדמאַן
פ-ין ד"ר זעלקאָוויטש-קראַטשקאַ
" " גוסטאַווא זאַנד טענענבוים
ד"ר ש. מאַשלאַנקאַ
ד"ר פ. ברוין
" י. סאַלאָווייטשיק
ד"ר י. סטופאַי
" ס. האַלענדערסקאַ
ד"ר מ. קלאַטשקאַ
" באַל. קאַן
ד"ר לערנער
צאָהן-ארצט ס. שקוועס
מ. רעזניקאָוואַ
ב. טשורנאָווסקאַ
נ. קאַצענבאָגען

איהר קענט זיך איבערצייגען, אַז

מעבעל

132
קויפט זיך אַמבעסטען און אַמביליגסטען נור ביי

אבראַמאָוויטש, נאָוואָנאַ 65

אויף ראַטעס! פאַר מוזמן!

לעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^1/_2$ – $6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11–10 2–1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2–12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^1/_2$
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר ווײנבערג	אינערע, הערץ לונגען-קר.	7-$5^1/_2$ 1-11
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
א.גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	7–3
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	2–9

צאָהן-פּאָנדהיילונג, פּלאָמבירונגען, קראָנען, בריקען, א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטרילאַציע, אלע כעמישע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.
אונטערגעטן געזען שאַלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
דיזט אין דער שטאָט.

קאפ-ווערטאג און ערשעפונג,

ווי אויך מאגען-פערדארבונג, לעבער-קראנקהייטען, נירען, גאל-שטיינער, ריוומאטיזם, ארטעריעזם, העמארוידען-וועהטאגען קומען פון פאר צוליב דער שלעכטער שטאף-וועקסלונג און פארונרייניגונג פון בלוט און מענשליכען ארגאניזם.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

ווירקען צו א גוטער שטאף-ענדערונג, ערהעקען צו פערדייען, רייניגען דאס בלוט און אלערערשט מאכען געזונד דעם מאגען און ברענגען צו א רעגולערע פונקציע פון דער לעבער און נירען, זאווי בעזייטיגען שטילגאנג, און

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

בעזייטיגען פון ארגאניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאס שאפען זיך פון פערזעצונגען, וואס איז גורם צו רעוומאטיזם און אטרעטיזם.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

בעזייטיגען און פערהיטען דאס שאפען זיך פון גאל-שטיינער און פערמיידערן די העמארויד-שמערצען.

די פרייזען א האלב שאכטעל 1.50 זל.

א דאפעלטע שאכטעל 2.50 זל.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלאדעס. 156

ראדיא-אפאראטען

פון 50 זלאטים

ווי אויך אלע זעמטליכע צו בעהער אויף זינסטיגע בעדינגונגען עמפפעהלט דאס עלעקטראטעכנישע געשעפט

A. FUKS, Łódź, Piotrkowska 27, telefon 52-01, 1304

בעפאר

איהר געהט קויפען אינטערעסירט אייך, אז נאר ביי אונז קענט איהר בעקומען צו די ביליג-סטע קאנקורענץ-פרייזען!

א בעט מיט ווענטלעך. חיים אדער ברוין געמאלט 15 זל. א פעלד-בעט—14 זל. ספארט-וואגען—58 זל., ווי אויך די איבעראל-בעוואוסטע פאטענטירטע

פעלד-בעטען „Palma-Patent" פארזיכערע מיר גאראנטירען.

אויף לאגער געפינט זיך שטענדיג א גרויסער אויסוואהל ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך שאטקאווע און געבעטע מאטראצען. ביליגסטע פרייזען! רעעלע בעהאנדלונג

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85

זעמטליכע רעפעראטורען ווערען אנגענומען.

רעטשניצע (פאר קומענדע קראנקע)

„SALUS"

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאבינעט

גלובנא 41 טעל. 46-65

אין שבת טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אוו. זונטאג—פון 9 פריה ביז 2 נאכם.

ד"ר ז. ראקאווסקי	אויערען האלז און נאז-קראנקהייטען	פון 11 – 13
ד"ר לאנדקאפ	אינערליכע קראנקהייטען	פון 1 – 2 און פון 5 – 7
ד"ר דינענזאהן	קינדער-קראנקהייטען	פון 11–12 און 4.30–6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראנקהייטען	פון 1–2 און פון 6.30–7.30
„ שמערלאווסקי	פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע	2.30 – 3.30, 5.30 – 6.30 זונטאג פון 12–1
„ זילבערשטראם	וענערישע און געשלעכטס-קראנקה.	פון 11.30–1 און 7–8
ד"ר גאלדבערג	אויגען קראנקהייטען	פון 10.30–12.30
ד"ר גאלדרינג	אינערליכע קראנקהייטען	פון 11–12 און פון 3–5
צאהן-ארצט פרוי לאנדקאפ / סט. נעלבערג	צאהן-און מויל קראנקהייטען	9.30–12 און פון 4–7 / 12–2 און פון 7–8

אפעראציעס, שפריצונגען, איינשפריצונגען, באקען-שטעלען, אלערליי אנאליזען, (ווי אורין, פלעגמע, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפנאהמען. קורס פאר שטאמלער. געבורטס-הילף בעראטונגען פאר מוטערס. קינסליכע ציין, קראנעס, גאלדענע בריקען, פלאמבען א. אז. וו. ספעצ. קורסען פאר שטאמלער. ווידימען אין שטאדט.

שוץ-אימפונגען געגען שארלאטין. 311

רעטשניצע פון דאקטוירים און ספעציאליסטען!

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר הערשנער	קינדער-קראנקהייטען	9½—12 / 5—6
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	11—1 / 5—6
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס קר.	12—2
ד"ר שמירנפעלד	נערוועין און גמיטסקרנג קר.	1—3
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12.30—1
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1 —
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

קונסטליכער פוס, שפר דורכשטראהלונגען, ווי שטעלען א. ז. וו. באקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונגען, אנטי-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך פערלאנג — ווידיטאן א ן שטאט. — און לאבאראטאריום מיקראן אנאליזען אלע ארט אנאליזען, ווי אורין פלעגמע און בלוט. 2120

אימפונגען געגען שארלאטין.

בייַ דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען א

דענטיסטישער קאבינעט

עם נעהמען אן!

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	10—2 נ. מ.
ד"ר לאזשינסקא סטאראפאלסקא	צאהן-ארצט	3—7

קונסטליכע ציינער, קראנען, טאמבען א. ז. וו. די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג

מעבעל

קאמפלעטע איינריכטונגען און אנצעל-מעבעל עמפפעהלט אויף בעקוועמע בעדינגונגען נור די פירמע

ווינטער, קילינסקי 41. 1516

דויערהאפטע ארבייט! ערשטקלאסיגע אויספיהרונג!

Miejski Kinematograf Światowy

Wodny Rynek.

היינט און פאלג. טעג! פאר דערוואקסענע!

דראמע אין 2 טעריעס 12 אקטען

„דער גלאקן-ציהער פון נאטר-דאם"

(Dzwonnik z Notre Dame)

מיט Lon Chaney אין דער הויפטראלע.

פאר יוגענד:

אויטא!.. טעמפא!.. טאם!...

דראמע אין 8 אקטען פון לעבען פון אמעריק. קאוביאיען

אין קויף און פערקויף

מעבעל

דיוואנעס, בעלעטן, ניי מאשינען, גארדעראבען, מאמא-ווארען א. ז. וו. און צאהל די העכסטע פרייזען

א. וויצמאן נארוטאוויטש 19

(דזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטשא 29) ביי מיר איז שטענדיג דא פארא. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 1333

מצה-רייבעכץ

איינגעז געבעקס

כשר לחג הפסח אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט איז נור צו בעקומען ביי

ליבערמאן, 10 נאגעוויצקא 10

בעמערקונג: ס'ווערט אנגענומען צו מאהלען צו זעהר ביליגע פרייזען אין נענען גוטע בעהאנדלונג. 1829

וויכטיג פאר קאנדיטארס!

אין דער שאקאלאדע-פאבריק פון

י. רעשטשינסקי

לאדז, נאוואמיעסקא 30/32

נעמט מען אן חייסע מאסע צו מאהלען על חג הפסח צו ביליגע פרייזען.

געדענקט דעם אדרעס!

וויכטיג צו ה"ה פריזיער!

העלניש- און בלומען-וואסער א קילא 3.80 זל.

הען-שמאל א קילא 3.25 זל.

ראזיר-פראשעק א קילא 6.50 זל.

בריליאנטינע א קילא 4.00 זל.

און אויך אלע אנד. פריזיר-ארטיקלען צו ביליגע פרייזען.

A. ROZENSON

ŁÓDŹ, ZGIERSKA 16.

LEKRZ-ENTYSTA — צאהן-ארצט

M. KARABANOW

וסכאדניא 31 (אין הויף) טעלעפאן 59-09

היילט, פלאמבירט ציהט ציהן גאנץ אהן שמערצען, קינסטליכע ציהן אהנע גומענס און רעפעראטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפערטיגט. נעהמט אן פון 9 פריה ביז 8 אין אווענד. 1195

לעטשניצע פרייזען. בעראטונג אומזאנסט.

צאהן-ארצט מ.

שווארץ

פריהער: נאוואמיעסקא 21

וואוינט איצט:

וואלבארסקא 33.

טליתים-פאבריק

אויספערטיגונג פון וואלענע, האלב-וואלענע זיידענע טליתים גאנץ פערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ה. צישרינאווסקי, קאמיענא 8,

אין צווייטען מויער פארטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צו וואשען.

Dr. med

STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האר און וענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע. נעמט אן פון 6—9 אין אווענד, פרויען—12 ביז 3 נאכם. 873

בעקאנטמאכונג

איך מאך בעקאנט די געעהרטע קונדשאפט, אז מיין לאנג-יעהריגעס געשעפט פון גארדינען און דיוואנעס איז איבערגעטראגען געווארען פון נאוואמיעסקא 21 אויף

נאוואמיעסקא 1 (עק פלאץ וואלנאשטשי)

און איך בעוויז צו די פארשטעהענדע פייערטאגען א גרויסען אויסוואהל פון גארדינען, דיוואנעס, ליגאלעומס, פלוש-דעקעס, ווי אויך א גרויסען אויסוואהל פון

פינסטער'ס פלוש-דעקעס

אלעס צו זעהר ביליגע פרייזען. 1552

I. Rotenberg, Łódź

Nowomiejska 1, tel. 57-10.

Dr. med.

H. Lajchter

קאנסטאנטינער 9.

רוג זאכאדניע טעל. 49-66

צאהן-כירורג

ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, רושאנסלעס, צאהן-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אן פון 1½—5 און פון 8—9 אוו. זונטאג 11—2.

Dr. m.

I. Bette

ספעציאליסט פאר אינערליכע און קינדערקראנקהייטען

iotrkowska 6,

telefon 44-95.

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכמיטאג.

פערקויפט נישט אייערע דיוואנעס

44 מעבעל 44

פעלצען, ניי-מאשינען סאמאווארען א. אז. וו. בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די פירמע

44 Ch. ŁAZNIK

44 נדראנסקא (ווילנא)

בעמערקונג: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאגער פערשידען מעבעל, שיין גוטע און ביליג!!

וארגט וועגען אייער געזונד!

די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" (מיט דער מארקע „Kogut") זענען ענטשפרעכענד ביי מאגען-קראנקהייטען קישקעס, אבסטרוקציעס און גאל-שטיינער.

„Szwajcaskie Go zkie Zioła"

זענען א מילד און נאטורעל דורכרייניגונגס-מיטעל, וואס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-ארגאנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" ערוועקען אן אפעטיט.

עס פערקויפען די אפטייקען און סקלאד אפטעטשנעס א שאכטעל צו 1.50 זל. הויפט-סקלאד איז די אפטייק פון

A.Gąsecki Wa szawa, ul. Leszno 41

מיר שיקען ארויס אמוועניגסטען 2 שאכטלען נאכ'ן ערהאלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1462

די מאדערנסטע

לאמפען

פאר שפייז-צימערן און קאבינעטען

קויפט זיך אמבעסטען צו פאבריקס-פרייזען נור ביי

א. י. איזנער, פאלודניאווא 25

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי איבער-ארבייטונגען פון גאז אויף עלעקטריע, ווי אויך אקסידירט.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע איצטיגע און פאר-מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט'ן אפאטעיק, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, ארוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעטער און קא-מיסאריאט-רושאנדו, ביטעס וועגען דירה און אנזשאגד ראזיעמטשי און אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוניעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

רעכטס-קאנסולענט י. מאנעלא,

פעטריקאווער 17, זאכארניע 52

שנעל, רעעל און ביליג!

נייער פאָלקסבלאַט
1. אפריל 1927.

דאָס לאָדזער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט
1. אפריל 1927.

1 פרייטאג
כח
אדר ב תרפ״ז

אפריל
זון-אויפגאַנג 5.37
זון-אונטערגאַנג 5,50
לענג פון טאָג 12,13
ליכט צינדען: 5,58

ביז 9 אָוונט
העלפען זיין אָפען די געוועלבער.

(ס) מיטוואָך אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר אַלגעמיינע ענינים ביים שטאָדט-ראַט. ס׳איז בעשלאָסען-געוואָרען צו ערלויבען אָפען צו האַלטען די געוועלבער אין די פאַר יום-טוב טעג ביז 9 אין אָוונט.

יידישע ארבייטער צו עפענטליכע ארבייטען.

(–) אַלע אַרבייטער, וועלכע זענען שוין פערצייכענט צו עפענטליכע אַרבייטען, דאַרפען זיך מעלדען היינט פון 12 ביז 2 אין קולטור-אַמט ווסכאָדניאַ 70.

אַלע יודישע אַרבייטער, וועלכע ווילען אַרבייטען ביי די עפענטליכע אַרבייטען, דאַרפען זיך מעלדען אין קולטור-אַמט, מיטברענגענדיג די אַרבייטס-לאָזע לעגיטימאַציעס.

קור-ערטער
פאַר מיטגלידער פון דער ק.ק.

(:) די קאָמיסיע, וואָס די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען קאַסע האָט אַרויסגעשיקט אין פערשידענע קור-ערטער, האָט געשלאָסען קאָנטראַקטען מיט בוסק, שטשאַווניץ, ראַבקי און זאַקאָפּאַנע, אַזוי אַז פון דעם 1. מאַי וועט שוין די קראַנקען-קאַסע קענען אַרויסשיקען אַהין קראַנקע.

אין שטשאַווניץ און זאַקאָפּאַנע וועלען זיך היילען 100 שווינדזוכט-קראַנקע, אין ראַבקי 180 קינדער און אין בוסק 100 קראַנקע.

נ. אייטינגאָן
קויפט ראָזענבלאַט׳ס פאַבריק

(:) ווי מיר דערוויסען זיך פיהרט די אַקציען-געזעלשאַפט נ. אייטינגאָן אונטערהאַנדלונגען מיט דער פירמע ס. ראָזענבלאַט וועגען אָפּקויפען די פאַבריק פון דער פירמע. אין די נאָהענטסטע טעג זאָלען די אונטערהאַנדלונגען פערענדיגט ווערען.

אינצידענטען אין פאַבריקען
צוליב דער צאָהל ארבייטס-שעה׳ן.

(:) אין אַ גאַנצע רייהע פאַבריקען, ווי פרוסאַק, בידערמאַן, בעניק און באַרטשינסקי, קומען איצט פאָר אינצידענטען צוליב דעם, וואָס די פאַבריקאַנטען פערלאַנגען, אַז די אַרבייטער זאָלען אַרבייטען אַנשטאָט 8 שעה אין טאָג, גאַנצע 10. די אַרבייטער-פעראייניגען האָבען אינטערווענירט ביים אַרבייטס-אינספעקטאָר.

אַפטייקען.

(§) היינט דיזשורירען די פאָלגענדע אַפטייקען: מ. עפשטיין, (פעטריקאָווער 225); מ. באַרטאָשעווסקי (פעטריקאָווער 95); מ. ראָזענבלום (ציגעל גאַס 12); יורשים פון גארפיין (ווסכאָדניא 54); י. קאַפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

וואָרנונג
פאַר עמיגראַנטען קיין בעלגיען

(אז) צוליב דער הערשענדער אַרבייטסלאָזיגקייט האָט זיך לעצטענס ענטוויקעלט אַ שטאַרקע עמיגראַציע קיין בעלגיען. די דאָזיגע עמיגראַציע געהט מייסטענס אומלעגאַל. דער מלוכה אַמט פאַר אַרבייטס-פערמיטלונג וואָרענט פאַר אַזאַ אומלעגאַלער עמיגראַציע, ווייל די בעלגישע רעגירונג אַרעסטירט די דאָזיגע עמיגראַנטען און שיקט זיי איבער אַלס בראָדיאַגעס אין אַרבייטס-הייזער מיט אַנ׳אַרעסטאַנטסקען רעזשים.

דאָס זענען די אמת׳ע לאָדזער „סוחרים“...
זיי זענען געקומען קיין וואַרשאַ מיט די נייעסטע טעכנישע מכשירים. אָבער נישט צו פאַבריצירען מאַנופאַקטור - נאָר צו ברעכען קאַסעס.

אַגענטען פון 13-טען קאָמיסאַריאַט אין וואַרשאַ האָבען, שפּאַצירענדיג דורך זשוראַווי גאַס פאַר׳ן הויז נומער 10 בעמערקט צוויי עלעגאַנטע העררען. דער אויסזעהען זייערער אַליין וואָלט קיין חשד נישט דערוועקט, נאָר די אַגענטען האָבען בעמערקט, ווי די הערען האָבען זיך פערשטענדיגט מיט אַ דריטען הער, וועלכער איז געשטאַנען אויף דער צווייטער זייט גאַס, מיט דער הילף פון׳ם ספעציפישען תפיסה-אַלפאַבעט – מיט די פינגער.

די אַגענטען האָבען זיך דעריבער דערנעהנטערט צו די אונבעקאַנטע און געפאָדערט, זיי זאָלען זיך לעגיטימירען. די עלעגאַנטע הערען האָבען זיך אָבער דערפון געפונען שטאַרק געקרענקט און האָבען זיך אַנגעבייזערט אויף די אַגענטען, פאַרוואָס זיי וואַגען צו בעאונרוהיגען אַנגעזעהענע לאָדזער סוחרים,

די אַגענטען האָבען אָבער דאָך אָבגעפיהרט די פערשוינען אין אויספאָרשונגס-אַמט.

דאָ האָבען זיי פאָרגעשטעלט פעסער, פון וועלכע עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז איינער הייסט יהודה גאָלדבערג, דער צווייטער אברהם לעווקאָוויטש, און דער דריטער יצחק קאָהן – אַלע טאַקע פון לאָדז.

די פעסער זענען געווען אין דעם בעסטען אָרדנונג און עס איז דאָרט אָנגעמערקט, אַז זיי זענען טאַקע סוחרים. די הערען זענען שוין שטאָלץ געווען, אַז דער דיזשורני פּושאַדאָווניק האָט שוין בעשלאָסען זיי, ווי אַמשנעלסטען צו בעפרייען.

אין דער לעצטער מינוט האָט ער אָבער בעמערקט, אַז צוויי פון די הערען טראָגען מיט זיך טעקעס און דאַן איז איהם איינגעפאַלען צו קאָנטראָלירען, וואָס דאָרט געפינט זיך.

אין אָט צו וועלכע סענסאַציאָנעלע רעזולטאַטען די רעוויזיע האָט געבראַכט.

אין איין טעקע האָט מען געפונען אַ קאָלעקציע קינסטלערישע גנב׳ישע איינברוך-קאָמפּלעטען, ווי אויך קאָמפּלעטען פון אוניווערסאַלע שליסלען.

די דאָזיגע גנב ישע מכשירים זענען פון נייעסטען סיסטעם, צו וועלכען עס איז דערגאַנגען די טעכניק פון די גרויסע אינטערנאַציאָנאַלע גנבים. די מכשירים זענען געלעגען אין שפּאָגעל-נייע עלעגאַנטע לעדערנע פּוטעראַלען.

אין דער טעקע פון צווייטען „הער“ האָט מען געפונען אַ צווייטע „נייע ענטדעקונג“ פון דער גנבישער טעכניק.

עס זענען דאָרט געלעגען איינגעפּרעסט דריי זעהר גרויסע זעק פון אַ ספּעציעלען דינגעם אָבער פּעפער זייד. אַזעלכע מיגים זעק, ווען מען לייגט זיי איין, פערנעהמען זיי, ווייניגער אָרט, ווי אַנ׳איינגעלעגטער בויגען פּאַפּיר, דאַגעגען זענען זיי זעהר גרויס און פיל שטאַרקער פון געוועהנליכע זעק.

נאָך אַזאַ ענטדעקונג האָבען שוין די „שטאָלצע לאָדזער סוחרים“ אַראָבגעלאָזט די נעז, מען האָט זיי, פערשטענדליך, איינגעזעצט אין אַרעסט און ווי מען האָט דערנאָך פעסטגעשטעלט, זענען דאָס טאַקי לאָדזער, אָבער בעקאַנטע איינברעכער, וועלכע זענען אַראָבגעקומען קיין וואַרשאַ אויף גאַסטראָלען.

כדאַי צו בעמערקען, אַז די מכשירים, וועלכע מען האָט ביי זיי געפונען, זענען אַ נייע ערשיינונג אויך פאַר דער וואַרשאַווער פּאָליציי.

אינדוסטריעלער גיבען-נאָך די גאַנצע 25 פּראָצ.
זיי זאָגען, אַז זיי האָבען נאָר געוואָלט זעהן אויב וואָס די אַרבייטראַוש-קאָמיסיע וועט זיין בכוח

(ב–ף) געכטען האָבען די לאָדזער אינדוסטריעלער פעראיינען מיטגעטיילט די אַרבייטער-פאַרשטעהער, אַז נישט קוקענדיג אויפ׳ן אַרביטראַזש-אורטייל, ווילען זיי געבען די אַרבייטער די גאַנצע געפאָדערטע הוספה–25 פּראָצ. מיט די פּראָצענטער בעקומען שוין די אַרבייטער אויסגעצאָהלט פון היינט אָן.

די אינדוסטריעלער ערקלערען, אַז איינענטליך האָבען זיי באַלד געוואָלט נאָכגעבען די 25 פּראָצענט, נאָר זיי האָבען געוואָלט זעהען, אויף וואָס די אַרביטראַזש-קאָמיסיע וועט האָבען כוח..

אונטער׳ן שויז פון פּאַראַסאָלען
האָבען די שותּפים, ער און זי, בעשווינדעלט זייערע קרעדיטאָרען.

(§) טאַדעאוש גוטמאַן האָט מיט אַ צייט צוריק געשלאָסען שותּפות מיט אַ געוויסער לוטאַ אַבראַמאָוויטש, (זאַוואַדזקע 23), די אלמנה פונ׳ם פעלדשער, וועלכער איז פאַראַיאָהרען בענאַנגען זעלבסטמאָרד, און זיי האָבען געעפענט אַ פאַבריק פון פּאַראַסאָלען און אַ הורט-געשעפט פון מאַרקען.

גוטמאַן האָט זעהר פריינדליך געלעבט מיט זיין שותּפ׳טע און האָט זיך אַריינגעצויגען אין איהר וואוינונג אַלס סובלאָקאַטאָר.

גוטמאַן האָט ענערגיש געאַרבייט און האָט זיך געשאַפען פיל קרעדיט אין שטאָט. די קרעדיטאָרען האָט ער געדעקט מיט וועקסלען, וואָס זענען געווען אויסגעשטעלט דורך זיין פ׳סעשוּת און זשירירט דורך איהם. די פאַבריק האָט אויך אָנגענומען צו רעפּערירען אַלטע פּאַראַסאָלען צו זעהר ביליגע פּרייזען און אין פאַבריק פלעגט שטענדיג זיין אַ פּאָר הונדערט מענער און דאַמען פּאַראַסאָלען.

די דאָזיגע פּאַראַסאָלען האָבען די פאַבריקאַנטען איינגעוויקעלט אין פּריש פּאַפּיר אַזוי, אַז זיי האָבען געמאַכט דעם איינדרוק פון נייע. די שותּפים האָבען איינגעלאַדען צו זיך די קרעדיטאָרען בעוויזען זיי, אַז זיי האָבען סחורה, נאָר געפינען זיך צייטווייליג אין צאָהלונגס שוועריגקייטען און נעבעטען צו פּראָלאָנגירען זייערע וועקסלען.

באין-ברירה זענען די קרעדיטאָרען מסכים געווען.

ווען אָבער מיט אַ 2 וואָכען צוריק זענען פעליג-געוואָרען שוין די פּראָלאָנגירטע וועקסלען, זענען זיי נישט געצאָהלט-געוואָרען. ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די שותּפים האָבען פערקויפט די פאַבריק, די וואוינונג, אַלטע און נייע פּאַראַסאָלען, פערכאַפּט אַנ׳ערך 500 דאָלאַר און פערשוואונדען.

די קרעדיטאָרען האָבען געמאָלדען דער פּראָקוראַטור וועגען די „עהרליכע שותּפים“, אָבער יענע זענען שוין אויפ׳ן וועג קיין בראַזיליען.

די אָפּערע דערגרייכט ביז צוואַנציג מיליאָנען זלאָטעס

ביי שטיהל-פערשטאָפּונג, פערדייאונגס-שטערונגען, מאַגענברענען, וואַלונגען, קאָפּ-שמערצען, אַלגעמיינע מידקייט נעהמט מען אויפ׳ן ניכטערען מאַגען אַ גלאָז נאַטירליך „פראַנץ-יאָזעף“ ביטער-וואַסער. נאָך די נעזאַמעלטע ערפאַהרונגען אין די קליניקען פאַר אינערליכע קראַנקהייטען, איז דאָס „פראַנץ יאָזעף“-וואַסער דאָס בעסטע גוטווירקענדע אַבפיהר-מיטעל.

1855 אין לך אדם שאין לו שעה!

גליקליך

קאָן יעדער ווערען, קויפענדיג אַ לאָס 1-טע קלאַס 15-טער מלוכה לאָטעריע אין דער גרעסטער און גליקליכסטער קאָלעקטור אויף דער לאָדז. תאיעוואגדזשווע

S. JATKA Piotrkowska 22, tel. 41-74 (Skrz. p. 47.
Piotrkowska 66, tel. 20-90 (P.K.O 63910

איילט צום גליק! אין קורצען קומט שוין פאַר די ציהונג!

קאַמף געגען ווינקעל-אַדוואָקאַטען
זאַנט אן דער פּראָצעס פון קרייז-געריכט.

(ס) מיט עטליכע טאָג צוריק האָט איבערגענומען זיין אַמט דער ניי-בעשטימטער פּרעזעס פון קרייז-געריכט ה׳ פּעלזשינסקי. דער נייער פּרעזעס האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די אָנגעשטעלטע פון די קאַנצעלאַריעס. ה׳ פּעלזשינסקי האָט ערקלערט, אַז ער וועט פערלאַנגען פון די אַנגעשטעלטע העפליכקייט בנוגע די אינטערעסאַנטען. דער פּרעזעס האָט אויך ערקלערט, אַז ער וועט קעמפען געגען די ווינקעל-אַדוואָקאַטען.

נייע טראַמוואַי-ליניעס.

(:) פון דער טראַמוואַי-דירעקציע טיילט מען אונז מיט: זונטאָג הויבט מען אָן צו קורסירען אַ נייער טראַמוואַי נומער 12, וועלכע וועט געהן פון באַלוטער מאַרק איבער פעטריקאָווער, נאַרוטאָוויטש ביז צו דער פאַבריקס-באַהן.

ווייטער וועלען איינגיכען געלעגט ווערען שינעס פאַר דער ליניע נומער 14, וועלכע וועט געהן פון פּיעטריקאָווער אויף פּושטשאַוד ביז פּושענדזעלניאַנאַ.

ליניע נומער 15 וועט געהן פון גיירס מאַרק דורך פּיעטריקאָווער, גלובאָנאַ קילינסקי, פּושטשאַוד ביז פּושענדזעלניאַנאַ.

און ענדליך ליניע נומער 16 וועט פיהרען דורך די גאַסען: בענעדיקטאַ, האַלער-פּלאַץ, זשעלאַנאַ, קאָשטשושקי, פּיעטריקאָווער, גלובאָנאַ, קילינסקי, נאַפּיורקאָווסקי ביז גיירס מאַרק.

אבלאַווע אויף גאַסען-הענדלער

(ס) נעכטען אין דער פריה האָט אַנ׳אָפּטיילונג פּאָליציי אָדורכגעפיהרט אַנ׳אַבלאַווע אויף די גאַסען-הענדלער פון צוקערוואַרג, געבעקס א. א. אויף נאַוואָמיעסקאַ גאַס זענען אַרעסטירט געוואָרען אַ גאַנצע רייהע הענדלער, וועלכע האָבען נישט געהאַט קיין פּאַטענטען. די „סחורה“ פון די הענדלער איז אָוועקגענומען געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט.

פערזאַמלונג פון פעראיין „הכנסת כלה וגמילת חסדים“.

(–) אין לאָקאַל פון „הזמיר“ איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון פעראיין „הכנסת כלה וגמילת חסדים“.

נאָכדעם, ווי פרוי נאָטאַנזאָהן האָט געעפענט די פערזאַמלונג, איז אַלס פאָרזיצער אויסגעוועהלט געוואָרען ה׳ ל. ראָזענבערג.

ס׳איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ בעריכט, פון וועלכען ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פעראיין פיהרט אַ לעבהאַפטע טעטיגקייט אויף אַלע געביטען, וועלכע דער פעראיין האָט זיך נאָר אָנגעצייכענט.

נאָכ׳ן בעשפּרעכען און ערלעדיגען אַ רייהע פראַגען, זענען פאָרגעקומען וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג. עס זענען געוועהלט געוואָרען: אַלס פאָרזיצער: פרוי גיטעל נאָטאַנזאָהן; וויצע: פרוי גאָלדע לעהמאַן; פערוואַלטונג: חי׳ לענטשיצקאַ, טשאַרנע בערגמאַן, חנה קוביק, סימע ראָזענבערג, חי׳ זילבערמאַן, ב. ל. שאַלאַדקאָווסקאַ און ריבקאַ מייך. קאַנדידאַטען: רויזע צענדער, פייגע לאַנדע און פרוי שטאָהל. רעוויזיאָנס קאָמיסיע: חנה ווידאָווסקאַ, פייגע זעלמאַן און עטעל ראָזענוואַלד. קאַנדידאַטען: אָרענשטיין און ווייגבערג.

מאָרגען, דער יובילעי פון ל. נירענבערג.

מאָרגען, שבת אין אָוונט, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל דער בענעפיס פון דעם אַרטיסט ל. נירענבערג, צו זיין 15-יעהריגען יובילעי פון אַרבייט אויף דער יודישער ביהנע.

צום יובילעי קומט-פאָר אַ פייערליכע פאָרשטעלונג. ס׳ווערט אויפגעפיהרט ליבינ׳ס לעבענס-בילד „די אומגליקליכע טאָכטער“.

צום סוף ווערט געגעבען אַ גרויסער קאָנצערט-דיווערטיסמענט מיט׳ן אָנטייל פון בעקאַנטע אַרטיסטישע קרעפטען.

Redula

אָנהויב אין גײ, טעג 6 אַ זייגער, לעצטער סעאַנס 10 אַ זייגער אָוונט, שבת און זונטאָג אָנהויב 3 נאָכמיטאָג

הײַנט פרעמיערע פון גרויסען דראַמאַטיש פראַגראַם מיט'ן אָנטייל פון דער לאַנג־ערוואַרטעטער אײַנציגע טאָכטער פון שטאָלקענינג
OSSI OSWALDA
אלס „מעדעל מיט פּראָטעקציע"...
PRISCILLI DEAN
ווי אויך
די אומפאַרגעסליכע איינ'ם
„רויטען שטאָמפּעט"
מעדעל פון סטאַמבול" אין דער ראָלע פון
הומאָר, פרעהליכקייט און רייץ, שאַפען די איבערראַשענדע פילם־שטערנס.
1912

מיט א ראַוועער פון לאָדז קיין שאַנכאַי.

ספּאָרט־בעריכט־געבער פון „נײַעם פאָלקסבלאַט" פאָהרט הײַנט 10 אינדערפריה אַרויס אויף די כינעזישע שלאַכט־פעלדער.

(ב—ף) נישט קענענדיג צוזעהן, ווי די באַרבאַרישע כינעזער מאָטערן „נעבעך" די אומגליקליכע ענגלענדער און פראַנצויזען, האָבען מיר בעשלאָסען אין דעם ענין צו אינטערוועניערען.

קודם־כל ווילען מיר געניי בעשרײַבען פאַר אונזערע לעזער וואָס איינעגטליך עס קומט פאָר דאָרט אין כינע. צו דעם צוועק שיקען מיר אַרויס אונזער ספּעציעלען ספּאָרט־בעריכט־געבער קיין שאַנכײַ און נאַנקין, וועלכער וועט אויפ'ן אָרט אויספאָרשען די לאַגע און שרײַבען אויספירליכע קאָרעספּאָנדענצען וועגען אַלע געשעהענישען אין כינע.

אונזער ספּאָרט־בעריכט־געבער פאָהרט הײַנט 10 אינדערפריה אַרויס קיין כינע אויף אַ ספּעציעלען ראָווער.

3 אַרבייטער פערשאָטען אין א קאַנאַליזאַציע־גרוב.

פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין. — פּאָליציי און פייער־לעשער ראַטעווען. — פּאַגאָטאָווע ערטיילט הילף.

(§) ערשט הײַנטיגע וואָך האָבען זיך אָנגעהויבען די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען אויף דער בענעדיקטאַ גאַס, און שוין איז נעכטען פאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט שיער נישט געקאָסט דאָס לעבען פון 3 אַרבייטער.

נעכטען אינדערפריה ווען די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטער אויף דער דערמאָנטער גאַס זענען צוגעטראָטען צו דער אַרבייט, האָט זיך פּלוצלינג אויף איין אָרט אָפּגעריסען אַ שטיק ערד און פערשיט 3 אַרבייטער.

עטליכע פערבייגעהער האָבען דאָס בעמערקט און באַלד אַלאַרמירט דעם נאָהענטען קאָמיסאַריאַט. צופעליג זענען אָבער פערבייגעגאַנגען 2 פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען זיך איינגעשטעלט דאָס לעבען און אַראָפּגעלאָזט זיך אין קאַנאַליזאַציע־גרוב ראַטעווען די אַרבייטער.

ס'איז צנדליך געלונגען 2 אַרבייטער אַרויסצישלעפּען פון גרוב, זיי זענען אָבער שוין נישט געווען בײַם בעוואוסט־זיין. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט די 2 אַרבייטער געמאַכט קינסטליכע אָטעמונג און זיי זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען.

דער דריטער אַרבייטער איז אָבער נאָך געבליבען אין גרוב פערשאָטען. ס'זענען אַרויסגערופען געוואָרען די פייערלעשער, וועלכע האָבען זיך אַראָפּגעלאָזט אין גרוב און איהם אַרויסגעשלעפּט; דער אַרבייטער האָט שוין געהאַט אַ צובראָכענע האַנד און רוקען. מ'האָט איהם גלײַך אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

די אַרבייטער הייסען: זיגמונט מאַרטשינקאָווסקי (אָגרודאָווע 48), סטעפאַן בלימעל (שקאָלנע 8) און טאַדעאוש מיכאַלסקי (פּראָפעסאָרסקאַ 10).

טעע על חג הפסח

אויף פסח וויל יעדער טרינקען א גוט גלאז טעע. דעריבער קויפט נאָר די טעע פון דער פאַר־מלחמה'דיגער טיי־פירמע

וו. וויסאָצקי עט קאָמפּ.

(פריהער מאָסקווע יעצט לאָנדאָן).
עקזיסטירט פון יאהר 1849. עקזיסטירט פון יאהר 1849.
אין אָריגינאל - פּאַקונג 1141

וועלכע האָט דעם בעסטען אַראָמאַט און איז כשר אויך למהדרין מן המהדרין.

פּראָטעסט פון דער לאָדזער קהלה ה' בנימין רוס — געוואָרען א בונדיסט.

(ב—ף) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער נײַער פּראָטעסט פון דער לאָדזער קהלה־פערוואַלטונג ה' בנימין רוס דער־לאַנגט אַ דעקלאַראַציע צום „בונד", אַז ער וויל ווערען אַן אַקטיווער מיטגליד אין דער פּאַרטיי.

דערווייל איז בעקאַנט, אַז ה' רוס איז שוין אַרײַנגעטרעטען אין דער בונדישער קהלה־פראַקציע און בײַ די נאָהענטסטע וואַהלען צום סיים, וועט ה' רוס זײַן דער ערשטער קאַנדידאַט אויף דער בונדישער ליסטע.

פסח־אַקציע פון דער קהלה.

(—) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה קאָמיסיע וואָס דאַרף אַדורכפיהרען די פסח־אַקציע, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו נעהמען אַ הלואה פון 100 טויזענד זלאָטים אויף דער אַקציע.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז ביז'ן 4. אַפּריל זאָלען די אינסטיטוציעס וואָס בעקומען געלד אויף דער פסח־אַקציע צושטעלען דער קאָמיסיע, אין צוויי עקזעמפּלאַרען, די רשימה פון זייערע מיטגלידער, וואָס ווילען נעה־מען די אונטערשטיצונג, דער פאָרשטעהער פון דער פּועלי־אמוני־ישראל, ה' צעדערבוים גיט אָפּ אַ ערקלערונג אין נאָמען פון פּא"י, אַז זיי וואַרפען אָפּ די 1000 זלאָטעס אונטערשטיצונג, וואָס די קאָמיסיע האָט זיי צוגעוואָרפען. זיי פערלאַנגען צו בעקומען אונטערשטיצונג אין דערזעלבער פּראָפּאָרציע ווי פאַר־יאָהרען.

אנגעשטעלטע און מייסטערס

פּראָטעסטירען געגען אַרביטראַזש.

(או) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ קאָנ־פערענץ פון די אָנגעשטעלטע פּראַי־בען און פאַבריק - מייסטערס. די קאָנ־פערענץ האָט בעהאַנדעלט די צראַגע וועגען אויסטיילען די אָנגעשטעלטע און די מייסטערס פון דעם אורטייל פון דער אַרביטראַזש־קאָמיסיע. ס'איז בע־שלאָסען געוואָרען אויף שבת צוזאַמענ־צורופען אַ צווישען - פּראַיינס - קאָנפע־רענץ, כדי זיך צו פערשטענדיגען מיט די פערטרעטער פון די אַרבייטער־פער־איינען וועגען אָננעהמען פּראָטעסט־שריט געגען דעם בעשלוס פון דער אַרביטראַזש־קאָמיסיע.

צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג!

(אויפרוף).

פאַרהאַן איצט אין לאָדז אַ גרויסע צאָהל אָפּגעקומענע בכבוד'ע יודישע פאַמיליעס, וועלכע בלײַבען אויף דעם קומענדיגען פסח אָהן שום מיטלען, און כדי זיי כאָטש טיילווייז אַרויסצוהעל־פען אין דעם פּרט, אָרדענט אײַן דער פעראיין „עזרה" זײַן טראַדיציאָנעלע פסח - אַקציע פאַר די דאָזיגע נויטלײַ־דענדע בכבוד'ע יודישע פאַמיליעס.

כדי אָבער עס זאָל נישט געהן לאיבוד קיין איין גראָשען פון די געזאַמעלטע געלדער, האָבען מיר אנשטאָט אײַנ־אָרדנען פערווייליגען אָדער בעלער, אַרויסגעלאָזען „דאַנק - קופּאָנען", און אַזוי אַרום וועט די גאַנצע הכנסה פער־ווענדעט ווערען אויסשליסליך פאַר דעם דאָזיגען נויטיגען צוועק, נישט האָבענ־דיג דעריבער קיין שום זײַטיגע אויסגאַ־בען.

עס ליגט דעריבער אַ הייליגער חוב אויף אַלע. וואָס בעקומען די דאָזיגע קופּאָנען, זיי אָנצונעהמען, און דערמיט וועלען זיי במילא אונז מיטהעלפען אַדורכפיהרען אין ברייטען מאַסשטאַב די פסח - אַקציע, פון וועלכער אַ פאַר הונדערט יודישע פאַמיליעס וועלען בע־קומען די נויטיגסטע פסח־פּראָדוקטען אַלס מתן־בסתר.

מיט דרך־ארץ:
דער קאָמיטעט פון דער פסח־אַקציע בײַ „עזרה".

כשר לפסח

1905 א אמת'ן עונג יום־טוב
וועט האָבען יעדער. וואָס וועט נוצען דעם אַל־וועלטליך בערימטען אין געשמאַק און אַראָמאַט

טעע
E. W. I. G.
„Róża Cejlońska" אין די נומערן 24 .17

כשר לפסח
כשר לפסח
צו בעקומען איבעראַל

אָפּגעלעגט דעם טערמין פון זעזאָנ־ניעם וועגען הכנסה־שטייער.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט דאָס פינאַנץ מיניסטע־ריום פעראָלנגערט דעם טערמין פון אָפּ־געבען זעזאָנאַציעס וועגען הכנסה שטייער. די, וואָס האָבען נאָך נישט דערלאַנגט קיין זעזאָנאַציעס, האָבען דאָס צײַט צו טון ביז'ן 1־טען מאַי.

פאַרוואָס האָבען די גאַסטראָלען פון „ווי.ק.ט." אַרויסגערופען אַזא גרויסע פעראינטערעסירונג.

אין די לעצטע חדשים טומלט זיך אין דער גאַנצער פּרעסע מיט אַן'ענין „ווי.ק.ט.", וואָס בעטייט וואַרשאָווער יודישער קונסט־טעאַטער. אַט דער נאָ־מען איז אונז נישט פרעמד, ווי עס זענען אונז נישט פרעמד די נעמען פון אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונט טורקאָוו, די לייטער פון אַט דעם טעאַטער.

פאַר דריי יאָהר שוין צוריק האָבען זיי געשפּילט בײַ אונז אין לאָדז מיט'ן גרעסטען ערפאָלג. אויפגעפיהרט האָבען זיי דעמאָלס „די 7 געהאַנגענע", „דעם קאָרגען", „שבתי צבי" און אַנדערע. אָבער דאָס, וואָס דער וו.י.ק.ט האָט אויפגע־טון פאַר די לעצטע חדשים — פער־אידוש'ט מיט אַרבייטזאַמקייט און אמת'ע ליבע צו קונסט. אַ רייה קינסטלערישע אויספיהרונגען האָבען בעוויזען, אַז דאָס איז דאָס איינציגע יודישע טעאַטער אין פּוילען, מיט וועלכען מען קען זיך בע־ווייזען פאַר דער וועלט און דאָס האָט מאַקע בעטאָנט די גאַנצע יודישע פּרע־סע אין פּוילען און אויסלאַנד. אָבער דאָס גרעסטע וואונדער, וואָס „ווי.ק.ט" האָט בעוויזען, איז געווען די אויפפיה־רונג פון דעם יודישען טעאַטער פון דער קהלה אין מאַגיסטראַט.

פון שבת אָן גאַסטראָלירט דאָס ליבע טעאַטער אין לאָדז. און עס איז באמת אַ שאָד, וואָס נאָר אַ פאָר טעג וועלען מיר זיך קאָנען מיט איהם פרייען. עס איז אָבער געלונגען צו פועלן בײַ דעם „וו.י.ק.ט.", אַז ער זאָל אין משך פון די פאָר טעג שפּילען כאָטש אַ 4 פּיעסען. אַזוי, אַז אונזער עולם זאָל קאָנען אויסנוצען די קורצע צײַט. אַזוי מאַקע ווערט שבת געשפּילט: בײַטאָג „דער גורל" פון ק. טעטץ; אין אָוונט די קאָמעדיע פון פינסקי „דער אוצר"; זונ־טאָג „מאַרפיום" פון דאָסטאָיעווסקי.

די הויפּט כוחות פון דעם „וו.י.ק.ט." אַנסאַמבל זענען: אויסער אידאַ קאַמינ־סקאַ און זיגמונד טורקאָוו, סאַגיט אַלט־בוים, א. דאַמב, י. גרינבערג, ז. הירש־פעלד, מ. מאַקסימאָוו, י. מאַנדעלבליט, מ. מעלמאַן, מאַניע ראַפּעל, ב. עפּשטיין א. א.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז די גאַסט־ראָלען פון „וו.י.ק.ט." האָבען אַרויסגע־רופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג.

פאַרלעזונג

פון וויעניאַווא - דלוגאָשאָווסקי.

הײַנט, פרײַטאָג, קומט־פאָר אין זאַל פון פילהאַרמאָניע אַ פאַרלעזונג פון דעם בעקאַנטען פּובליציסט און רעפערענט רעד. טאַדעאוש וויעניאַוואַ דלוגאָשאָווסקי א. ד. ט.: „דער פלאַקערנדיגער מזרח".

אין דעם רעפעראַט וועט דער רעד־נער בעהאַנדלען די אַקטועלסטע פּראָ־גען וועגען דער רעוואָלוציע אין כינאַ און דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע.

מעלדונג.

בונדישע פראַקציע אין דער לאָדזער קהלה

שבת, דעם 2־טען אַפּריל 10 פריה קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע־זאַל נאַרוטאָוויטש 20 אַ מיטינג א. ד. ט. „די יודישע קהלה און די אַרבייטענדיגע מאַסען".

אַרויסטרעטען וועלען די חברים: י. פאַט (ווילנער) מיטגליד פון וואַרשאַווער קהלה־ראַט, י. ליכטענשטיין און א. זעלמאַנאָוויטש, מיט־גליד פון דער לאָדזער קהלה־פערוואַלטונג.

בילעטען צו 30 און 50 גר. בעקומט מען אין אַלע פּראָפ. פעראיינען און אין די גע־וועלבער פון אַלג. אַרב. קאָאָפּעראַטיוו. 1899

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשא 20

שבת, דעם 2. אַפּריל, 8.30 אין אָוונט
ל. נירענבערג
צום 15-יעהריגען יובילעאום פון אַרטיסט
עס ווערט געשפּילט:
„די אומגליקליכע טאָכטער"
לעבענס־בילד אין 4 אַקטען פון ז. ליבין.
די הויפּט ראָל יואל שפּילט ה' ל. נירענבערג
צום שלוס: דער רבי פון ראַדימנע???
(אַ פּאַראָדיע אויף אַ פאָלקס־ליד).
פון י. אַצאַמאָנאָק, מיט'ן אָנטייל פון די ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום:
ח. לערנער, ס. בעזמאַן, ש. קוטנער, ד. ווידערמאַן, א. פּאָליאַקאָוו.
צום ערשטען מאָל אין לאָדז.
2 סמבטיון־נומערן
1) שבת נאָכ'ן טשאָלענט אויף די קרעסען, 2) דער טאַנץ פאַר'ן טויט
וועלען אויספיהרען פר"ל ס. סעגאַל און ב. ליבאָוויטש.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

קינאָ־טעאַטער „IMPERIAL“
רוג זאַווא־זקא און זאַכאַרניא.

היינט און פאָלגענדע טעג!!!
אויסערגעוועהנליכע סענסאַציע!

„די געליבטע פון רויטע טייוועל“
(די געליבטע פון א ים־רויבער).

פאַר ווערט דעמאָנסטרירט א מעכטיגע סענסאַציאָנעלע טראַגישע דראַמע אין 8 גרויסע אַקטען א. ג.:

אין די הויפּט־ראָלען: AMLETTO NOVELLI i EDY DARCLEA

רעזשיסירט פון בעוואוסטן Augusto Genina

קינאָ „ERA“ פּרי־הער „פּלאַראַ“
זאַווישאַ 22 (באַלוט)

נרויסע סענסאַציע! אויסערגעוו. פּרעמיערע!

פון דאָנערשטאָג ווערט דעמאָנסטרירט א גרויסע צירק־דראַמע אין גרויסע 12 אַקטען א. ג.

„מאַטשיסטע אין לייבען־שטייג“

קומט זעהען דעם שטאַרקסטען מענש פון דער וועלט! .·. אויסערגעוועהנליכע גבורות! .·. שרעקליכע צירק־קאַטאַסטראָפע! .·. וואונדערבאַרע אויפנאַהמען

אין די הויפּטראָלען: MACISTO און די וואונדערשעהנע Helena SANGRO

1858

מעבעל

אין גרעסטען אויסוואַהל פון קאָמפּלעט־איינריכטונגען, ווי אויך פערשידענע איינצעל־שטיקער, דויערהאַפטע! לאַנג־יעהריגע גאַראַנטיע! די ביליגסטע פרייזען! די בעקוועמסטע בעדינגונגען! עמפּפעהלט נור די עלטסטע לאָדזער אַנערקענטע פירמע

I. M. TERKELTAUB
12 NARUTOWICZA 12
Tel. 34-18 w podwórzu.   1890

ספּעציאַליסטישע — כירורגישע

קליניק

פון די דאָקטוירים שאַרלאַטאַ־אייגערמאַן, רייטלער־קוריאַנסקאַ, מיכאַל קאַנטאָר, און י. בוים.

לאָדז, אַנדזשעיאַ 10, טעל. 13-57.

I. און II. קלאַס.

אַמבולאַטאָריום.

878

DLA NASZYCH MILUSIńSKICH

Urbin-Gra

Aby sprawić naszym małym przyjacielom wielką uciechę, których miljony przyzwyczajeni są do najlepszej pasty do obuwia „URBIN“ otrzyma każdy kupujący pudełko pasty „Urbin“ w czasie od 15. marca

bezpłatnie jedną „Urbin-Grę“

którą mogą się nasi malce zabawić dłuższy czas i tem bardzo ucieszyć.

„URBIN“
Chemiczne Zakłady Przemysłowe
Sp. z. o. odp.

Urbin czyści doskonale ... dziennie miljony trzewików.

GORNY

צוליב דער גרויסער נאַכפראַגע איז די פערטיילונג פון אורבין־שפּיל פעראַנטגערעכנט צו יעדען שאַכטעל אורבין פערלענגערט ביז דעם 15 טען אַפּריל ד. י.

לעטשניצע „VITA“

פאַר קומענדע קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען אויף פּעטריקאַווער 45, טעל. 47-44.

ביי דער לעטשניצע באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום אויף דער שטעל, קאַבינעט פון פיזיקאַלישע טעראַפּיע, קוואַרץ־לאָמפּ, בערגאָן, לאָמפּ „אולטראַ זון“, סאָלוקס, בערגאָניע'ס ענטפּעטונגס־אַפּאַראַט. עלעקטריזאַציע, ליכט־בעדער. רענטגענאָלאָגיש ־ ערצטליכער קאַבינעט. ערצטליך קאָסמעטישער קאַבינעט. בעראַטונגס־שטעלע פאַר מוטערס.

אינערליכע קראַנקהייטען:	ד"ר מ. דאַווידאָוויטש ד"ר י. איטעלסאָן ד"ר ה. קרישעק ד"ר א. אוריסאָן
קינדער־קראַנקהייטען:	ד"ר י. קאַפּראַנסקי ד"ר יוזעף האַן ד"ר סאַמעט־מאַנדעלס
הויט־, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען:	ד"ר ע. עקערט ד"ר ה. לאַגונאָווסקי
נערווען־קראַנקהייטען:	ד"ר מ. אורבאַך
אויגען־קראַנקהייטען:	ד"ר איגנ. מאַרגאָליס
כירורגישע קראַנקהייטען:	ד"ר מ. דאַבולעוויטש ד"ר מ. קאַנטאָר ד"ר ע. קוניג
פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע:	ד"ר ק. ערדמאַן ד"ר א. פאַגאַזשעלסקי ד"ר ר. רייטלער־קוריאַנסקאַ ד"ר י. שווייצער
האַלז־, נאָז־, אויערן, שטימע, שפּראַך־שטערונגען א. ז. וו.	ד"ר א. מאַזור
האַלז־, נאָז־ און אויערן־קראַנקהייטען:	ד"ר א. זשעבראָווסקי
מויל־ און ציינער־קראַנקהייטען — ערצטען־דענטיסטען:	ל. געצאָוו ה. האַלפּערן פערסטער־לייזעראָוויטש פ. ראָזען
באַקטעריאָלאָגיש־כעמישע לאַבאָראַטאָריום:	ד"ר זשורקאָווסקי.

רענטגען. היילונג פון שפּראַך־שטערונגען, שטימע, שטאַמלען א. אז. וו. דיאַטערמיע. הייל־מאַסאַזש. אימפונגען געגען שקאַרלאַטין. אָפּעראַציעס און אָפּאַטרונקעס. וויזיטען אין שטאָדט, בריקען, גאָלדענע קאָראָנען און קינסטליכע ציינער.—די לעטשניצע איז אָפען פון 9 פריה ביז 8 אָוו. און זונטאָג פון 9 ביז 2 נאָכמיטאָג.

א יונג פּאָר פּאָרך

זוכט א מעבלירט אָדער אומ־מעבלירט צימער ביי א פאַמיליע מיט א בעזונדערען איינגאַנג. אָפּערטען אין דער רעדאַקציע אונטער בוכשטאַב „B“.

אינצרצוגעבען

א בעקעריי

צו באַקען מצות

מיט אלע בעקוועמליכקייטען, אויך מיט א שיבער.

אַלעקסאַנדראָווסקאַ־גאַס 43.

קינדער־וועגעלעך

מעטאַל בעטען ;מאַטעראַצען; געבעטע און צו מעבעל בעטען, „PATENT“ ביליג און גענען גוטע בעדינגונגען און

„DOBROPOL“

Piotrk. 73 (אין הויף)

זעמטליכע רעפּעראַטורען ווערען אָנגענומען. 599

שפּולמאַשינען

מאַשינען גאָרן צו וויקלען אויף קרייץ, האָלץ, קנוילען, קאַרטאָן א. ז. וו.

1161

קראַפּט־מאַשינען

איינרייהיגע און צווייריידיגע, פאַר נייי־מאַשינען ספּעציעלע מאַשינען פאַר אַלע צווייגען פון האַנדעל און אינדוסטריע. טיילען רעפּעראַציעס.

PERLA i POMORSKI

Riotrkowska 69, t. 8-24

היילפּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)

Dr. med. A. Szmirgeld

נערווען־ אַרצט.

עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל־אַפּאַראַטען.

CEGIELNIANA 6, tel. 51-89

עמפּפאַנגט פון 5 — 7 אָוונד.

קאָסמעטיש־
מעדיציניש קאַבינעט

Dr. med. P. MARKOWICZ

פּיעטריקאָווער 124

נעמט אָן פון 3 ביז 7, זונטאָג און אַנד. חגאות—פון 11 ביז 2 הויט־ און האָר־קראַנקהייטען היילונג געזיכטס־פעהלער, מאַסאַזש, עלעקטראָטעראַפּיע, 318

40 פּראָצענט ביליגער, ווי איבעראַל!

די ניי־ערעפענטע אַמעריקאַנער כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי פון נאָרדראָבען נדאַנסקאַ 8, פּראָנט, 2־טען שטאָק

נעהמט אָן אויפצופרישען, רייניגען, וואַשען און פאַרבען אַלערהאַנד גאַרדעראָבען פאַר מענער, ווי אויך פאַר דאַמען, אויך זיידע, סאַמעט, פּליוש, וואָלענע, האַלב־וואָלענע, בוימוואָלענע קליידער, אויך שטיק סחורה און רעשטען, אַלעראַרט אויסבלאַקירטע געמוסטערטע אַנציגער ווערען געבראַכט צו דער ערשטער פאַרב. אַלע אַרבייטען פון מיין פאַרבעריי ווערען אויסגעפיהרט ערשטקלאַסיג לויט די נייעסטע אויסלענדישע מעטאָדען. גאַראַנטירט פאַר עכטע פאַרבען. ביליגע פּרייזען!

אַלעראַרט פוטער נעהם איך אָן צו שטרייכען און פאַרבען. 1328

אַמביליגסטען, ווייל עס איז א פּריוואַט־וואוינונג!

אַכטונג, ציימונגס = פערשפּרייטער!

שבת, ד. 2־טען אַפּריל, 7 א זייגער אָוונד קומט פאָר אין פּראָפעסיאָנעלן לאָקאַל, פּיעטריקאָווער 66

א דרינגענדע פערזאַמלונג

מיט בעטייליגונג פון פאָרשטעהער פון קולטור אַמט ה' אַפרים אליעזר זעלמאַנאָוויטש.

טאָג־אָרדנונג: 1) ליקווידאַציע פון שטרייק, 2) וועגען די שטרייק־ברעכער, 3) פּסח־אַקציע, 4) בעריכט פון די אונטערהאַנדלונגען מיט ה' ווינאַגראַד און ה. קאָזאַקעוויטש. אַלע מוזען קומען! בעמערקונג: אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּסח־אַקציע מוזען זיך אַלע חברים איבעררעגיסטרירען. רעגיסטרירען קען מען זיך פון זונטאָג, דעם 2־טען אַפּריל און טעגליך פון 8 ביז 10 אין אָוונד.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג פון פ"פ פון ציימונגס־פערשפּרייטער אין פוילען, אָפּטיילונג לאָדז.

טאַפּעטען

אין און אויס־לענדישע

אַלערנייעסטע מוסטערן

אין א גרויסען אויסוואַהל און צו אַלערנידריגסטע פּרייזען

— עמפּפעהלט —

W. GOSTYŃSKI

69 Piotrkowska 69

front I piętro.   1879

טעלעפאָן 30-42.

69 פּיעטריקאָווער 69

עלעגאַנטע כעמישע וואַש־אַנשטאַלט און פאַרבעריי

p. f.: „CZYSTOŚĆ“ wł. J. J. PIWOCHA, Cegielniana 15.

(געוו. א נהאַבער פון דער כעמישער וועשעריי און פאַרבעריי „SZEWELEW“)

נעהמט אָן: מענער־ דאַמען־ און קינדער־גאַרדעראָבען צום רייניגען, וואַשען און פאַרבען, ווי אויך וועש־וואַשען. ס'ווערט ספּעציעל געוואַשען אַלעראַרט גאָבעלין־טישטיכער, פּערסישע דיוואַנען, ווי אויך וואַשען אַלערליי גאַרדינען און אָבהענגען אויף רעהמען. איך עמפּפעהל זיך דער ג' קליענטעלע. בעמערקונג: אויף פערלאַנג שיקען מיר א היים נאָך די שמוציגע גאַרדעראָבע און וועש און שיקען צוריק א היים נאָכ'ן וואַשען.

1868

קאָנקורענץ־פּרייזען! סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג!

LUNA

דער אָריגינעלער פילם לונא
אהן פערקירצונגען — — — נור אין

בן-חור

מיט דעם וועלט-בערימטען
Ramon NOVARRO
אין דער הויפטראָלע.

דער פילם געהט מיט א טריומף-צוג דורך איבער דער וועלט.
עקראַנען ווי אַ כשוף'דיגע ווזיע. פון געניאַלען רעזשיסער
FREDA NIBLO
וועלכער האָט היפנאָטיזירט די מיליאָנען צושויער.
פערגרעסערטער סימפאָנישער אָרקעסטער.

דער פילם קאָסט 4 מיל' אָן דאָלאַר!
150 טויזענד אנטיילנעהמער!
דריי-יעהריגע אַרבייט!

CZARY

הײַנט און פאָל-
גענדע טעג!!!

צווישען בעסטיעס און מענשען

PEARL WHITE
HARRY PEEL
סענסאַציאָנעלע דראַמע אין 10 אַקטען. אין דער פ ויזן-הויפט-ראָל
זעגען אלע פלעצער צו 60 גראָשען.

APOLLO

צום ערשטען מאָל
אין לאָדז!

ODEON

צום ערשטען מאָל
אין לאָדז!

צום ערשטען מאָל אין לאָדז!

די, וועלכע אַלע ליבען

„פאַט און פאַטאַשאָן אַלס וועלף-בעצווינגער"

קאָמעדיע אין 10 אַקטען. אויסער'ן פּראָגראַם: אַ פאַרס. בעמערקונג: דאָס בילד ווערט אילוסטרירט גלייכצייטיג אין די קינאָ טעאַטערס „אָדעאָן"-„אַפּאָלאָ". 1896

Grand-Kino

הײַנט און פאָלגענדע טעג! איל זיך צו און די ווצסט זעהען דעם 8-טען נס פון דער וועלט. נאָכ'ן „אינדישען קבר" דער גרעסטער פילם לויט דער לעגענדע

די זינד און שטראָף

Sodoma i Gomora

Michał Varkonyi i Lucy Doraine — אין די הויפט-ראָלען

2-שעה'דיגער פּראָגראַם אין 2 סעריעס, 14 אַקטען צוזאַמען.
אָנהויב 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג. – שבת און זונטאָג 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג. – לעצטער סעאַנס 10 אַ זייגער אין אָוונט.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע און לאַנג-יעריג זיסטירענדע פירמא

J.Futerman, Łódź

PIOTRKOWSKA 54, telefon 6-54

מאַכט בעקאַנט, דאָס זי האָט איבערגענומען די פארטרעטונג פון די בעסטע ביעלסקער האַנד-דיוואַנען און עמפּפעהלט דער ג. קונדשאַפט צו די פאַרשטעהענדע טייטשיגע אַ זעהר רייכען אויסוואַהל פון די מאָדערנסטע אינלענדישע און אויסלענדישע אַלער אַרט:

דיוואַנען, נאַרדינען, מעבעל-שטאָפען,
קאַרניזעס, רעקען, צעראַמען,
פּאַרטיערען, נאַרזשוטען, לינאָלעאומס.

אַלעס צו קאָנקורענצלאָזע פּרייזען און רעעלע בעהאַנדלונג.

הערט! **54 Piotrkowska 54** רעטיילן

צענטראַל-קליינהענדלער-פאַראיין, זאַוואַדזקע 5.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונזערע מיטגלידער, אַז עס איז שוין צו בעקומען אַ

צעניק נ. 4

וועלכער איז בעשטעטיגט דורך די ליכטע און דער פריהערדיגער צעניק איז נישט מעהר גילטיג. מיר פאָדערען אויף די מיטגלידער גלייך צו פערזעהן זיך מיט צעניקעס.

זונטאָג קומט פאָר אַ פערזאַמלונג פון די קאָלגיאַל-סעקציע מיט אַ זעהר וויכטיגען טאָג-אָרדנונג, ווי וועגען אָבראָטאָוועס פון 1926 און וועגען קרעדיט פאַר די קאָלגיאַל-סעקציע און אַנדערע וויכטיגע פראַגען. גלייכצייטיג פאָדערען מיר אויך אונזערע מיטגלידער, וועלכע האָבען שוין געקריגען נאַקאַזען פון אָבראָטאָווע אויפ'ן יאָהר 1926, זאָלען אין זייער אייגענעם אינטערעס קומען אין פאַראיין און מיטברענגען די נאַקאַזען און אויך פון אָבראָטאָווע פון 1-טען און 2-טען האַלבען יאָהר 1925. 1919

מעבעל

שלאָף- עס-צימערן און קלוב-גאַרניטורען, סאַלאָנען-צימערן. קיך אייגענס-ציונגען, ווי אויך איינצעל מעבעל-געגענשטענדע צו מעסיגע פרייזען און אויף בעקוועמע בעדינגונגען עמפּפעהלט
W. TYRKELTAUB, 5 ZAWADZKA 5 (אין הויף) 688

עלעגאַנטע דאַמע

בעזוכט נור דעם
דאַמען-סאַלאָן
פון פריזיער-אַנשטאַלט
J, FISZER
Cegielniana 35 róg Piotrk.
קאָנקורענץ-פּרייזען!
נייע פאַך-קרעפטען! 1913

דרוקערײַ און ליטאָגראַפיע

M. POMERANC
46 PIOTRKOWSKA 46, tel. 20 24.

נעהמט אָן אַלערליי אַרבייטען וואָס האָט אַ שייכות מיט דרוק בראַנזשע, ווי אויך אַלערליי ליטאָגראַפישע אַרבייטען אין קלענערע און גרעסערע כלומים.
בעמערקונג: וויזיט-קאַרטען און קלעפּסידרעס ווערט אויסגעפיהרט אויפ'ן אָרט. 1895
!!! צוגענגליכע פּרייזען !!!

KLINIKA

Położniczo - Ginekologiczna
D-ra med.
S. Druebina
6-go Sierpnia 15-17, tel. 53-10,
I i II klasa.

בשר לפסח
„צעטאַגאָל" ,CETAGOL,

מה נשתנה?
אַלע איהרע קאָנקורענטען
פרעגען קשיות אָהן אַ צאָהל;
פאַרוואָס האָט דאָך אַזוי שטאַרק
מעהר פון אַלע „צעטאַגאָל"?
און דער תירוץ, ליבע ברידער,
איז פון קיינעם נישט פערהוילען
ווייל „צעטאַגאָל" איז די בעסטע
פלאַנצען-פעטס דאָך פון גאַנץ פוילען.
פיינקט צו פסח ליבער ברידער,
און געדענקען יעדער זאָל:
פונקט ווי מצה, וויין און אייער
מוז מען האָבען „צעטאַגאָל".
„צעטאַגאָל" איז גוט צו שמעלצען
און אויך פרעגלען קען מען אַלץ;
חיינט ווער רעדט צו מאַכען קניידלעך
איז בעסער ווי מיט געניזען-שמאַלץ.
פלאַנצען-פעטס עס גיבט פערשידען
פון פאַבריקען דאָ און דאָרט;
„צעטאַגאָל" איז אָנערקענט שוין
פאַר'ן העכסטען בעסטען סאָרט.
גראַף קאַלי. 1916

WSZELKI
BÓL GŁOWY
USUWA NIEZAWODNIE
PROSZEK OD BÓLU GŁOWY
DLA DOROSŁYCH Z MARKĄ
„SOWA"
APTEKI
ST. HAMBURGA : S-KI
ŁÓDŹ
DO NABYCIA WSZĘDZIE

אַלע מוזעןּ וויסען!

דאָס די פאָרטרעטונג פון עכט
ווינער-מעבעל
פון די בעוואוסטע פירמע
THONET
געפינט זיך פּוסטע 13
טעלעפאָן 41-90
ביי נ. ראָזען, און עס ווערט פערקויפט אַלס צו פאַבריקס-פּרייזען.
אויף יעדען געגענשטאַנד איז די פירמע „THONT" אויסגעברענט.

מעבעל

שלאָף - צימער, עס-צימער, ביוראָ אייגריכטונג, קוכען-מעבעל
אַלעס אייגענע אויסאַרבייטונג
קאָנקורענץ-פּרייזען! צו בעקומען ביי די בעסטע בעדינגונגען
פלאַכאָוויטש און רעכט, פּעטריקאָווער 145 (אין הויף)

8-ונג גאַלאַנטערי-סוחרים

רייזענדע, פאַזנער פאָהרער, מעקלערס, איך מאַך בעקאַנט, דאָס די ביליגסטע קוועלע פון פערשידענע
גראַוואַטען - אויסאַרבייטונג
איז נאָר צו בעקומען ביי
ענגעל, נאַוואָמיעסקאַ 6. 6897

אַנאָנסען - פּרייז: פאַר מעקסט 15 גראָשען, פּריטאָג 20 גראָשען, אין מעקסט 40 גר., פּריטאָג 60 גראָשען, נאָכ'ן מעקסט 10 גראָשען, פּריטאָג 15 גראָשען.
אָבאָנעמענטס - פּרייז: אין לאָדז: אַ חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט מעהרער.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman